แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
พ.ศ. 2564 - 2570

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ ไม่มีผู้ใดจะคาดหมายได้ดังที่ได้เกิดขึ้นที่แหลมตะลุมพุกนครศรีธรรมราช และหลายจังหวัดภาคใต้ ...”

“... ให้ไป ให้ความอบอุ่นไปช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป ...”

“... การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะต้องช่วยในระยะสั้น หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วยโดยเร็ว และต่อไปก็จะต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ..... ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาวก็มีความจำเป็นเหมือนกัน ..... เป็นผลว่าเขาได้รับการดูแลเหลียวแลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษาที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ...”

พระบรมราโชวาทของ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
วันที่ 23 สิงหาคม 2506

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานชื่อศูนย์พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยในจังหวัดพื้นที่ติดทะเล ว่า “ศูนย์พักพิงร่วมใจอุ่นไอรัก” และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญตราสัญลักษณ์พระราชทานพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 ประดิษฐานที่ป้ายชื่อศูนย์พักพิงชั่วคราวฯ และอาคารอเนกประสงค์ พร้อมนี้ ทรงพระราชทานภาพการ์ตูนฝีพระหัตถ์ และพระบรมราโชวาท ความว่า

“เตรียมพร้อม ป้องกัน ด้วยความเพียรเข้มแข็ง
พร้อมรับสถานการณ์ ด้วยความเข้าใจถ่องแท้
ร่วมใจปฏิบัติการอย่างเป็นระบบเมื่อเกิดภัย
มั่นคง แน่วแน่ แก้ไข ฟื้นฟู อย่างมีประสิทธิภาพ”

คำนำ

ปัจจุบันโลกเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว (VUCA World) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 จึงถูกจัดทำขึ้นเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และกรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ “Smart DRM for 3s : SEP - SDGs - SFDRR” โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) พร้อมด้วยถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และกรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (SFDRR) เพื่อให้ระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศบรรลุวิสัยทัศน์ “สังคมไทยสามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน”

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2565 อนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 เพื่อให้กระทรวง กรม องค์กร หน่วยงานของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ ดำเนินการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งประกอบด้วย ส่วนแรก การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ และส่วนที่สอง การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประเทศมีมาตรฐานในการจัดการ และพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที โดยที่ประชาชนมีองค์ความรู้ ภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันภัย เพื่อมุ่งสู่ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นตัวเร็ว - อย่างยั่งยืน” (Resilience)

ผมในนามประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หวังว่าทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะได้นำแผนแม่บทฉบับนี้แปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะบรรลุผลสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจ สานพลังอย่างเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

พระบรมราโชวาท

คำนำ

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัย 1

1.1 สถานการณ์สาธารณภัยโลก 1

1.2 สถานการณ์ภัยของประเทศไทย 3

1.3 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย 9

1.4 กรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับนานาชาติและประเทศไทย 10

1.5 บทเรียนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ผ่านมา 15

1.6 บทสรุป 17

บทที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 19

2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 19

2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 19

2.3 วิสัยทัศน์ 20

2.4 พันธกิจ 20

2.5 เป้าหมาย 21

2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ 21

2.7 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 22

2.8 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 26

บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 37

3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 37

3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 38

3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 44

3.4 ขอบเขตสาธารณภัย 63

3.5 ระดับการจัดการสาธารณภัย 63

3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 64

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 73

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ 73

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 74

1. แนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 74
2. เป้าประสงค์ 74
3. กลยุทธ์การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 75

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) 75

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 76

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วน ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 82

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย 85

1. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย 85
2. เป้าประสงค์ 85
3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย 86

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย 86

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 87

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ 88

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วม จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 88

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย 89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	**91**
1. แนวคิดการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	91
2. เป้าประสงค์	92
3. กลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	92
กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ	92
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ	94
กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม	95
กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	96
ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน	**98**
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	**99**
1. แนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	99
2. เป้าประสงค์	99
3. กลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	100
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ	100
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ	111
กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์	125
ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	**129**
1. แนวคิดในการฟื้นฟู	129
2. เป้าประสงค์	131
3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	131
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้ดีกว่าเดิม	131
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู	134
กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)	135

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน **137**

5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ 137

5.2 การติดตามและประเมินผล 143

5.3 การวิจัยและพัฒนา 146

5.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 147

ภาคผนวก ก คำย่อ : ชื่อหน่วยงาน **151**

ภาคผนวก ข ตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์ **155**

ภาคผนวก ค กรอบแผนงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 **167**

ภาคผนวก ง สถิติสถานการณ์ภัยของประเทศไทย **189**

ภาคผนวก จ การถอดบทเรียนปัญหาการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา **195**

ภาคผนวก ฉ การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural - based Solutions: Nbs) เป็นองค์ประกอบไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 **227**

บรรณานุกรม **229**

บทที่ 1

สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัย

โลกต้องเผชิญกับสาธารณภัยที่ท้าทายหลายอย่างไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภาวะลมฟ้าอากาศแปรปรวน ระดับน้ำทะเลของโลกสูงขึ้น เกิดภาวะแล้งจัด พายุหมุน การกัดเซาะชายฝั่งทะเล มหาอุทกภัย ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก โรคระบาด และการเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีภัยที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ อาทิ แผ่นดินไหว สึนามิ ไฟป่าและหมอกควัน เป็นต้น อาจเป็นสาธารณภัยที่ต้องเผชิญในปัจจุบันและมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1 สถานการณ์สาธารณภัยโลก

▶ **องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN)** คาดการณ์ว่า จำนวนประชากรโลกจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 9,700 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2593 จากปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 7,700 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพิ่มสูงขึ้น และยังทำให้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางเมื่อเกิดสาธารณภัยที่ต้องได้รับการดูแลเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้าและการลงทุน เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการแข่งขันและการตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือย การพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของทรัพยากรลดลง เป็นเหตุให้ระบบนิเวศถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดการผันแปรของฤดูกาล ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นสาธารณภัยที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นความท้าทายของหลายประเทศทั่วโลกที่ต้องเผชิญความเสี่ยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (UN, World Population Prospects 2019: Highlights)

▶ **ศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED)** ได้รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ความเสี่ยงภัยของโลก (Global Risk) พบว่า สถิติการเกิดสาธารณภัยทั่วโลก ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 - 2560) เฉลี่ยจำนวน 343 ครั้งต่อปี มีผู้เสียชีวิต จำนวน 11,755 คนต่อปี และมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจคิดเป็น 130,000 ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับสถิติปี พ.ศ. 2562 เกิดจำนวน 396 ครั้ง โดยเกิดขึ้นในทวีปเอเชียสูงสุดถึงร้อยละ 40 หรือคิดเป็นจำนวน 160 ครั้ง ดังแผนภาพที่ 1 - 1 และมีภัยสองลำดับแรกที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ได้แก่ อุทกภัยและวาตภัย โดยมีสถิติผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด ดังแผนภาพที่ 1 - 2 แม้ว่าการเกิดสาธารณภัยจะมีความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงขึ้น หากแต่จำนวนผู้เสียชีวิตกลับมีแนวโน้มลดลงเนื่องมาจากประเทศนั้น ๆ มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

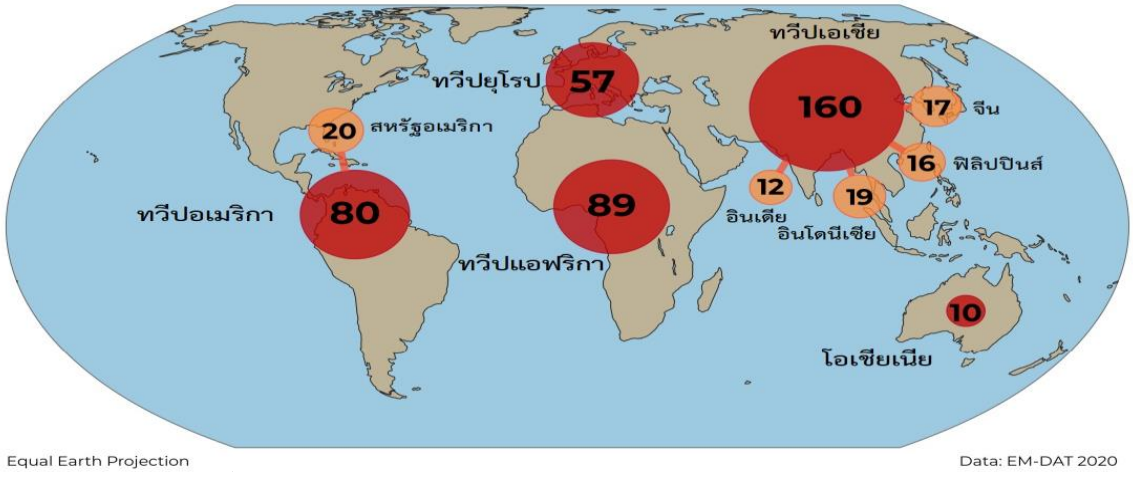

(ที่มา: Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, 2019)

แผนภาพที่ 1 - 1 สถิติการเกิดสาธารณภัยทั่วโลกในปี พ.ศ. 2562

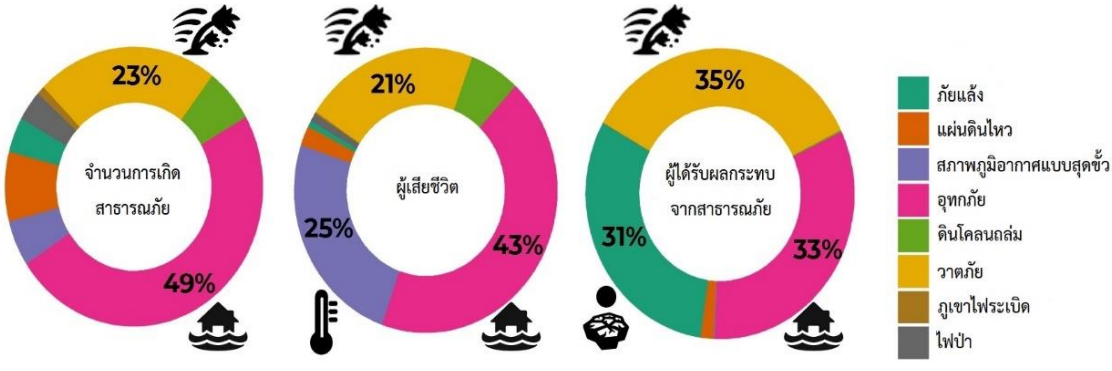

(ที่มา: Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, 2019)

แผนภาพที่ 1 - 2 สถิติการเกิดสาธารณภัย จำนวนผู้เสียชีวิต และผู้ได้รับผลกระทบในปี พ.ศ. 2562

▶ **Global Climate Risk Index 2020** รายงานอ้างอิงจาก Germanwatch ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงผลกำไรของประเทศเยอรมันได้ประเมินและจัดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก โดยผลการศึกษาได้ระบุว่า ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันดับ 8 และในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2561 ประเทศไทยได้เกิดภัยธรรมชาติถึงจำนวน 147 ครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเกิดมหาอุทกภัยมีความเสียหาย คิดเป็นร้อยละ 2.3 ต่อค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

▶ **คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC)** ได้ระบุว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความเปราะบางสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจทำให้ระดับน้ำทะเลเฉลี่ยทั่วโลกเพิ่มขึ้นสูงถึง 1.1 เมตร ภายในปี พ.ศ. 2643 อีกทั้งองค์กร Climate Central ที่ไม่แสวงผลกำไรของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษา

กรณีสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงมากขึ้น มีแนวโน้มทำให้เกิดสาธารณภัยต่อเมืองใหญ่ทั่วโลกที่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล เช่น เมืองมุมไบ สาธารณรัฐอินเดีย เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จะมีโอกาสเกิดความเสี่ยงสูงจากน้ำท่วมพื้นที่ตามแนวชายฝั่งและการทรุดตัวของพื้นดิน

▶ **โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP)** ได้มีการศึกษาพบว่า ประเทศที่มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 1 เหรียญสหรัฐ จะสามารถลดความสูญเสียจากสาธารณภัยได้เท่ากับ 7 เหรียญสหรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs) และพันธกิจของกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) ว่าด้วยการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งที่ใช้โครงสร้างและไม่ใช้โครงสร้าง เพื่อลดความสูญเสียด้านชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมปลอดภัยแบบยั่งยืน

▶ **รายงานการประเมินสถานการณ์โลกด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction: GAR)** กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วโลกเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลให้สาธารณภัยมีความรุนแรง ซับซ้อน และส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยได้เสนอให้กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางและนโยบายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยว่าด้วยนวัตกรรมเชิงแนวคิดที่มีความยืดหยุ่นและรวดเร็ว การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยให้มีความเชื่อมโยงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้ง การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการถอดบทเรียนและสังเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ เพื่อนำมาวางแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการจัดการปัญหา ถ่ายทอดนวัตกรรม และสร้างกลไกในการรับมือกับสาธารณภัยแต่ละประเภท รวมถึงพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการด้วย

สรุปจากผลการศึกษาและสถิติต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดสาธารณภัยที่มีความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นด้วยการประเมินให้เข้าใจความเสี่ยง การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมมากขึ้น เพื่อให้ความสูญเสียด้านชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนและประเทศลดลงอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สถานการณ์ภัยของประเทศไทย

1.2.1 อัคคีภัย (Fire)

เป็นภัยที่เกิดจากไฟ ซึ่งไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ให้ความร้อน เมื่อขาดการควบคุมและดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงจนเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไปและเกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนุนหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมามาก ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น ซึ่งเชื้อเพลิง ได้แก่ สารเคมี วัตถุใด ๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใด ๆ หรือจากการสันดาปเอง ประกอบกับมีการขยายตัวของพื้นที่เขตเมือง และบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนเพิ่มขึ้น รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริการ ดังนั้น แนวโน้มและความเสี่ยงที่เกิดจากอัคคีภัยจึงเพิ่มมากขึ้น โดยผลกระทบที่เกิดจากอัคคีภัยที่ผ่านมาแสดงดังแผนภาพที่ 1 - 3

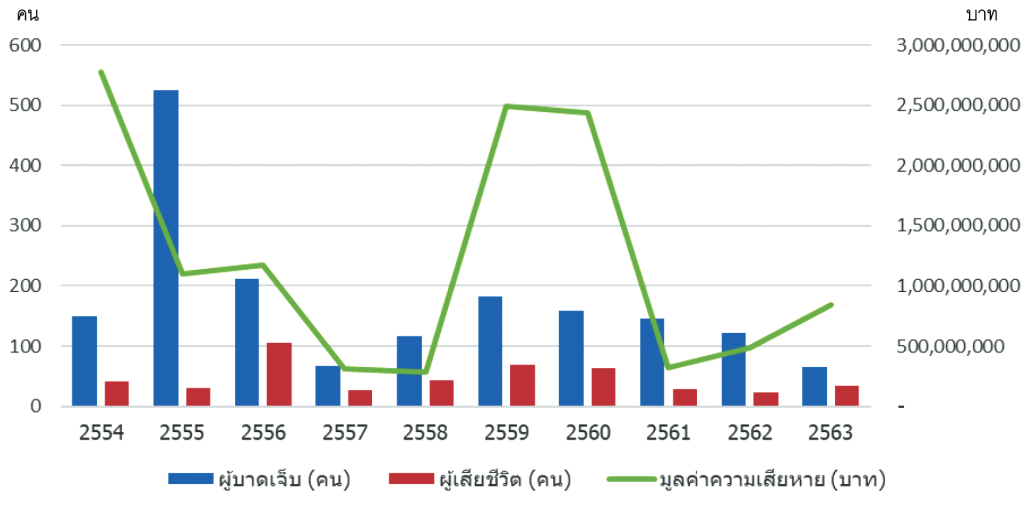

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)

แผนภาพที่ 1 - 3 แสดงสถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2563

1.2.2 วาตภัย (Wind Storm)

เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุจากลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้าง ต้นไม้ เรือกสวนไร่นา ยานพาหนะ และระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม รวมถึงชีวิตของประชาชน สำหรับประเทศไทย สาเหตุของวาตภัย คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน พายุลมงวง และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชั่น โซนร้อน ไต้ฝุ่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร (บริเวณรอบศูนย์กลางของพายุจะเป็นบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากวาตภัยมากที่สุด) หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุโซนร้อนหรือไต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดวาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและสร้างความเสียหายอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก แม้ว่าในปัจจุบันแนวโน้มความเสียหายยังมีมูลค่าสูง แต่จำนวนผู้เสียชีวิตลดลง โดยมีผลกระทบที่เกิดจากวาตภัยที่ผ่านมาแสดงดังแผนภาพที่ 1 – 4

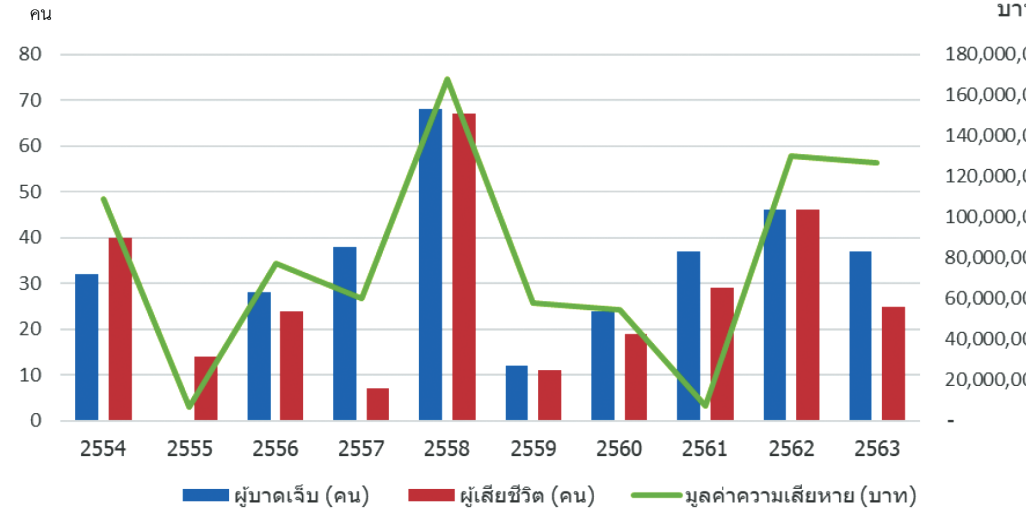

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)

แผนภาพที่ 1 - 4 แสดงสถิติสถานการณ์วาตภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2563

1.2.3 อุทกภัย (Flood)

เป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากฝนตกหนักและฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลัก ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและอ่าวไทย ซึ่งในประเทศไทยจะพัดอยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมประเทศไทยและอ่าวไทยในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณประเทศไทยในช่วงของแต่ละเดือน หย่อมความกดอากาศต่ำและพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชั่น โซนร้อน และไต้ฝุ่น) ทั้งนี้ แนวโน้มผู้ได้รับผลกระทบไม่คงที่ขึ้นอยู่กับจำนวนของพายุที่เกิดขึ้นในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยมีแนวโน้มลดลง โดยมีผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยที่ผ่านมาดังแผนภาพที่ 1 - 5

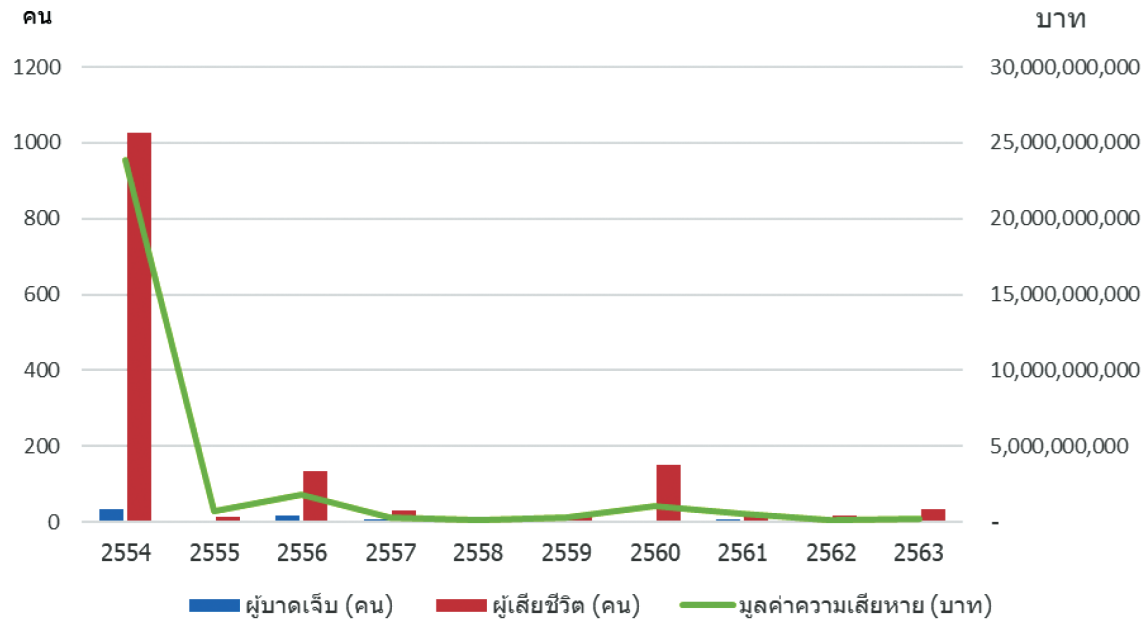

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)

แผนภาพที่ 1- 5 แสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2563

1.2.4 ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

เป็นเหตุการณ์ที่มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลากอันเนื่องมาจากพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรง ส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมักเกิดเหตุการณ์ดินโคลนถล่มในช่วงฤดูฝน (ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) (กรมทรัพยากรธรณี, 2563)

1.2.5 แผ่นดินไหว และสึนามิ (Earthquake and Tsunami)

เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุเกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกที่มีพลัง และยังเคลื่อนตัวอยู่ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตก ของประเทศที่อยู่ในแนวรอยเลื่อนได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหวบ่อยครั้งขึ้น เช่น กรณีเกิดขึ้นที่อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง เมื่อปี พ.ศ. 2562 ความรุนแรงขนาด 4.9 สร้างความเสียหายให้แก่อาคารบ้านเรือนและทรัพย์สิน ของประชาชนเป็นจำนวนมาก (กรมทรัพยากรธรณี, 2563) นอกจากนี้ แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในมหาสมุทร ยังอาจทำให้เกิดสึนามิเคลื่อนตัวด้วยความเร็วสูง มีพลังรุนแรงสามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกล ๆ และเมื่อเคลื่อนที่ เข้าสู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่ ที่เรียกกันว่า “สึนามิ” (Tsunami) ก่อให้เกิดความเสียหาย อย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง ดังที่เคยเกิดขึ้นบริเวณภาคใต้ฝั่งทะเล อันดามันในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 5,395 ราย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548)

1.2.6 ภัยแล้ง (Drought)

เป็นภัยที่เกิดจากธรรมชาติสภาพอากาศแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำเป็นระยะเวลานาน โดยทั่วไปเกิดขึ้น เมื่อพื้นที่ที่ได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอเกิดฝนตกต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ประเทศไทยได้แบ่งการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง เป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) การสำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกข้าวนาปี 2) การจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 3) การจัดสรรน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศ 4) การจัดสรรน้ำ เพื่อการเกษตรกรรม และ 5) การจัดสรรน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2562) นอกจากนี้ ภัยแล้งในแต่ละปีส่งผลกระทบต่อเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและผลกระทบที่เกิดจาก ภัยแล้งอาจนำไปสู่การพังทลายของผิวดิน การเกิดฝุ่นละออง พายุฝุ่น การรุกล้ำของน้ำเค็ม และโอกาสเกิดไฟป่าสูงขึ้น สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ การเกิดภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการน้ำ จากทุกภาคส่วน โดยมีผลกระทบที่เกิดจากภัยแล้งที่ผ่านมาดังแผนภาพที่ 1 - 6

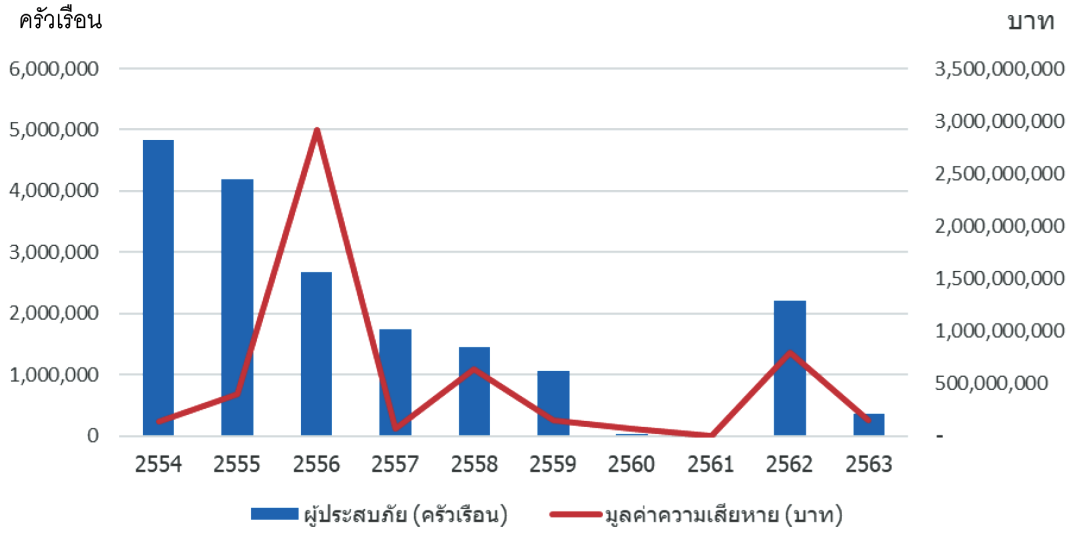

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)

แผนภาพที่ 1 - 6 แสดงสถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2563

1.2.7 โรคระบาด (Pandemic)

เป็นโรคติดต่อหรือโรคที่ยังไม่ทราบสาเหตุของการเกิดโรคแน่ชัดซึ่งอาจแพร่ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง หรือมีภาวะของการเกิดโรคมากกว่าปกติที่เคยเป็นมา (พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) แถลงการณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ยกระดับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID - 19 จากโรคระบาด (Epidemic) เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) หลังจากมีการลุกลามไปหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับการประกาศโรคระบาดของประเทศไทยต้องให้เป็นไปตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ การระบาดของโรคที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทย ได้แก่

ปี พ.ศ.	การระบาด	ปี พ.ศ.	การระบาด
2547	โรคไข้หวัดนก	2556	โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลัน (Middle East Respiratory Syndrome: MERS – CoV)
2552	โรคไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ H1N1 (2009)	2557	โรคติดเชื้อไวรัสอีโบลา
2551 - 2552	โรคไข้ปวดข้อยุงลาย	2563	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease 2019: COVID-19)
2555	โรคไข้เลือดออก		

1.2.8 ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire and Smoke)

เป็นภัยที่มักเกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนเป็นผลให้ฝุ่นควันและอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศมีปริมาณมากภายใต้กระแสลมอ่อนและอากาศสามารถลอยตัวสูงขึ้นไปในบรรยากาศชั้นบนได้ สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันส่งผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทั้งนี้ แนวโน้มการเกิดภัยจากไฟป่าและหมอกควัน ยังคงมีสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่องจากการเกิดไฟป่าตามธรรมชาติและการเผาป่า เพื่อเตรียมพื้นที่ในการเกษตร โดยมีผลกระทบที่เกิดจากภัยจากไฟป่าและหมอกควันที่ผ่านมาดังแผนภาพที่ 1 - 7

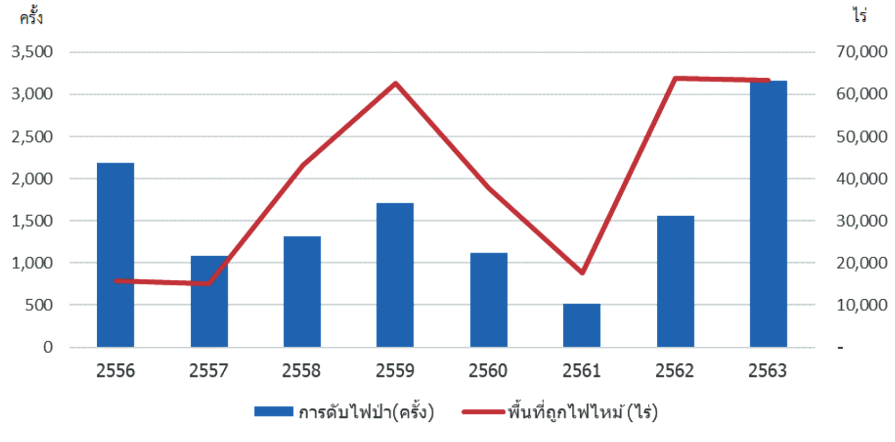

(ที่มา : กรมป่าไม้, 2563)

แผนภาพที่ 1 - 7 แสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2563

1.2.9 ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 (Particulate Matter: PM)

เป็นเหตุการณ์ที่มลพิษทางอากาศประเภทฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติหรือจากกิจกรรมของมนุษย์และเกิดการสะสมในบรรยากาศทำให้ PM2.5 ปกคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

ปัจจุบันฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เป็นภัยด้านสิ่งแวดล้อมที่คุกคามสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยง ทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในทุกกลุ่ม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.2.10 ภัยจากสารเคมี (Chemical Incidents)

เป็นภัยที่เกิดจากสารเคมีที่มีอยู่ในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น อาจเกิดจากการใช้ (Usability) วัตถุดิบ (Raw Material) การแปรรูป (Transform) ผลพลอยได้จากการผลิต (By Product) หรือเกิดการปนเปื้อน (Contamination) ในสิ่งแวดล้อม หรือเกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) ในวงจรชีวิตของสารเคมี เช่น ในกระบวนการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การจำหน่าย การขนส่ง และการบำบัดกำจัดทำลาย เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเกิดเนื่องจากการทำงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น สารกำจัดพาหะนำโรค เป็นต้น เมื่อมีการได้รับหรือสัมผัสสารเคมีเข้าสู่ร่างกายอาจก่อให้เกิดโรคจากสารเคมีแบบเฉียบพลัน และหรือแบบเรื้อรัง มีทั้งเกิดขึ้นเป็นแบบเฉพาะรายบุคคลหรือขยายวงกว้างเป็นกลุ่มประชากร ทั้งนี้ แนวโน้มสถานการณ์ภัยจากสารเคมีมีโอกาสเกิดขึ้นและอาจส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในหลายพื้นที่

1.2.11 ภัยจากการคมนาคม (Transportation)

เป็นอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ซึ่งส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม แบ่งออกเป็น 4 สาขา ได้แก่ การคมนาคมทางถนน การคมนาคมทางราง การคมนาคมทางน้ำ และการคมนาคมทางอากาศ ประเทศไทยมีแนวโน้มอัตราการเกิดอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ คน ยานพาหนะ ถนน และสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการพัฒนาหลักสูตร การสืบสวนอุบัติเหตุเชิงลึก และการพัฒนาบุคลากรด้านความปลอดภัย (รายงานผลการวิจัย, 2560))

จากข้อมูลสถานการณ์ภัยของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประชากรทั่วทุกมุมโลก รวมทั้งประเทศไทยต่างก็มีความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติ ภัยจากสิ่งแวดล้อม ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยจากสาเหตุอื่น ๆ นอกจากนี้ สถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นนั้นอาจก่อให้เกิดภัยประเภทอื่นตามมาอย่างต่อเนื่องที่มีความรุนแรง หรือสถานการณ์ภัยประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วอาจมีภัยที่เกิดขึ้นอีกซึ่งแตกต่างจากภัยแรกจนเกิดความซ้ำซ้อน (Compound Hazard) เช่น กรณีการเกิดแผ่นดินไหวและเกิดสึนามิตามมาในมหาสมุทรอินเดียในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 5,000 คน และสูญหายมากกว่า 2,000 คน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548) กรณีการเกิดอัคคีภัยส่งผลให้เกิดอาคารถล่มและมีผู้เสียชีวิตภายในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร, 2564) เป็นต้น

1.3 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

สถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำโดยแบ่งตามห้วงเวลาของการเกิดภัยนั้น ๆ ในรอบ 1 ปี ซึ่งมีทั้งภัยที่สามารถคาดการณ์ได้หรือสาธารณภัยรูปแบบใหม่และ/หรือมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยากหรือมีความไม่แน่นอนสูง ดังปรากฏห้วงเวลาการเกิดภัย ตามแผนภาพที่ 1 - 8

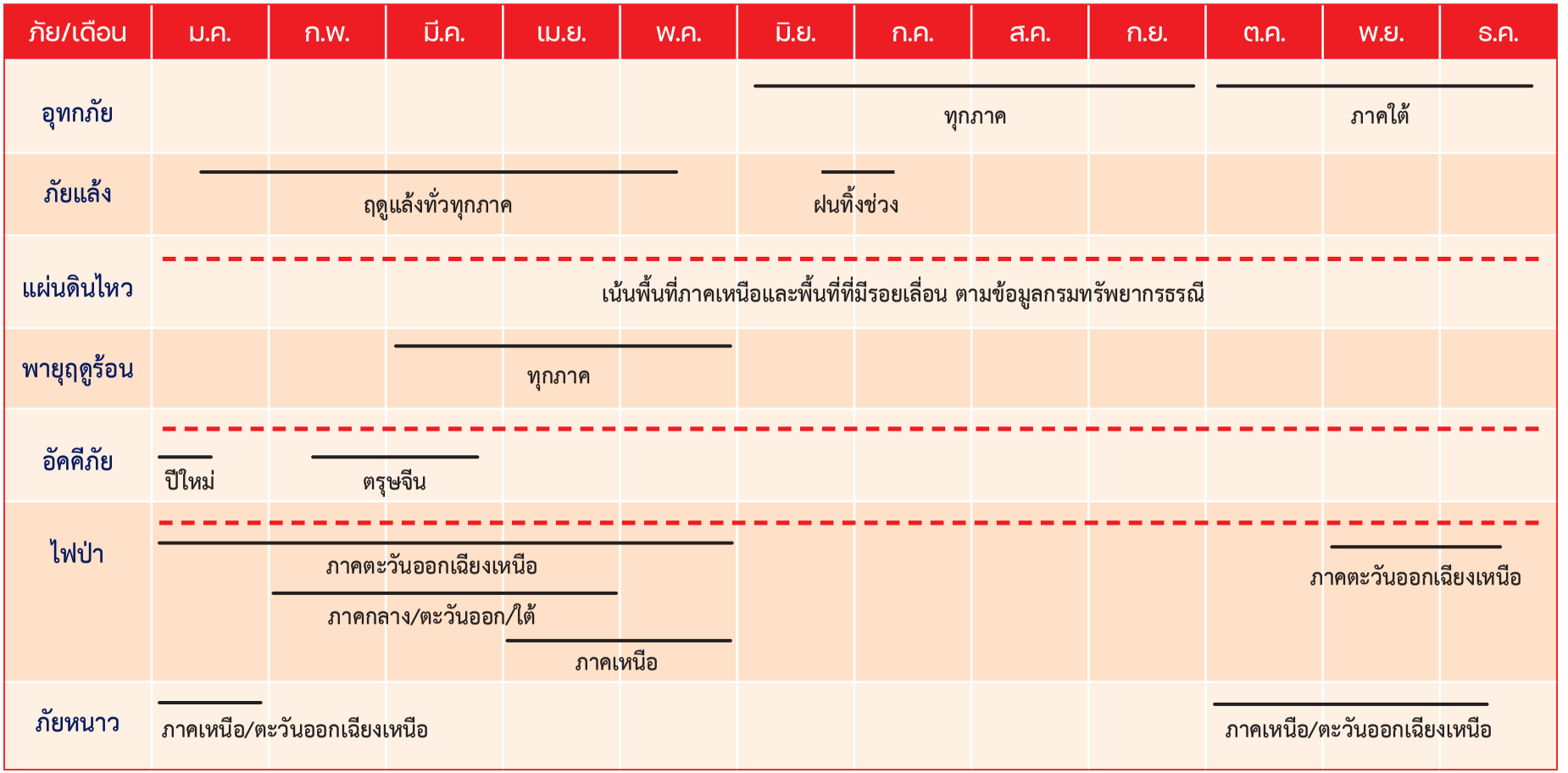

แผนภาพที่ 1 - 8 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

1.4 กรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับนานาชาติและประเทศไทย

กรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับนานาชาติถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction Partnership) ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ตระหนักถึงความสำคัญในการลดความเสี่ยงและลดผลกระทบจากสาธารณภัย ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงได้ดำเนินการตามกรอบการดำเนินการด้านสาธารณภัยและกรอบที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังแผนภาพที่ 1 - 9

▶ กรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติ

1.4.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 – 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2015 – 2030)

เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมุ่งขจัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยนำไปปฏิบัติให้การพัฒนามีความสมดุลอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณภัยโดยตรง 3 เป้าหมายจากทั้งหมด 17 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบ ในทุกที่ โดยเน้นสร้างภูมิต้านทานและลดผลกระทบของเหตุรุนแรงจากสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคนยากจนและผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน ด้วยการลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิต้านทานต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่มุ่งสร้างเสริมความเข้มแข็ง ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัวของประเทศโดยรวมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

1.4.2 กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 – 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030) หรือ "กรอบเซนได"

เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิต และสุขภาพ ตลอดจน ความสูญเสียต่อสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ กายภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ธุรกิจ ชุมชน และประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมาย คือ ลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ ผ่านมาตรการเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้าง กฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง และสถาบันอย่างบูรณาการและครอบคลุม เพื่อที่จะช่วยป้องกันและลดสภาวะการเปิดรับภัย และความเปราะบางต่อสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพการเตรียมความพร้อมรับมือและฟื้นฟู เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งในความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย

1.4.3 กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC)

เพื่อรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้อยู่ในระดับที่มนุษย์ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อระบบภูมิอากาศโลก ระบบนิเวศสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ UNFCCC ได้มีการประชุมสมัชชารัฐภาคี

กรอบอนุสัญญาฯ (Conference of the Parties: COP) เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามข้อกำหนดของ UNFCCC ที่ผ่านมานั้นไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นได้ ในปี พ.ศ. 2558 จึงได้มีการรับรอง “ความตกลงปารีส” (Paris Agreement) โดยมุ่งแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการให้ความสำคัญกับการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยทุกประเทศร่วมกำหนดเป้าหมายระดับโลกร่วมกันเพื่อลดความรุนแรงอันเกิดจากสาธารณภัยและลดความเปราะบางของประชากรต่อความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสาธารณภัย

1.4.4 กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER)

เพื่อเป็นกลไกในการลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินจากสาธารณภัย ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกันตอบโต้ภัยพิบัติฉุกเฉิน ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย โดยเน้นหลักการให้ประเทศสมาชิกได้ช่วยเหลือตนเองก่อน และหากเกินขีดความสามารถจึงใช้กลไกที่ AADMER กำหนดไว้เพื่อดำเนินการช่วยเหลือภายใต้การดำเนินการในกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) มีคณะทำงานเป็นองค์ประกอบภายใต้ ACDM ซึ่งประเทศไทยเป็นประธานร่วมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในคณะทำงานด้านการป้องกันและลดผลกระทบ 2) แผนการปฏิบัติงานตามกรอบ AADMER พ.ศ. 2564 - 2568 (AADMER Work Programme (2021 - 2025)) 3) ระเบียบปฏิบัติมาตรฐานในการเตรียมความพร้อมและการรับมือเหตุภัยพิบัติฉุกเฉินของภูมิภาคอาเซียน (Standard Operating Procedure for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster and Emergency Response Operations: SASOP) และ 4) ศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre)

▶ กรอบการดำเนินงานของประเทศไทย

1.4.5 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ได้น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย มาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดันและดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยวางเป้าหมายในประเด็นที่ 4.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ข้อย่อย 4.2.1 การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ประเด็นที่ 4.3 การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ข้อย่อย 4.3.3 การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญในประเด็นที่ 4.2 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ข้อย่อย 4.2.5 อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญในประเด็นที่ 4.3 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ข้อย่อย 4.3.2 มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นที่ 4.5 พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ข้อย่อย 4.5.1 พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยมีการจัดทำแผนป้องกัน ฟื้นฟู รักษา ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำ แผนป้องกันแผ่นดินถล่ม แผนอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำธรรมชาติ ตามพื้นที่ที่กำหนดและตามความสำคัญ และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสีย ความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยให้ความสำคัญในประเด็นที่ 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ข้อย่อย 4.1.2 ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

1.4.6 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580

เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ แนวทางการพัฒนา 6 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประเด็นที่ 7 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ แนวทางการพัฒนา 4 การขนส่งทางถนน แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล แนวทางการพัฒนา 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบรนด์ความเร็วสูง และประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ แนวทางการพัฒนา 3 จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤต

1.4.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2565

เพื่อมุ่งให้ประชาชนมีชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการวางรากฐานและการจัดการโครงสร้างของประเทศ เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลาง โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานราก เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้

ด้วยกระบวนการวิจัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ และยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา โดยการสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติในการสร้างความมั่นคง

1.4.8 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 – 2565

นโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็นทิศทางและแนวทางหลักในการเผชิญกับภาวะไม่ปกติ และจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการจากการเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยให้ทุกภาคส่วนพร้อมสนับสนุนการเตรียมพร้อมของชาติร่วมกันในลักษณะประชารัฐ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับต่างประเทศ

1.4.9 กรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ "Smart DRM for 3s: SEP – SDGs – SFDRR"

เพื่อให้ประเทศไทยมีการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะที่มีประสิทธิภาพ โดยการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ด้วยการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ตามกรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction: SFDRR) โดยใช้ Smart DRM อันได้แก่ Smart Digital, Smart Resilience, Smart Man เป็นกลไกการขับเคลื่อนกรอบแนวคิดภายใต้ทิศทางการพัฒนาเป้าหมายเดียวกันเพื่อมุ่งสู่การบรรลุความสำเร็จของ Smart DRM for 3s ดังนี้

❶ ทุกภาคส่วนในสังคมต้องเข้าใจความเสี่ยงของตัวเองอย่างครอบคลุมทั้งมิติของภัย ความเปราะบาง ความล่อแหลม และศักยภาพ

❷ ประเทศไทยต้องมีฐานข้อมูลความเสี่ยงที่ทันสมัย และประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

❸ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะของประเทศ และท้องถิ่นจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย

❹ ประเทศไทยต้องมีศูนย์กลางในการพัฒนาและต่อยอดงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

❺ การเตรียมความพร้อมและการจัดการในภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยของประเทศจะต้องมีเอกภาพยิ่งขึ้นและสามารถสอดรับกับมาตรฐานการปฏิบัติสากล และหลักธรรมาภิบาล

❻ การฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายจากสาธารณภัยเพื่อการซ่อมสร้างที่ดีและยั่งยืนกว่าเดิม ต้องทำบนฐานข้อมูลความเสียหายและความต้องการของประชาชนที่เป็นระบบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

❼ ประเทศไทยต้องมีความพร้อมในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

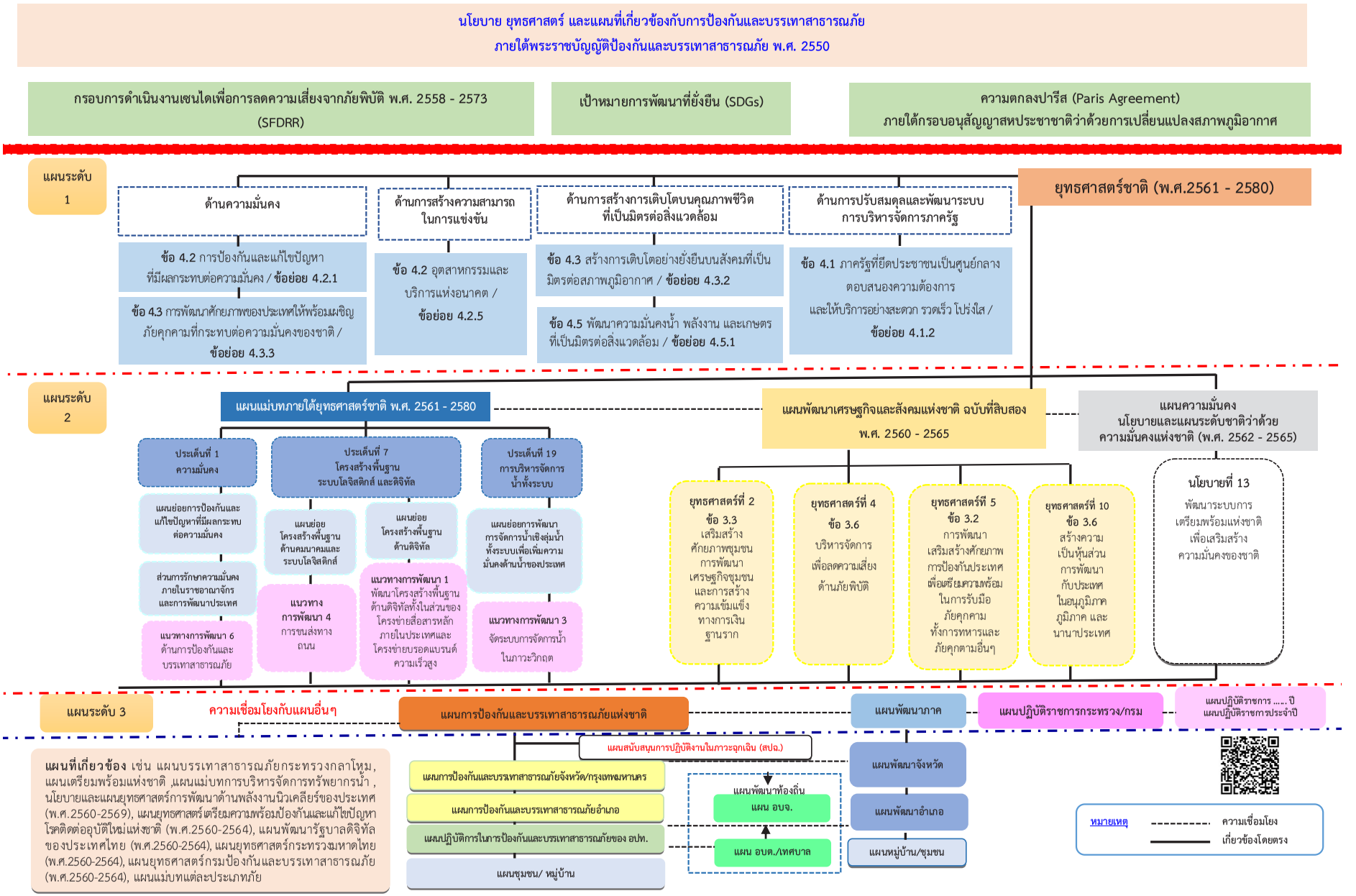

แผนภาพที่ 1 - 9 แผนผังความเชื่อมโยงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 บทเรียนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ผ่านมา

1.5.1 บทเรียนจากการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

❶ ด้านการบริหารจัดการ

การให้ความสำคัญกับการจัดการในภาวะฉุกเฉินยังเป็นหลักมากกว่าการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ควรเน้นแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มากขึ้นเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากสาธารณภัยเป็นไปอย่างยั่งยืน สำหรับด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกนั้น ยังต้องมีความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยอาศัยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติที่เป็นเอกภาพมากขึ้น ด้านกระบวนการวางแผนและการสนับสนุนในเรื่องของการระดมทรัพยากรเข้าพื้นที่ประสบภัยหรือการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ยังต้องมีการประเมิน ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจ และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ ระดับนโยบายของประเทศต้องสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมากขึ้นเพื่อนำมากำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทาง รูปแบบ และระบบที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศในแต่ละประเภทภัย พร้อมทั้ง ต้องมีการแปลงนโยบายนั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

❷ ด้านการขับเคลื่อนแผน

การกำหนดวิสัยทัศน์ ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัดอย่างชัดเจนในแผนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจแนวคิดและดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การมุ่งให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนจากส่วนกลางถึงระดับพื้นที่ไปสู่การปฏิบัติให้สามารถดำเนินการทุกยุทธศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้แผนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ต้องส่งเสริมให้ผู้สื่อสารแผน กระบวนการสื่อสารและการถ่ายทอดแผนเป็นเครื่องมือสำคัญและอาศัยกลไกที่มีอยู่ทุกระดับให้มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง โดยต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างการรับรู้แผนที่ถูกต้องให้พื้นที่สามารถนำแผนไปขับเคลื่อนและปรับใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการแปลงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสู่แผนระดับต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Mainstreaming) เพื่อให้มีแผนงานบูรณาการที่เชื่อมโยงกันตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ โดยการกำหนดให้ผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (DRR Focal Point) ระดับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่แต่งตั้งขึ้นแล้วเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ยังต้องมีการสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณให้แผนงานบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อลดความสูญเสียและความเสียหายของประชาชนและประเทศ

❸ ด้านผลสัมฤทธิ์

การให้ความสำคัญระบบข้อมูล หมายถึง ข้อมูลฐาน และฐานข้อมูล เพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยระบบข้อมูลนั้นต้องมีคุณภาพ มีการแบ่งปันระหว่างหน่วยงาน มีการประสาน การแลกเปลี่ยน และการใช้ข้อมูลวิเคราะห์ร่วมกันด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งผู้ดูแลระบบการจัดการข้อมูลต้องมีศักยภาพและสมรรถนะ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีมาตรฐานสำหรับให้ผู้บริหารสามารถใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายบนพื้นฐานที่เชื่อถือได้

1.5.2 บทเรียนจากการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทยที่ผ่านมา

บทเรียนสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศไทย รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ง ได้แก่ อุทกภัย อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิกฤตถ้ำหลวง จังหวัดเชียงราย เรือฟินิกซ์ล่ม จังหวัดภูเก็ต พายุโซนร้อน ปาบึก ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย กรณีเหตุระเบิดโรงงานผลิตสารเคมี บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ และกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ในประเทศไทย สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ต้องทำทั้งระบบ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ดังนั้น การเตรียมทรัพยากรแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน การใช้กลไกระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่ การมีระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การบรรเทาทุกข์ และฟื้นฟูผู้ประสบภัยที่มีประสิทธิภาพ โดยได้ดำเนินงานที่สำคัญใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

❶ ด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไก

กลไกการจัดการสาธารณภัยที่มีอยู่สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบเพิ่มขึ้นภายใต้ขั้นตอนมาตรฐานในการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพมากขึ้นในการบริหารจัดการให้ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการนำระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาใช้เป็นเครื่องมือให้การปฏิบัติงานมีความเป็นเอกภาพมากขึ้นในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน โดยส่งเสริมให้มีการสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) และทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์เข้าไว้ในโครงสร้าง

❷ ด้านกระบวนการวางแผนและการสนับสนุน

การบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มักจะดำเนินการในช่วงภาวะวิกฤตมากกว่าในช่วงก่อนเกิดภัย ซึ่งจะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ข้อจำกัดด้านบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ องค์ความรู้ ประสบการณ์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งปัจจุบันโอกาสการเกิดภัยมักจะเกิดภัยซ้ำซ้อน (Compound Hazard) ที่ต้องใช้วิธีการจัดการที่มีความแตกต่างกับภัยที่เกิดขึ้นแตกต่างจากภัยแรก และต้องสอดคล้องตามหลักวิชาการและมาตรฐานหลักสากล รวมทั้ง การพัฒนาให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ที่มีแนวทางปฏิบัติและทิศทางที่ชัดเจน การสนับสนุนให้มีการวางแผนที่เป็นระบบโดยกำหนดหน่วยงานเพื่อบูรณาการ การระดมทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบภัยและการปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ความมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานและทุกภาคส่วนในการประสานและสนับสนุนการปฏิบัติจะเป็นแรงขับเคลื่อนให้ปฏิบัติการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

❸ ด้านองค์ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณภัย

การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามหลักสากลเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลและข้อมูลฐานความเสี่ยงของภัย เพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยต้องเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกพื้นที่ความเสี่ยง ทั้งนี้ การส่งเสริมให้หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) เพื่อให้การจัดการมีมาตรฐานเป็นเอกภาพ และยืดหยุ่นได้มากขึ้น การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจและการวางแผนจะทำให้การปฏิบัติการ การบรรเทา หรือฟื้นฟูสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

และยั่งยืน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดสาธารณภัยที่ซ้ำซากและผลกระทบที่ได้รับลดน้อยลง นอกจากนี้ ต้องมีการผลักดันให้ประเทศจัดตั้งสถาบันด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพที่มีทักษะ ความรู้ และสมรรถนะด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ สำหรับการฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมอย่างเป็นรูปธรรม จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางกรอบการฟื้นฟูของประเทศ (Recovery Framework) ด้วยการประเมินความต้องการหลังเกิดภัย (Post - Disaster Needs Assessment: PDNA) การวิจัย การนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาปรับใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 บทสรุป

จากแนวโน้มสาธารณภัย สถิติสถานการณ์ภัย การทบทวนผลการปฏิบัติ และบทเรียนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ผ่านมา พบว่า สาธารณภัยส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ จากการสร้างภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ยังชี้ให้เห็นว่า สาธารณภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นภัยคุกคามที่สามารถนำไปสู่ภาวะวิกฤตได้โดยจะทำให้สาธารณภัยมีความถี่และรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้ง สร้างความสูญเสียชีวิตและความเสียหายมากขึ้น ดังนั้น การให้ความสำคัญในการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในวันนี้เพื่อจะได้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้นในวันข้างหน้า (Invest today for a safer tomorrow) เป็นการลงทุนที่มีความคุ้มค่าที่สุด และหากผนวกกับการรู้ก่อน รุกก่อน (Next Normal) รู้เท่าทันภัยไปกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ด้วยแล้วจะทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน อนึ่ง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง รวมถึงนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) พ.ศ. 2564 - 2565 ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาประเทศที่ได้กล่าวถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นสาระสำคัญในการพัฒนาไว้อีกด้วย

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงได้ใช้แนวคิด “Smart DRM for 3s: การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ” เพื่อกำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และเป็นที่มาของสาระสำคัญ อาทิ แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้ง วิธีการให้ความช่วยเหลือ และบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย การอพยพ และการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสารและการสาธารณูปโภค รวมถึงการให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด เป็นต้น ที่ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ฉบับนี้ โดยมีกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations: CONOPs) ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปฏิทินสาธารณภัย รวมทั้งความเชื่อมโยงกรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยกับกรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติ และประเทศไทย

บทที่ 2 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งแหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณ

บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานบูรณาการ ขอบเขตสาธารณภัย ระดับการจัดการ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (ภาคการพัฒนา) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย และยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน (ภาคการปฏิบัติ) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

บทที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน ได้แก่ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

สรุปได้ว่ากรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations: CONOPs) ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับนี้ ทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ "การรู้รับ – ปรับตัว – ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน (Resilience)"

บทที่ 2

นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยมีเป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบแนวคิดทั้งในและต่างประเทศ แนวโน้มสถานการณ์ภัยของโลกและประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งบทเรียนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ผ่านมา เพื่อทบทวน ปรับปรุง และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับดังกล่าวแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวและใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2.1.1 มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปประเมินความเสี่ยงและการใช้ข้อมูลความเสี่ยงประกอบการวางแผน การลงทุน และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทันภัย

2.1.2 ส่งเสริมการวิจัยและประยุกต์ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยการยกระดับศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

2.1.3 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ครอบคลุมทุกมิติ

2.1.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งการบูรณาการกับทุกภาคส่วนให้ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินของประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสาธารณภัยทุกระดับ พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และทันต่อเหตุการณ์

2.1.5 พัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนโดยจัดให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ เป็นแผนกำหนดทิศทางการดำเนินการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้ง การกำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย และการปฏิบัติงานให้มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ โดยแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ภาคการพัฒนาในการลดความเสี่ยง

จากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ และภาคการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน ดังนั้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างบูรณาการจึงกำหนดให้แผน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.2.1 เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations: CONOPs) ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

2.2.2 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและทิศทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นที่ยอมรับมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดทำแผนทุกระดับ เพื่อให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ เป็นต้น

2.2.3 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ถึงระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

2.3 วิสัยทัศน์

สังคมไทยสามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

2.4 พันธกิจ

2.4.1 มุ่งสร้างความตระหนักรู้ เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย และจัดการความเสี่ยงได้อย่างปลอดภัย

2.4.2 บูรณาการด้านข้อมูล องค์ความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี การลงทุน บุคลากร และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิจัย และนวัตกรรมด้านสาธารณภัย

2.4.3 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.4.4 ยกระดับระบบมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างบูรณาการ

2.4.5 เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นสภาพ การซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว รวมทั้งพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.5 เป้าหมาย

2.5.1 การลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

2.5.2 การประยุกต์ใช้งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้เท่าทันการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.5.3 การเป็นหุ้นส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

2.5.4 ระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่มีมาตรฐาน ยืดหยุ่น และมีเอกภาพอย่างบูรณาการ

2.5.5 ระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนในทุกระดับให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

ประเทศไทยได้ให้การรับรองกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 หรือ “กรอบเซนได” เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 โดยมีระยะเวลา 15 ปี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของประเทศมีความสอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลก คือ 4 ลด 3 เพิ่ม ภายใต้กรอบเซนไดดังกล่าว จึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
2.6.1 การลดความสูญเสียและความเสียหาย	(1) อัตราการเสียชีวิตจากสาธารณภัยต่อประชากร 100,000 คน (2) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยต่อประชากร 100,000 คน (3) ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสาธารณภัยโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (4) ความเสียหายจากสาธารณภัยที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และการหยุดชะงักของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมถึงสถานพยาบาลและสถานศึกษาด้วยการพัฒนาโครงสร้างและบริการพื้นฐานให้มีความพร้อมรับมือและสามารถฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย
2.6.2 การเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	(1) จำนวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ประกอบด้วยประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (2) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (3) ขีดความสามารถระบบเตือนภัย โดยการจัดหาเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ และประชาชนสามารถเข้าถึงการแจ้งเตือนภัยและข้อมูลความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.7 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ของแผนฉบับนี้ เป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนยกระดับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างการรู้เท่าทันภัยและภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความล่อแหลม พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(1.2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

(2) กลยุทธ์

(2.1) พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

(2.2) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ

(1.2) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

(2) กลยุทธ์

(2.1) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย

(2.2) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.3) พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ

(2.4) ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2.5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน

(1.2) เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติ และนานาชาติ

(1.3) เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

(2) กลยุทธ์

(2.1) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ

(2.2) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

(2.3) ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(2.4) ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(1.2) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และทันต่อเหตุการณ์

(1.3) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

(2) กลยุทธ์

(2.1) พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ

(2.2) พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(2.3) เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั่วถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

(1.2) เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

(2) กลยุทธ์

(2.1) พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้ดีกว่าเดิม

(2.2) พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

(2.3) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580	แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570
ด้านความมั่นคง 4.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง 4.2.1 การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน (ปัญหาภัยพิบัติที่สำคัญ) 4.3 การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ 4.3.3 การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ	**ประเด็นที่ 1 : ความมั่นคง** แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง	**ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย** กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
	ประเด็นที่ 7 : โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล	**ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย** กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลยุทธ์ที่ 5 : เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 4.2 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 4.2.5 อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ	**ประเด็นที่ 19 : การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ** แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ	
ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4.3 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ 4.3.2 มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4.5 พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4.5.1 พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ	**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560 - 2565)** **ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** 3.3 เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานราก **ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน** 3.6 บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ **ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน** 3.2 การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคาม ทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ **ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา** 3.6 สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาประเทศ	**ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย** กลยุทธ์ที่ 1 : เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ กลยุทธ์ที่ 3 : ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส 4.1.2 ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้	**นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565)** **นโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ**	**ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ** กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ กลยุทธ์ที่ 3 : เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์
		ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้ดีกว่าเดิม กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู กลยุทธ์ที่ 3 : เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

แผนภาพที่ 2 - 1 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

2.8 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ดังนี้

▶ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

มาตรา 14 งบประมาณรายจ่ายที่กำหนดในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (1) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง (2) งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ (3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (4) งบประมาณรายจ่ายบุคลากร (5) งบประมาณรายจ่ายสำหรับทุนหมุนเวียน (6) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ (7) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง (8) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่าย

การจำแนกรายจ่ายใดเป็นงบประมาณรายจ่ายตามประเภทที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนด

มาตรา 15 งบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยรับงบประมาณใช้จ่าย โดยแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ และให้มีรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นด้วย

▶ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

มาตรา 27 การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระทางการคลังในอนาคตตามที่คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้นจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ โดยต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการต่อคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่การดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับเสนอในการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีด้วย

ในการพิจารณาอนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามวรรคหนึ่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และภาระทางการคลังหรือการสูญเสียรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ จัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการสูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่ได้จัดทำตามวรรคหนึ่งเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ จนกว่าการดำเนินการดังกล่าวจะแล้วเสร็จ

2.8.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(1) กระทรวง/หน่วยงาน (Function)	ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรมขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
(2) งบประมาณรายจ่ายพื้นที่ (Area)	
(2.1) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด	(2.1.1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ (2.1.2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง
(2.2) กรุงเทพมหานคร	(2.2.1) ให้กรุงเทพมหานครขอตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนเอง โดยบรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2563 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมการดำเนินงานด้านสาธารณภัยกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น ๆ ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (2.2.2) ให้กรุงเทพมหานครจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินอุดหนุนรัฐบาลของกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ดำเนินงานด้านสาธารณภัยเพื่อทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างทันท่วงทีและทั่วถึง
(2.3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด	(2.3.1) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (8) จัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	มาตรา 46 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (2.3.2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมาตรา 17 ดังกล่าวได้ออกประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (2.3.3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก (ก) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง (ข) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ (ค) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ง) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด (จ) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น (ฉ) แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึง สถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย (2) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(2.3.4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้จ่ายเงินสะสมได้ โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่นภายใต้เงื่อนไข... ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (2.3.5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้... (2.3.6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นโดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนได้ตามความจำเป็นภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบก่อน ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้ (1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณานำเงินทดรองราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (2) กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัยในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ ไม่เกินหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการคลัง ข้อ 16 การช่วยเหลือประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
(2.4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(2.4.1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนเพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณูปโภค เป็นต้น (2.4.2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย (2.4.3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ - พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้จ่ายเงินสะสมได้ โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่นภายใต้เงื่อนไข... ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้... - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นโดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพหรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าหรือระงับสาธารณภัยหรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็น ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้ (1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินทดรองราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (2) กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม จะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่าให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลัง ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 ข้อ 5 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัคร เพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการงานหรือเวลาที่เสียไปเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ - ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560 ข้อ 4 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายแล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน ดังนี้ (1) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน 100 บาท (2) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน 200 บาท (3) กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน 300 บาท ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย... ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
(3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (Agenda)	พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 16 งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ

2.8.2 งบกลาง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(1) เงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ หรือเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร หรือส่วนราชการที่มีเงินทดรองราชการใช้วงเงินทดรองราชการในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม มุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด การใช้จ่ายเงินต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมอันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีแนวทางการใช้จ่ายเงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้ **(1.1) วงเงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้ง** เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ใช้เงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ภายในวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท (1.1.1) ในกรณีกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน (1.1.2) ในกรณีจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน โดยการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง **(1.2) วงเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ** เมื่อภัยพิบัติฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (1.2.1) กรณีเกิดในกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (1.2.2) กรณีเกิดในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เมื่อได้มีการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้วให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(2) เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น	กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณ นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้ (1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ (2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง (3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว (4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2562

2.8.3 เงินนอกงบประมาณ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยแบ่งเป็นเงินบริจาค กองทุน และอื่น ๆ ดังนี้ **(1) เงินบริจาค** คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง **(2) กองทุน** คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 เป็นต้น **(3) อื่น ๆ** คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน

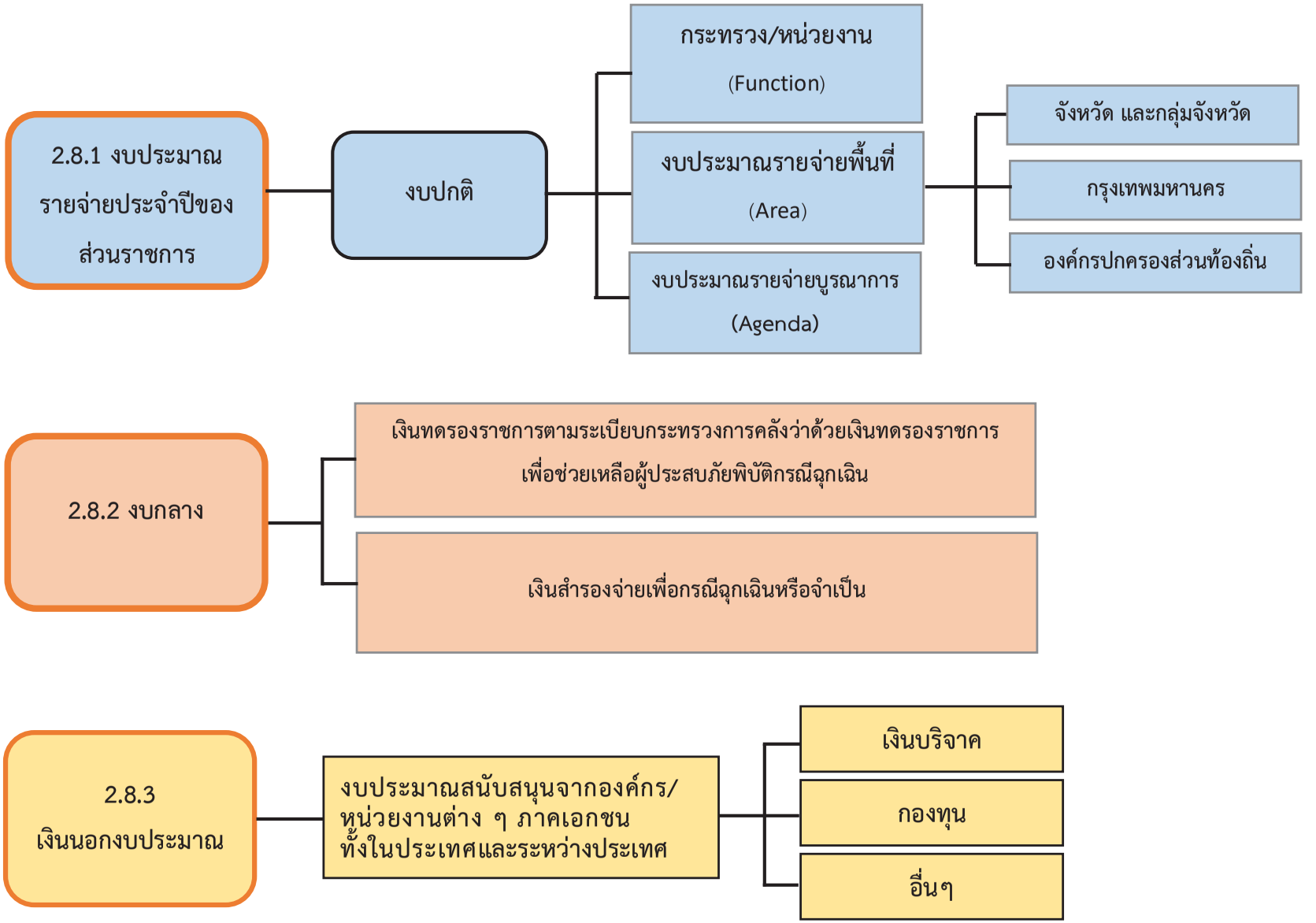

แผนภาพที่ 2 - 2 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

บทที่ 3

หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่อธิบายให้เห็นถึงลักษณะวงจรเพื่อรับมือกับภัยที่มีลักษณะการเกิดที่ยากแก่การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น และอาจมีรูปแบบการเกิดไม่ซ้ำเดิม จึงไม่จำเป็นต้องมีการจัดการตามลำดับก่อนหลังเสมอไป (Non - Linear) โดยเป็นการดำเนินการในลักษณะเป็นวงรอบ (Closed Loop) อย่างต่อเนื่องและไม่สามารถแยกส่วนเฉพาะในแต่ละกระบวนการ ดังนั้น จึงเป็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งการจัดการสาธารณภัยในแต่ละห้วงเวลาการเกิดสาธารณภัยอาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Overlap) รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ ดังแผนภาพที่ 3 - 1

ปรับจากที่มา : TorqAid. (2016). TorqAid disaster risk management framework: seven key diagrams. https://www.preventionweb.net. (2019, November: 25)

แผนภาพที่ 3 - 1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.2.1 ระดับนโยบาย

1 คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

2 คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอนโยบาย มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยต่อคณะรัฐมนตรี เสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564

3 คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.)

มีหน้าที่เสนอ แนวทาง นโยบาย มาตรการ และแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ รวมทั้งจัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน และโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

3.2.2 ระดับปฏิบัติ

องค์กรปฏิบัติที่เป็นศูนย์กลางในการอำนวยการ การประสานการปฏิบัติของหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งในภาวะปกติ และเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น ภายใต้แนวคิด “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC)” โดยมีหน้าที่ในการบังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ และประสานการปฏิบัติระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ พร้อมทั้งให้กำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และมอบหมายภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมถึง จัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) และจัดให้มีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ปรากฏดังแผนภาพที่ 3 - 2 มีดังต่อไปนี้

1 กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

โดยให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางจัดทำแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

❷ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)

ทำหน้าที่ประสานงาน บูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบในภาวะปกติ และเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงเตรียมการเผชิญเหตุ ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้ง รายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัยเพื่อตัดสินใจในการรับมือ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้อำนวยการกลาง

❸ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีองค์ประกอบ ดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

ประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด	ผู้อำนวยการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	รองผู้อำนวยการ
3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	รองผู้อำนวยการ
4. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ฝ่ายทหาร)	กรรมการ
5. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
7. ปลัดจังหวัด	กรรมการ
8. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
9. ท้องถิ่นจังหวัด	กรรมการ
10. เกษตรจังหวัด	กรรมการ
11. ปศุสัตว์จังหวัด	กรรมการ
12. อุตสาหกรรมจังหวัด	กรรมการ
13. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	กรรมการ
14. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	กรรมการ
15. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	กรรมการ
16. ประชาสัมพันธ์จังหวัด	กรรมการ
17. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการ

18. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
19. ผู้แทนรัฐวิสาหกิจในจังหวัด	กรรมการ
20. ผู้แทนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
21. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
22. ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการ
23. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัดเห็นสมควร

หน้าที่และอำนาจ

1. จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ให้สอดรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

2. กำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

3. จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขึ้น เพื่อควบคุม สั่งการ และบัญชาการในพื้นที่

4. รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด

5. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมอบหมาย

4 กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอ เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีองค์ประกอบ ดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

1. นายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอ	ผู้อำนวยการ
2. ปลัดอำเภอ หัวหน้ากลุ่มงานด้านความมั่นคง	รองผู้อำนวยการ
3. ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจในเขตพื้นที่	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ

5. สาธารณสุขอำเภอ กรรมการ
6. ท้องถิ่นอำเภอ กรรมการ
7. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กรรมการ
8. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง กรรมการ
9. ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้งกรรมการ กรรมการ
10. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง กรรมการ
11. ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรรมการ
12. ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง กรรมการและเลขานุการ
13. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สาขา (ถ้ามี) กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่นายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอเห็นสมควร

หน้าที่และอำนาจ

1. จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยการประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยและการฟื้นฟูของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

3. จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเพื่อควบคุมและสั่งการในพื้นที่

4. รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงฐานข้อมูลความเสี่ยงภัยในพื้นที่อำเภอ

5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด และหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย

❺ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี/ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

❻ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

❼ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปภ.กทม.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ หรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทความเสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร/ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบ มีหน้าที่และอำนาจและแนวทางปฏิบัติตามหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งมีองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร/ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครกำหนด

❽ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต (กอปภ.สนข.)

ทำหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งภาคเอกชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต โดยมีผู้อำนวยการเขต เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

❾ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปภ.เมืองพัทยา)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเมืองพัทยาให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเมืองพัทยา/ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ทั้งนี้ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นให้องค์กรปฏิบัติในแต่ละระดับดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) พร้อมทั้ง ให้มีการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

แผนภาพที่ 3 - 2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 บทบาท หน้าที่

ให้หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงและหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน ดังนี้

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(1) สำนักนายกรัฐมนตรี	(1.1) จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงบประมาณ) (1.2) สนับสนุนด้านการข่าวกรองและให้คำแนะนำด้านการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ) (1.3) บริหารจัดการด้านข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ในภาวะปกติและภาวะวิกฤต (กรมประชาสัมพันธ์) (1.4) จัดระบบการรับบริจาคเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) (1.5) สำรวจศึกษาและวิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจและสังคมเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการเสนอแนะนโยบายมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.6) วิเคราะห์ ประเมินแผนงานและโครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.7) ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งแผนงานโครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.8) ประสานการพัฒนาเพื่อให้เกิดมีการแปลงแผนพัฒนาฯ ไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.9) เสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนแม่บท รวมทั้งกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ การจัดทำผังน้ำ การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ งบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ รวมทั้งการกำกับดูแลและบริหารจัดการระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ตลอดจนการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ) (1.10) วิเคราะห์สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงและนำไปสู่วิกฤตการณ์ระดับชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และจากภัยธรรมชาติ ภัยคุกคามด้านการทหารและสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการป้องกันประเทศ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ)

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(1.11) เสนอแนะ จัดทำนโยบาย และพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และแผนบริหารวิกฤตการณ์ ตลอดจนเสนอแนะและพัฒนาแนวทางมาตรการ อำนวยการและประสานการปฏิบัติตามนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมในการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากร การป้องกัน การแก้ไข การฟื้นฟู (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) (1.12) เสริมสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการบริหารเหตุการณ์ในภาวะวิกฤตกับหน่วยงานและองค์กรในภาควิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) (1.13) ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หน่วยทหารในพื้นที่ และกลุ่มมวลชนในเครือข่ายของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร) (1.14) ติดตาม ตรวจสอบ ประสานงานและประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร) (1.15) ประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัย และเตรียมการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบให้เกิดสาธารณภัย (ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล) (1.16) จัดทำมาตรฐาน แนวทาง มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการทางเทคโนโลยีดิจิทัล และกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการทำงานระหว่างกันของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกัน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)) (1.17) ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน และในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)) (1.18) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐให้บริการดิจิทัลแก่ผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน))

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(2) กระทรวงกลาโหม	(2.1) สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ ตามมาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 (2.2) แจ้งเตือนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ และหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่เสี่ยงภัย กรณีคาดว่าจะเกิดภัยจากการสู้รบหรือภัยทางอากาศหรือการก่อวินาศกรรม
(3) กระทรวงการคลัง	(3.1) กำหนดมาตรการด้านศุลกากร (ในการนำเข้าและส่งออก) เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมศุลกากร) (3.2) กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบเงินทดรองราชการ (กรมบัญชีกลาง) (3.3) เสนอแนะออกนโยบาย แผนมาตรการเกี่ยวกับการเงินการคลัง นโยบายภาษีอากร และสนับสนุน ส่งเสริม เผยแพร่ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจ ความน่าเชื่อถือทางด้านเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ รวมทั้ง ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) (3.4) เสนอแนะ และใช้นโยบายทางภาษี เพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมสรรพสามิต และกรมสรรพากร)
(4) กระทรวงการต่างประเทศ	(4.1) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานราชการไทย รวมถึงคณะผู้แทนทางการทูตและองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย ในการให้การบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือผู้ประสบภัยชาวต่างประเทศ (4.2) ประสานงาน ร่วมมือ และอำนวยความสะดวกหน่วยงานต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (4.3) ประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) ตั้งแต่การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) การป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัย (Prevention and Preparedness) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response) การฟื้นฟูและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม (Recovery and Build Back Better) และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Needs Assessment: PDNA) (4.4) ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทของประเทศไทยในการให้และรับความช่วยเหลือ และการบริหารจัดการสาธารณภัย ทั้งในด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟูและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยต่อสื่อมวลชนต่างชาติผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์และการสื่อสารต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ และต่อหน่วยงานต่างประเทศรวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(5) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	(5.1) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีเกิดสาธารณภัยแก่นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว) (5.2) กำหนดมาตรการสำหรับความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกรมการท่องเที่ยว) (5.3) ช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)
(6) กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	(6.1) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐาน (6.2) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบภัย (6.3) วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม (6.4) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว (6.5) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว
(7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(7.1) จัดเก็บข้อมูล การประเมินความเสี่ยง (ประเมินความล่อแหลม ความเปราะบาง) การวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดทำแผนที่ความเสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร การทบทวนปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การสื่อสารความเสี่ยง และผลกระทบที่ได้รับ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วมตลอดจนประชาชน เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ได้ตระหนักและเตรียมพร้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (7.2) บูรณาการประสานสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ชุมชน เพื่อลดความเสี่ยงและบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (7.3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สร้างความพร้อมรับมือและฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อการปฏิบัติตามแผนงาน นโยบาย กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการลดความเสี่ยงและการจัดการสาธารณภัย ทั้งที่ใช้โครงสร้าง อาทิ การก่อสร้างบำรุงรักษาแหล่งน้ำผิวดินในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน การปฏิบัติการฝนหลวง และที่ไม่ใช้โครงสร้าง อาทิ การวางแผนการบริหารจัดการน้ำในระบบชลประทาน การวางแผนการเพาะปลูกพืช การจัดทำทะเบียนเกษตรกร (ด้านพืช ด้านประมง และด้านปศุสัตว์) การจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูล ประเมิน การประชาสัมพันธ์และการแจ้งเตือน

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(7.4) จัดทำแผนเผชิญเหตุ การซ้อมแผนเผชิญเหตุ การบริหารจัดการสถานการณ์ การระดมสรรพกำลัง การจัดสรรทรัพยากร การรายงานเหตุการณ์ (7.5) จัดสรรทรัพยากร เพื่อการระงับยับยั้งความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัย (7.6) ประเมินความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง (7.7) สำรวจ ตรวจสอบความเสียหาย และช่วยเหลือตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน ระเบียบที่เกี่ยวข้อง (7.8) จัดสรรทรัพยากร เพื่อการซ่อมสร้างและการฟื้นคืนสภาพที่ดีกว่าเดิม โดยปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชลประทานที่ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ (7.9) วางแผนและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยด้านการเกษตร (7.10) พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชลประทานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (7.11) ติดตามสถานการณ์ภัยและแจ้งเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ (7.12) ปฏิบัติการฝนหลวงและบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง (7.13) กำหนดแนวทางป้องกันและให้ความช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์งาน ไม่ให้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (7.14) พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของลุ่มน้ำให้เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางน้ำ (7.15) ประสานงานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล สภาพภูมิอากาศ สภาพน้ำในลุ่มน้ำและเขื่อนหรือที่กักเก็บน้ำ
(8) กระทรวงคมนาคม	(8.1) จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคมให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (8.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม สนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง พร้อมทั้งแก้ไขเส้นทางเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย (8.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง หรือทำทางชั่วคราว รวมทั้งซ่อมหรือดัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบคมนาคม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (8.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย หรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย (8.5) สนับสนุนข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัยสำหรับประชาชน (8.6) บูรณะ ฟื้นฟู เส้นทางคมนาคมที่ได้รับความเสียหายให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านคมนาคม (8.8) ให้การสนับสนุนงานด้านการจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย (8.9) ประสานงานและรับแจ้งเหตุสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม
(9) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(9.1) ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์สภาพอากาศ สิ่งปกคลุมดินปริมาณน้ำฝน สถานการณ์น้ำ การใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยที่เกิดจากธรรมชาติและพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ แจ้งเตือนประชาชนและอาสาสมัคร รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลและประสานการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง (9.2) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ วิเคราะห์และประเมินผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ดินถล่ม แผ่นดินไหว สึนามิ หลุมยุบ การกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งการช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นต้น (9.3) ปรับปรุง ฟื้นฟูพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมเขตอุทยานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิมและไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัย (9.4) ศึกษา วิจัย พัฒนานวัตกรรมเพื่อการแจ้งเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ (9.5) พัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า สำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังเตือนภัยสถานการณ์ รวมทั้งช่องทางการสื่อสารเครือข่าย ด้านการแจ้งเตือนภัยอย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และครอบคลุมในทุกพื้นที่ (9.6) เสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังเตือนภัย การวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานการณ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความแม่นยำ (9.7) วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (9.8) ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินมลพิษ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเกิดสาธารณภัย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมดุลเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต (9.9) ควบคุมและป้องกันสัตว์ป่าและสัตว์อพยพที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (9.10) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(10) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	(10.1) ดำเนินการให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านการสื่อสารให้สามารถใช้การได้ในทุกสถานการณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)) (10.2) สนับสนุนข้อมูลสภาวะและการพยากรณ์อากาศและแจ้งเตือนภัย ร่วมมือประสานงาน แลกเปลี่ยน และให้ความรู้ด้านอุตุนิยมวิทยาและแผ่นดินไหวกับประชาชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งจัดทำสถิติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมอุตุนิยมวิทยา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ) (10.3) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่องการสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคนในการบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาระหว่างพื้นที่เกิดภัยและพื้นที่ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว (บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)) (10.4) ฟื้นฟูระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน))
(11) กระทรวงพลังงาน	(11.1) บริหารจัดการด้านก๊าซธรรมชาติในสภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)) (11.2) บริหารจัดการด้านน้ำมันเชื้อเพลิงในสภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน (กรมธุรกิจพลังงาน) (11.3) บริหารจัดการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานในสภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน) (11.4) บริหารจัดการด้านไฟฟ้าในสภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน สำนักนโยบายและแผนพลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) (11.5) บริหารจัดการแผนรองรับในสภาวะฉุกเฉินด้านพลังงานในภาพรวม (สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน) (11.6) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงาน เพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และกรมธุรกิจพลังงาน) (11.7) จัดหาทรัพยากรด้านพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมธุรกิจพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)) (11.8) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(12) กระทรวงพาณิชย์	(12.1) จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ (กรมการค้าภายใน) (12.2) สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย โดยประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ (กรมการค้าภายใน) (12.3) จัดระบบการปันส่วนและกำหนดมาตรการควบคุมราคาสินค้าและบริการขณะเกิดภัย (กรมการค้าภายใน) (12.4) กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณสินค้า เพื่อการจัดหาสินค้าที่จำเป็นในขณะเกิดสาธารณภัยและป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค โดยมีการกำกับดูแลทั้งต้นทางและปลายทาง (กรมการค้าภายใน) (12.5) ติดตามสถานการณ์ราคาพืชผลการเกษตรในพื้นที่ประสบสาธารณภัย และกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (กรมการค้าภายใน) (12.6) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้า เพื่อส่งสินค้าเข้าแต่ละพื้นที่ให้เพียงพอกับความต้องการโดยเฉพาะพื้นที่ประสบสาธารณภัย และให้จำหน่ายในราคาปกติ (กรมการค้าภายใน)
(13) กระทรวงมหาดไทย	(13.1) สั่งการ และประสานให้จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (13.2) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (13.3) ดำเนินการตามมาตรการด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.4) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (13.5) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบสาธารณภัย ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง (13.6) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายใน ความสงบเรียบร้อย และให้มีบริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (13.7) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (เขตพื้นที่จังหวัดประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัด และเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครประกาศโดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) (13.8) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานที่ดินเพื่อสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.9) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(13.10) สนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (13.11) สนับสนุนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว (13.12) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (13.13) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานงานกับองค์การสาธารณกุศลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.14) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทในฐานะหน่วยงานปฏิบัติการในพื้นที่ กำหนดให้มีมาตรการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การพัฒนาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน
(14) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยมีหน้าที่ดังนี้ (14.1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี (14.2) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (14.3) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (14.4) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภยันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย (14.5) แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน (14.6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ
(15) กระทรวงยุติธรรม	(15.1) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานยุติธรรมจังหวัด)) (15.2) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์) (15.3) สนับสนุนกำลังแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์)

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(15.4) สนับสนุนฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระทรวงยุติธรรม DXC ด้วย Big Data เมื่อได้รับการร้องขอ (สำนักงานกิจการยุติธรรม) (15.5) สนับสนุนฐานข้อมูลคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม ตามแผนแม่บทการติดตามคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม พ.ศ. 2562 - 2565 (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)
(16) กระทรวงแรงงาน	(16.1) ให้การศึกษา อบรม และฝึกฝนแรงงานในสถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน และสามารถบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการของตนเอง (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) (16.2) ตรวจสอบข้อมูลแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อให้การช่วยเหลือด้านคุ้มครองและเรียกร้องสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมายแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม) (16.3) ฝึกอาชีพและจัดหางานให้ผู้ประสบภัย (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน และสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) (16.4) จัดหน่วยให้บริการด้านประกันสังคมแก่แรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ รวมถึงผู้มีสิทธิที่ประสบภัย เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่ครบถ้วนและรวดเร็ว (สำนักงานประกันสังคม) (16.5) จัดเตรียม จัดหาแรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิค เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (16.6) สำรวจ จัดเตรียม จัดหา โดยการเรียกร้องเกณฑ์จ้างหรือเช่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(17) กระทรวงวัฒนธรรม	(17.1) จัดทำฐานข้อมูลโบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร) (17.2) จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร) (17.3) ฟื้นฟูบูรณะศาสนสถาน (ยกเว้น วัดและมัสยิด) โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม (กรมศิลปากร)

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(17.4) สนับสนุนงบประมาณเพื่อสมทบในการบูรณะซ่อมแซมศาสนสถานของศาสนาอิสลาม คริสต์ พราหมณ์-ฮินดู และซิกข์ เฉพาะสถานที่สำหรับใช้ประกอบศาสนกิจ องค์ประกอบอื่น และระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยให้กลับมามีสภาพพร้อมใช้งานเท่านั้น และการจะสนับสนุนงบประมาณแก่ศาสนสถานพิจารณาจากกรณีที่ศาสนสถานในศาสนาอิสลามต้องจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์การศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ส่วนกรณี ศาสนสถานในศาสนาคริสต์ พราหมณ์ - ฮินดู และซิกข์ต้องอยู่ภายใต้องค์การศาสนาที่กรมการศาสนารับรอง (กรมการศาสนา)
(18) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	(18.1) ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ และสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)) (18.2) ให้บริการข้อมูลดาวเทียม ข้อมูลภูมิสารสนเทศ และข้อมูลจากเรดาร์ชายฝั่ง รวมถึงระบบเพื่อการตัดสินใจ เพื่อวางแผนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)) (18.3) ให้คำปรึกษา สนับสนุนองค์ความรู้ สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (กรมวิทยาศาสตร์บริการ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)) (18.4) ให้บริการข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)) (18.5) สนับสนุนการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานระงับเหตุสาธารณภัยทางนิวเคลียร์และรังสี ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีแผนฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสีเป็นแผนสนับสนุนและอยู่ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ)
(19) กระทรวงศึกษาธิการ	(19.1) พัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับชั้น (19.2) ส่งเสริมหน่วยงานการศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (19.3) ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(19.4) สนับสนุนบุคลากรด้านการศึกษา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ (19.5) สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นสถานที่อพยพและศูนย์พักพิงชั่วคราว
(20) กระทรวงสาธารณสุข	(20.1) จัดทำนโยบาย พัฒนา ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และบูรณาการแผนงานการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เป็นเอกภาพครบวงจร (20.2) เป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินและสาธารณภัย โดยจัดให้มีระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้านการแพทย์และการสาธารณสุข สั่งการหน่วยงานในสังกัด รวมถึงหน่วยงานในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน (20.3) พัฒนาระบบเฝ้าระวัง ประเมินความเสี่ยง ระบบการพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ รวมถึงการแจ้งเตือนภัย (Warning System) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (20.4) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) ในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์ประสานการเชื่อมโยงของหน่วยงานสาธารณสุขทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (20.5) จัดเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลทุกระดับในการรับมือกับสาธารณภัย รวมถึงพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้และทักษะ พร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน (20.6) จัดหา และจัดเตรียมทรัพยากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข สนับสนุนการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงประสานการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุขแบบบูรณาการ (20.7) พัฒนาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินในระดับต่าง ๆ ที่พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย (20.8) จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care System) ครอบคลุมการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล (Emergency Medical Services: EMS) การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล (Emergency Care in hospital) การส่งต่อ (Inter hospital care) พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ และจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข (20.9) พัฒนาระบบสื่อสารสั่งการเชื่อมโยงหน่วยงานในสังกัด รวมถึงภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(20.10) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการแพทย์และการสาธารณสุขสำหรับบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน อาทิ ข้อมูลสถานการณ์ รายงานความเสียหายหรือผลกระทบ ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และการสาธารณสุข ทรัพยากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ (20.11) จัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องขององค์กร (Business Continuity Plan: BCP) และประคองระบบบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในภาวะวิกฤต ครอบคลุมทุกมิติด้านการแพทย์และการสาธารณสุข จัดทำแผนและจัดให้มีระบบฟื้นฟูด้านการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายหลังเหตุการณ์หรือสาธารณภัย (20.12) สนับสนุนด้านวิชาการ องค์ความรู้ นวัตกรรม เผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติ และฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการสาธารณสุข (20.13) จัดให้ความรู้แก่ประชาชนและสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชนในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และสื่อสารความเสี่ยงในภาวะฉุกเฉินให้สามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับ
(21) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	(21.1) ประสานงาน สนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (21.2) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (21.3) จัดทำมาตรฐาน แนวทาง หลักเกณฑ์ เกณฑ์และวิธีปฏิบัติการฉุกเฉินตามมาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉินภายในประเทศ และระบบการประสานงานทางการแพทย์ระหว่างประเทศ (21.4) สนับสนุนให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน และพัฒนาระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ (21.5) สนับสนุน อุดหนุน ชดเชยค่าปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน ให้แก่หน่วยปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน (กพฉ.) กำหนด (21.6) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการและสถานพยาบาล ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง และหลักสูตรต่อยอดในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการปฏิบัติการในภาวะภัยพิบัติ (21.7) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา รวมถึงเผยแพร่ความรู้ด้านการแพทย์ฉุกเฉินในการป้องกันตนเองก่อนเกิดภัย รวมทั้งการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการแจ้งเหตุเมื่อพบผู้ป่วยฉุกเฉิน

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(21.8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานเครือข่ายทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมูลนิธิ/ภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร จัดชุดปฏิบัติการฉุกเฉินให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ (21.9) จัดเก็บข้อมูลผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตที่มาด้วยระบบการแพทย์ฉุกเฉินทั้งในภาวะปกติและภาวะสาธารณภัย
(22) กระทรวงอุตสาหกรรม	(22.1) กำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบและวิธีการอื่นที่กำหนด (22.2) จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (22.3) ส่งเสริมและสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านเครื่องจักรกล การผลิต สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย วัตถุอันตราย และพลังงานเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.4) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรของแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.5) ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (22.6) ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการด้านเทคโนโลยีความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.7) ติดต่อและประสานความร่วมมือด้านความปลอดภัยของโรงงานกับหน่วยงานหรือองค์กรด้านความปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย/อุบัติภัย รวมทั้งการกีดกันทางการค้าด้วยเหตุผลจากความเสี่ยงภัย
(23) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	(23.1) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (23.2) ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา (23.3) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ (23.4) จัดระบบจราจรในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (23.5) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด เป็นต้น (23.6) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(24) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	(24.1) จัดทำฐานข้อมูลวัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (24.2) จัดเตรียมพื้นที่วัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (24.3) ฟื้นฟูบูรณะวัดที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม
(25) มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์	(25.1) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (25.2) ให้การสนับสนุนด้านการป้องกันสาธารณภัยทั่วประเทศ (25.3) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นส่วนร่วมแก่ประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนประการอื่น (25.4) ให้การสงเคราะห์ด้านการศึกษาแก่เด็กกำพร้า หรือเด็กอนาถาที่ครอบครัวประสบสาธารณภัย และให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ (25.5) ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์
(26) สภากาชาดไทย สภากาชาดไทย THAI RED CROSS SOCIETY	(26.1) จัดเตรียมโลหิต ยา เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย (26.2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สมาชิกสภากาชาดไทย อาสากาชาด เหล่ากาชาดจังหวัด กิ่งกาชาดอำเภอ และประชาชน เพื่อเตรียมพร้อมรับสาธารณภัย รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย (26.3) สภากาชาดไทย รวมไปถึงเหล่ากาชาดจังหวัด และกิ่งกาชาดอำเภอ บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยการบริการทางการแพทย์ ทั้งการรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนอุปกรณ์และบริการอื่น ๆ ตามความจำเป็นของผู้ประสบภัย (26.4) ติดต่อและประสานความร่วมมือกับสภากาชาดประเทศต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(27) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ 	(27.1) กำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตฯ ให้จะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ กรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน สามารถดำเนินการร้องขอผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น (27.2) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรและใช้คลื่นความถี่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัตินั้น กสทช. ได้จัดทำประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติ (27.3) จัดอบรม เน้นย้ำให้ความรู้ถึงการปฏิบัติของสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรม จรรยาบรรณ (27.4) ติดต่อประสานงานเพื่อให้ผู้ประกอบการจัดทำแผนขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน
(28) ภาคประชาสังคม เช่น จิตอาสา อาสาสมัคร องค์การสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน เป็นต้น	(28.1) สนับสนุน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง หรือกองอำนวยการป้องกันและสาธารณภัยในพื้นที่ (28.2) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (28.3) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการมอบหมายตามขีดความสามารถและทรัพยากร

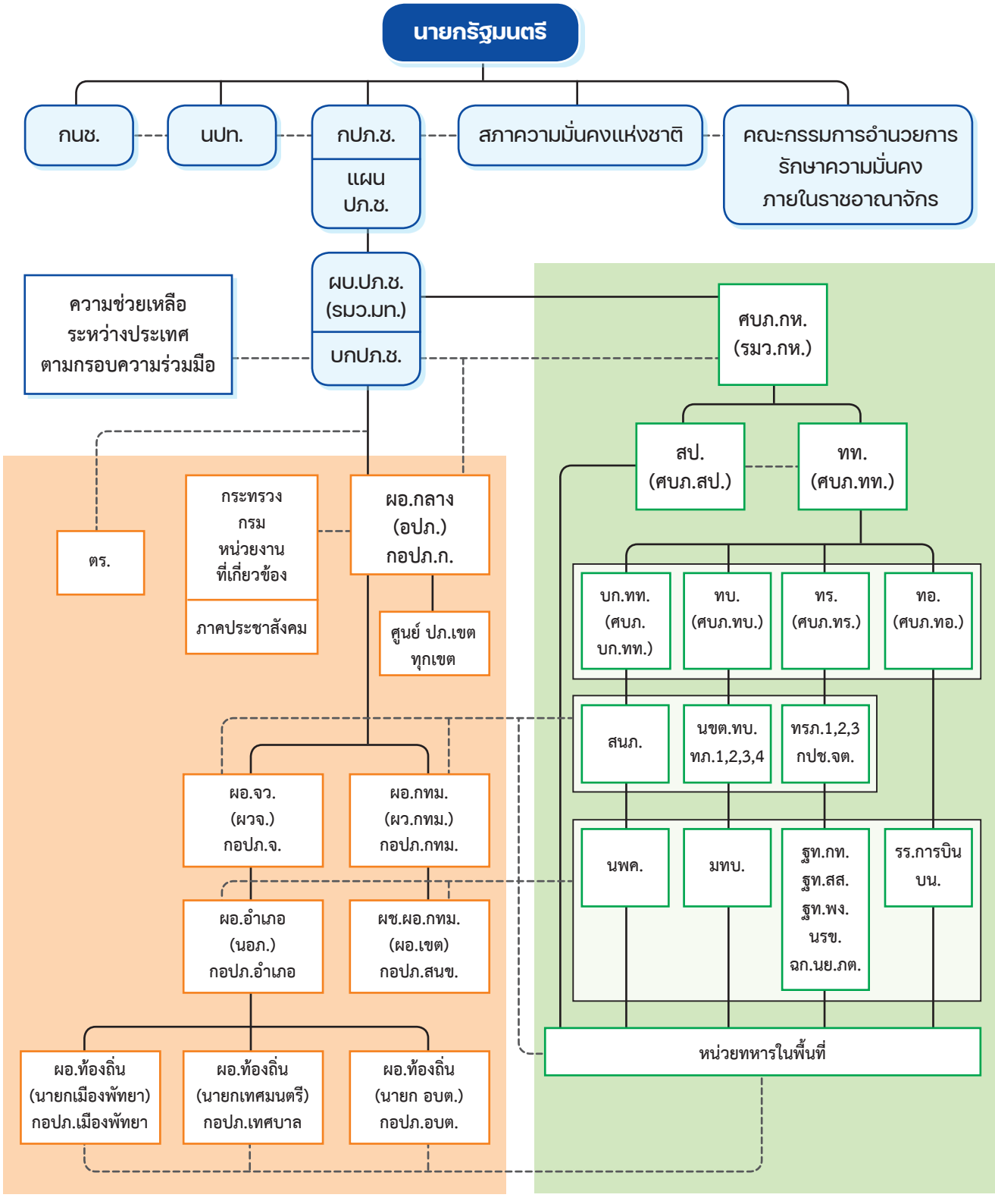

หมายเหตุ

——— สายการบังคับบัญชา

------- สายการประสานงาน

* การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร ให้เป็นไปตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม และหนังสือตกลงร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร และผู้บังคับหน่วยทหารในพื้นที่

แผนภาพที่ 3 - 3 แผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยต่าง ๆ

3.3.2 แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงาน

❶ แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างกันอย่างใกล้ชิด และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้ง ดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กลไกการประสานและปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ นอกจากนี้ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกัน ฝ่ายพลเรือนและทหารอาจพิจารณาร่วมกัน จัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการสาธารณภัย โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานหลักสากล และดำเนินการตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

❷ แนวทางการปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เช่น จิตอาสา อาสาสมัคร องค์การสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน เป็นต้น

(2.1) ให้จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานร่วมกัน พร้อมทั้งกำหนดให้มีผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อประสานงานภายในกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

(2.2) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติร่วมกับองค์การสาธารณกุศลจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

❸ แนวทางการปฏิบัติร่วมกับต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(3.1) ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) หากมีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศนำเรื่องเสนอกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณาและเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อไป

(3.2) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3.3) ในกรณีที่รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศหรือองค์กรภาคเอกชนต่างประเทศมีความประสงค์จะให้การสนับสนุนสิ่งของ และกำลังเจ้าหน้าที่หรือสิ่งอื่นใดเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในประเทศไทย ให้ดำเนินการตามข้อผูกพัน สัญญา ข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่ได้มีการจัดทำขึ้น โดยยกเว้นอากรแก่สิ่งของนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด

(3.4) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแนวทางการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศกรณีเกิดสาธารณภัย และมีการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศไทยโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

❹ แนวทางการปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมให้ความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการปฏิบัติงาน/ประสานการปฏิบัติกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวและการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน การอพยพ การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย ดังนี้

(4.1) การปฏิบัติร่วมกับอำเภอและจังหวัด

(4.1.1) จัดเจ้าหน้าที่ประสานอำเภอและจังหวัด ในช่วงระยะขณะเกิดภัย พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงเป็นระยะ ๆ

(4.1.2) กรณีสถานการณ์สาธารณภัยมีความรุนแรงให้ประสานขอรับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/จังหวัด ตามลำดับ

(4.2) การปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง

(4.2.1) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน และสาธารณภัยมีความรุนแรงขยายเป็นวงกว้างไปยังพื้นที่ข้างเคียง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นรายงานสถานการณ์ไปยังผู้อำนวยการอำเภอ พร้อมทั้งประสานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงให้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(4.2.2) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นให้การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการและการประสานการปฏิบัติงานร่วมกัน

(4.3) การปฏิบัติร่วมกับมูลนิธิ/องค์การสาธารณกุศล/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานมูลนิธิ/องค์การสาธารณกุศล/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

❺ แนวทางการใช้กฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นกรอบกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การประสานการปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนและช่วยเหลือของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหมเป็นกรอบแนวทางประสานการปฏิบัติในการสนับสนุนกับฝ่ายพลเรือน

กรณีภัยนั้น ๆ จำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ อาทิ ภัยที่เกิดจากการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การบริหารจัดการน้ำ โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ ไฟป่า การเผาในที่โล่ง และมลพิษหมอกควัน เป็นต้น การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามการใช้อำนาจเฉพาะเรื่องนั้น ๆ

ตามที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ หากภัยนั้นมีผลกระทบรุนแรงกว้างขวางจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษเข้ามาบริหารจัดการ ให้ผู้อำนวยการแต่ละระดับ/ผู้บัญชาการใช้อำนาจแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับการจัดการสถานการณ์ตามความจำเป็นและเหมาะสมที่เกิดขึ้นนั้น นำกฎหมายที่ให้อำนาจเข้ามาสนับสนุนและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและให้มีความคล่องตัวในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการในการจัดการสาธารณภัยนั้น ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่มีกฎหมายกำหนด เช่น แผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ทางทะเลของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์และการสาธารณสุข เป็นต้น

ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปดังแผนภาพที่ 3 - 3

3.4 ขอบเขตสาธารณภัย

ขอบเขตสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณภัย” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 หมายความว่า

“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

3.5 ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากรที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังนี้

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรปฏิบัติ
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม และสั่งการ	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอ/สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล **หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ให้กองอำนวยการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง :** - ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/สำนักงานเขต - ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินเมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรปฏิบัติ
2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด/กรุงเทพมหานคร **หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ให้กองอำนวยการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง :** ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ

3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีกฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

3.6.1 กฎหมายหลัก

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 จำนวน 1 ฉบับ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

1. กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภยันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554
2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553
3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัยหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552
5. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2554
6. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560
7. ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย

3.6.2 กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งที่สำคัญเพื่อการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

❶ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564

(1.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณูปโภค พ.ศ. 2540

(1.3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542

(1.4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดการมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมันและเคมีภัณฑ์ พ.ศ. 2565

(1.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561

(1.6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1.8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. 2541

❷ ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(2.1) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

(2.2) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ. 2562

(2.3) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. 2562

(2.4) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527

❸ พระราชบัญญัติ/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ

(3.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497

(3.2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

(3.3) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

(3.4) พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. 2499

(3.5) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช. 2457

(3.6) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558

(3.7) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

(3.8) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

(3.9) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. 2542

(3.10) พระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการงาน พ.ศ. 2554

(3.11) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการ ผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2546

(3.12) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

(3.13) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

(3.14) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

(3.15) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

(3.16) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558

(3.17) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

(3.18) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. 2558

(3.19) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

(3.20) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

(3.21) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559

(3.22) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530

(3.23) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

(3.24) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558

(3.25) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

(3.26) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

(3.27) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

(3.28) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

(3.29) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

(3.30) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485

(3.31) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

(3.32) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562

(3.33) พระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560

(3.34) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550

(3.35) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

(3.36) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

(3.37) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

(3.38) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

(3.39) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

(3.40) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535

(3.41) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

(3.42) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485

(3.43) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

(3.44) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558

3.6.3 กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สำคัญ

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
1. อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(1.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (1.2) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 (1.3) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535 (1.4) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 (1.5) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
2. วาตภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(2.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (2.2) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
3. อุทกภัย /ภัยแล้งและสึนามิ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(3.1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (3.2) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพ.ศ. 2558 (3.3) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (3.4) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (3.5) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
4. โรคระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(4.1) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (4.2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
5. โรคระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(5.1) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 (5.2) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 (5.3) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
6. โรคระบาดพืช	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(6.1) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
7. สาธารณภัยทางน้ำ/ทางทะเล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(7.1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (7.2) พระราชบัญญัติรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 (7.3) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550 (7.4) พระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560 (7.5) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (7.6) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490 (7.7) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496 (7.8) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (7.9) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการมลพิษทางน้ำ เนื่องจากน้ำมันและเคมีภัณฑ์ พ.ศ. 2565 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
8. แผ่นดินไหว	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(8.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (8.2) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (8.3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
9. วินาศกรรมและการก่อจลาจล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(9.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (9.2) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 (9.3) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
10. ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(10.1) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (10.2) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559 (10.3) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (10.4) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
11. ภัยอื่น ๆ ที่กระทบต่อสาธารณชน เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) จากแหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ ได้แก่ การใช้ยานพาหนะที่มีควันดำ การเผาในที่โล่ง การระบายอากาศเสียจากโรงงานและครัวเรือน	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(11.1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (11.2) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (11.3) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 (11.4) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (11.5) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (11.6) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

หมายเหตุ : ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจ บังคับบัญชา สั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีหน้าที่และอำนาจอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัตินั้น ๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเท่าที่กฎหมายให้อำนาจและเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน พร้อมทั้งคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาตินี้

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อเป็นการลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากสาธารณภัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการพัฒนาศักยภาพให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคาม ภัยจากการกระทำของมนุษย์ และภัยธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ร่วมกับการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature - based Solutions: NbS) โดยใช้แนวคิดการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem - based Adaptation) ในการปฏิบัติงาน เพื่อการป้องกัน การจัดการ และการฟื้นฟูธรรมชาติหรือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

จากความท้าทายทางสังคมและการปรับตัว สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้วยการสร้างการรับรู้ความเข้าใจถึงแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้กับทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ให้มีความตระหนักและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และพัฒนาองค์ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อที่จะเป็นข้อมูลและเครื่องมือในการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งจะทำให้เกิดการบูรณาการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้นเพื่อให้สังคมเกิดภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย
- **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสของความรุนแรงและผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัยได้ด้วยการประเมินความเสี่ยง เพื่อนำมากำหนดนโยบาย แผน และมาตรการเพื่อแก้ไขต้นเหตุของปัญหาในการลดความเสี่ยงที่เกิดแก่ชุมชนและสังคม โดยการมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ด้วยการลดความล่อแหลม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการจัดการให้สังคมมีความพร้อมในการเผชิญเหตุ และฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม อันนำไปสู่การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk) หมายถึง โอกาสที่สาธารณภัยทำให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่และภาคบริการต่าง ๆ ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ณ ห้วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต ซึ่งสามารถแทนด้วยสมการแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ได้แก่ ภัย ความล่อแหลม ความเปราะบาง และศักยภาพ ดังนี้

$$\text{ความเสี่ยง (Risk)} = \frac{\text{ภัย (Hazard)} \times \text{ความล่อแหลม (Exposure)} \times \text{ความเปราะบาง (Vulnerability)}}{\text{ศักยภาพ (Capacity)}}$$

1. แนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละประเทศไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องของทุกคน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางให้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกภาคส่วนของประเทศ ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำกรอบการดำเนินงานทั้งในระดับสากลและระดับภูมิภาคเพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และได้มีการยอมรับแนวคิดในการปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ขึ้น เพื่อให้เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในการพร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพและการฟื้นสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมในช่วงการฟื้นฟู

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความล่อแหลม พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

2.2 เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

3. กลยุทธ์การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยต้องสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้กับประชาชนในทุกระดับมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นวิธีการระบุลักษณะความรุนแรงและโอกาสในการเกิดผลกระทบทางลบจากสาธารณภัยด้วยการวิเคราะห์ภัยที่อาจเกิดขึ้น ความล่อแหลมในพื้นที่และประเมินสภาพความเปราะบาง ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการพัฒนา และตัดสินใจเชิงนโยบายตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับพื้นที่

❶ แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.1) สำรวจและจัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data) และชุดข้อมูล (Data Set) ที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ และมีการเชื่อมโยงข้อมูลทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยกำหนดให้มีข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในการขอใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันเพื่อให้ได้แผนที่ความเสี่ยง (Risk Map) ทั้งนี้ ให้มีการปรับปรุงฐานข้อมูลเชิงสถิติและเชิงพื้นที่เพื่อการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ

(1.2) วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยสร้างฉากทัศน์ (Scenario – based risk assessment) เป็นการใช้สถานการณ์หรือสถิติของภัยที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เพื่อค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Future Risk Scenario) หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ที่ปรึกษาด้านเทคนิคจากสถาบัน การศึกษา สถาบันวิจัยและพัฒนา หรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่นำความรู้ และแนวทางปฏิบัติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ร่วมกับความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ ผนวกกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในทุกมิติ (Inclusive DRR)

❷ แนวทางปฏิบัติในการใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผน

วางแผนเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากสาธารณภัย แก้ไขปัญหาความเปราะบาง และความล่อแหลม การเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ โดยนำผลการประเมินความเสี่ยงมาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อจัดลำดับความสำคัญและจัดสรรทรัพยากร รวมถึงริเริ่มโครงการการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยบรรจุในนโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่

❸ แนวทางปฏิบัติในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

(3.1) สื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้แก่ประชาชนและทุกภาคส่วนได้รับทราบความเสี่ยงของพื้นที่ตนเอง เพื่อให้มีความตระหนัก เข้าใจความเสี่ยงในพื้นที่ ให้รู้เท่าทันภัย และเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย โดยการวางแผนและการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3.2) จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) โดยให้หน่วยงานภาครัฐในระดับพื้นที่ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับรู้ความเสี่ยงของพื้นที่

(3.3) จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น กลุ่มเปราะบาง กลุ่มแรงงานข้ามชาติ และกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น

(3.4) พัฒนาศักยภาพให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้นำคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย และสื่อการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เป็นไปตามบริบทของพื้นที่

(3.5) ให้มีหลักสูตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกระบบ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ด้วยมาตรการและวิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและลดความล่อแหลม เปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุ รวมทั้งฟื้นฟูให้กลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วให้ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม ร่วมกับการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature - based Solutions: NbS) โดยพิจารณาเลือกใช้วิธีการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางปฏิบัติดังนี้

❶ แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)

(1.1) ย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกนอกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย หรือการออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทนและปลอดภัย

(1.2) กำหนด/จัดทำโซนนิ่ง เพื่อวางแผนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.3) จัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงจากสาธารณภัย และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งจัดทำกฎระเบียบมาตรฐานด้านความปลอดภัยในชุมชนที่อยู่อาศัย

❷ แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสี่ยง (Risk Prevention and Mitigation)

(2.1) กำหนดพื้นที่ และจัดกลุ่มที่ตั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เช่น การวางแผนการใช้ที่ดิน การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมต่าง ๆ การกำหนดโซนนิ่ง เป็นต้น

(2.2) กำหนดมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ต้านทาน และไม่ก่อให้เกิดสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว พายุ เป็นต้น

(2.3) เสริมสร้างความแข็งแรงของตลิ่งด้วยการปลูกต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้าแฝก ร่วมกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยใช้ระบบนิเวศเป็นฐาน (Ecosystem - based Disaster Risk Reduction: EcoDRR) เช่น การปลูกป่าโกงกางป้องกันชุมชนริมน้ำหรือริมทะเลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม ให้เป็นระบบและเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

(2.4) ขุดลอกคูคลอง ท่อระบายน้ำ และสามารถระบายน้ำของพื้นที่แบบปกติและแบบฉุกเฉิน

(2.5) ปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง เช่น ปลูกป่า ปลูกไม้คลุมหน้าดินกันดินพังทลาย ทำแนวปลูกแนวขวาง แนะนำพันธุ์พืชที่ทนต่อแมลงศัตรูพืชและความแห้งแล้ง รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

(2.6) พัฒนาบ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้น

(2.7) สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการติดต่อของเชื้อโรค และอื่น ๆ

(2.8) ออกกฎหมายที่จำเป็นในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

❸ **แนวทางปฏิบัติในการถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer)**

(3.1) สร้างระบบประกันภัย โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เช่น กรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นการตกลงทำสัญญาร่วมกันระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยที่อีกฝ่ายตกลงจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งตามกำหนดระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นจะได้รับค่าสินไหมชดเชยบางส่วนหรือทั้งหมดจากผู้รับประกันภัย เป็นต้น

(3.2) ออกพันธบัตรสาธารณภัย (Catastrophe/CAT bond) คือ ตราสารหนี้ที่ผลตอบแทนอ้างอิงกับมูลค่าความเสียหาย โดยเมื่อเกิดสาธารณภัยที่กำหนดไว้และมูลค่าความเสียหายเกินกว่าระดับที่กำหนด ผู้ออกตราสารหนี้จะหักเงินต้นหรือดอกเบี้ยตามขั้นตอนที่ตกลงไว้เพื่อชดเชยกับความเสี่ยงที่สูงขึ้น แต่หากไม่เกิดสาธารณภัยตามที่ระบุไว้ในช่วงเวลาที่กำหนด ผู้ลงทุนก็จะได้รับดอกเบี้ยและเงินต้นคืนเมื่อครบกำหนด

❹ **แนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)**

(4.1) ฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่างในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และแผนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ทั้งนี้ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึงการฝึกซ้อมแผน การซักซ้อม การฝึกปฏิบัติ และการทดสอบมาตรการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการฝึกซ้อมแผนระหว่างประเทศ

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินแต่ละส่วน จัดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยให้พิจารณาประเภทและรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึก และขอบเขตของภารกิจที่จะทำการฝึก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(4.2) จัดทำแผนอพยพ ประกอบด้วย บัญชีจำนวนผู้อพยพ บัญชีส่วนราชการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการอพยพ การกำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม การกำหนดเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบการอพยพไว้ให้ชัดเจน การกำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพสำรองสำหรับแต่ละประเภทภัย รวมทั้งการสำรวจและการจัดเตรียมพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง แหล่งพลังงานและระบบสื่อสารสำหรับการอพยพ

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับจัดทำแผนอพยพประชาชน แผนอพยพส่วนราชการ หรือวางมาตรการการอพยพ

(4.3) จัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพ โดยจัดหาพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและมีเส้นทางคมนาคมง่ายต่อการเข้าถึง มีการจัดระเบียบพื้นที่เป็นสัดส่วน และเหมาะสมสำหรับเป็นที่พักชั่วคราวแก่ผู้ประสบภัยที่เคลื่อนย้ายออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยที่เกิดสาธารณภัยหรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย

(4.4) จัดเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้น ซึ่งรัฐต้องมีการเตรียมแผนรับมือต่อจากการอพยพในภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดอาคารที่จะใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้และการบริหารจัดการในศูนย์พักพิงชั่วคราว ทั้งนี้ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยอย่างน้อย ดังนี้

(4.4.1) จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยพิจารณาเลือกสถานที่ตั้งจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และให้คำนึงถึงความปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยซ้ำ มีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น รวมทั้งต้องกำหนดนโยบายในการเปิด การบริหาร และปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ชัดเจน

(4.4.2) จัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามโครงสร้างแผนบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(4.4.3) กำหนดปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมตามมาตรฐานสเฟียร์

(4.4.4) ให้มีการบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ โดยมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่จำเป็นประกอบด้วยข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลด้านธุรการ

ทั้งนี้ เมื่อสถานการณ์สาธารณภัยสิ้นสุดลง เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จะเตรียมความพร้อมสำหรับการอพยพกลับ และหัวหน้าศูนย์จะประกาศปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

(4.5) แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) เป็นแผนรองรับการดำเนินภารกิจในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่องเมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤต โดยแนวคิดการบริหารความต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐเน้นการควบคุม ดูแล และป้องกันทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำเนินงานหรือให้บริการเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยหากการควบคุมภายในที่มีอยู่ไม่สามารถควบคุม ดูแล และป้องกันได้ทั้งหมดเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตจะทำให้การดำเนินงานหรือการให้บริการของหน่วยงานลดลงและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ คือ ต้องเร่งดำเนินการให้การดำเนินงานหรือการให้บริการกลับมาให้เหมือนภาวะปกติแม้ในสถานการณ์สาธารณภัย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 และวันที่ 31 มีนาคม 2563 ทั้งนี้ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) ให้ครอบคลุมธุรกิจทุกขนาด รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(4.6) การแจ้งเตือนภัย (Warning) เป็นการดำเนินการแจ้งเตือนภัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม การป้องกันและลดผลกระทบ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยและการแจ้งเตือนภัยที่รวดเร็วไปยังพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการแจ้งเตือนภัยได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ การแจ้งเตือนภัยจะหมายรวมถึงการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังหน่วยงาน/องค์กร และประชาชน เพื่อให้หน่วยงานและหรือบุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ โดยระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End - to - End Early Warning System) จะมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นทางในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงเพื่อแจ้งเตือนภัยไปยังหน่วยงาน และประชาชน ให้มีความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยและสามารถอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้

(4.6.1) แนวทางปฏิบัติของระบบการเตือนภัย ดำเนินการจัดหา ติดตั้ง และพัฒนาโครงสร้างระบบการเตือนภัย ระบบสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเตือนภัยในการพัฒนาการแจ้งเตือนภัย วิเคราะห์ข้อมูลสาธารณภัยและการส่งข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไปยังส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ซึ่งการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนและเฝ้าระวังภัยที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ดังแผนภาพที่ 4 - 1

แผนภาพที่ 4 - 1 องค์ประกอบสำคัญของระบบการเตือนภัย

(1) การรับรู้และเข้าใจความเสี่ยง (Risk Knowledge) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระบบและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของภัยอันเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของเมือง เป็นต้น มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อนำมาสนับสนุน/ตัดสินใจในการแจ้งเตือนภัยให้ตรงกับพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบเมื่อสาธารณภัยเกิดขึ้น การประเมินความเสี่ยงไม่ควรดำเนินการเพียงครั้งเดียวควรมีการปรับปรุงตามระยะเวลา โดยขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม กาลเวลา และบริบทของพื้นที่

(2) การติดตามสถานการณ์และการพยากรณ์ (Monitoring and Forecasting) เป็นขั้นตอนในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการวิเคราะห์คาดการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นในเชิงพื้นที่แต่ละระดับ เพื่อให้การคาดการณ์มีความถูกต้อง แม่นยำ ครอบคลุม และรวดเร็ว เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมอุตุนิยมวิทยาชี้เป้าระดับจังหวัด หน่วยงานในพื้นที่วิเคราะห์และแจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytics and BIG DATA) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นต้น

(3) การแจ้งเตือนภัยและการสื่อสาร (Dissemination and Communication) โดยเมื่อได้ผลการวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยแล้ว ต้องจัดทำข้อความหรือคำแจ้งเตือนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประชาชนมากที่สุด เช่น เวลาที่จะเกิดสาธารณภัย ระยะเวลาการเกิด พื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ แนวทางการปฏิบัติและการเตรียมพร้อม เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนไม่เกิดความสับสนและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกวิธี รวมทั้งจะต้องจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสาร (Communication Infrastructure) ระบบและอุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

(4) ความตระหนักรู้และการตอบสนองต่อการแจ้งเตือนภัย (Public Awareness and Response Capability) เมื่อชุมชนและประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อความหรือสัญญาณแจ้งเตือนแล้วต้องรู้เท่าทันภัย โดยตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ตั้งแต่การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การป้องกันและลดผลกระทบ ความสามารถจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย

(4.6.2) แนวทางปฏิบัติการแจ้งเตือนภัย เนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะภัยธรรมชาติมีระยะเวลาในการเกิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการแจ้งเตือนภัยให้พิจารณาระยะเวลาของการแจ้งเตือนภัยตามแต่ละประเภทของสาธารณภัย โดยแบ่งกระบวนการแจ้งเตือนภัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เฝ้าระวัง ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ โดยติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ และปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งเฝ้าระวัง ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รวมทั้งติดตามสถานการณ์และปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติบูรณาการข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

(2) แจ้งเตือนภัยล่วงหน้า โดยแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้ามีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน

หากประเมินสถานการณ์แล้วคาดว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่าร้อยละ 60 ให้มีการแจ้งเตือนภัยทันทีกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

- คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย
- ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)
- แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน
- การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง จัดวางแนวทาง มาตรการและขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนภัยเพื่อสั่งการไปยังกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต พร้อมทั้งให้กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับกรมการปกครอง กำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สื่อสารความเสี่ยง แจกจ่ายข้อมูลข่าวสารและแจ้งเตือนภัยให้กับพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยเพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็วเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

(3) รับมือและอพยพ หากคาดว่าสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการแจ้งผู้อำนวยการสั่งการให้อพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย หรือพื้นที่ที่หน่วยงานราชการ มูลนิธิ องค์กร หรือเอกชนได้จัดเตรียมไว้

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งแผนเผชิญเหตุสำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชน ในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้กระทรวงกลาโหม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนทรัพยากร เครื่องจักรกล เครื่องมือพิเศษ หากเกินศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ให้รายงานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและการแจ้งให้อพยพขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของสาธารณภัย เช่น ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลากอาจมีระยะเวลาในการแจ้งเตือน 1 - 2 วัน ในขณะที่ภัยจากสึนามิจะมีระยะเวลา 1 - 2 ชั่วโมง เป็นต้น

การกำหนดระดับ สัญลักษณ์ สีการแจ้งเตือนภัยให้เป็นไปตามบริบทและภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยอ้างอิงจากการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4

(4.6.3) แนวทางปฏิบัติพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการเตือนภัยสำหรับหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประชาชน และชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

(1) ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีให้สามารถรองรับกับระบบเตือนภัยในปัจจุบันและต่างประเทศได้

(2) พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และแบบจำลองในการพยากรณ์และคาดการณ์สาธารณภัยโดยนำการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytics and BIG DATA) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้ในการพยากรณ์และคาดการณ์

(3) จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) และเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(4) จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย 2 ระบบ และระบบสื่อสารสำรอง

(5) จัดเตรียมและติดตั้งโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสารและอุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

(6) เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก รวมถึงให้ประชาชนมีการรับรู้และเข้าใจความเสี่ยงจากข้อมูลที่ได้รับ โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เช่น อาสาสมัครแจ้งเตือนภัยในชุมชนเมือง ตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเตือนภัยที่มีความแตกต่างกันของภัยแต่ละประเภท เป็นต้น

(7) จัดให้มีการฝึกกระบวนการตามระบบการเตือนภัยเพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และความพร้อมของประชาชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(4.6.4) แนวทางปฏิบัติเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนที่เสี่ยงภัย แอพพลิเคชั่น จัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูล และ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูล และแจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชน และกลุ่มเปราะบางผ่านสมาร์ทโฟน (Smart Phone) หรือแท็บเล็ต (Tablet) หรือระบบอื่นที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

(4.7) เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรสาธารณภัย

(4.7.1) จัดให้มีสิ่งของสำรองจ่ายเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เต็นท์ ที่พักชั่วคราว ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เครื่องจักรกลสาธารณภัย อุปกรณ์เครื่องมือพิเศษสำหรับแต่ละประเภทภัย วัสดุสิ้นเปลือง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

(4.7.2) ให้มีการระดมทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ คน ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลสาธารณภัย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันของทุกหน่วยงานในประเทศ ทั้งภาครัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และมูลนิธิต่าง ๆ

(4.7.3) ระดมทรัพยากรจากหลายหน่วยงานให้มีความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย ได้แก่ การประเมินความต้องการในการใช้ทรัพยากรในแต่ละประเภทภัย การประมาณทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ การกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับการจัดหา การจัดหาทรัพยากรสำรอง ระบบคงคลัง และการจัดเก็บรักษาตามมาตรฐานของแต่ละผลิตภัณฑ์ในคลังเก็บ (Stockpiling) การตรวจสอบสถานะความพร้อมใช้ของทรัพยากร การบำรุงรักษา การฝึกทักษะความชำนาญในการใช้งานอุปกรณ์และระบบต่าง ๆ การจัดทำฐานข้อมูลบัญชีทรัพยากร การวางระบบการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งระบบการระดมสรรพกำลัง การวางแผนระบบโลจิสติกส์ และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

(4.7.4) ให้มีการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุและการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นการมุ่งเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการกำหนดบทบาทของแต่ละภาคส่วนให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้บทบาท ภารกิจ และความรู้สึกในความเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ “ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา” ตามวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งเป็นแนวทางในการนำเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้าสู่กระแสหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ (Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development) และเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศ

ทั้งนี้ รัฐจะต้องกำหนดนโยบายการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นนโยบายสำคัญของประเทศ โดยขับเคลื่อนการบูรณาการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

❶ แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ

(1.1) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การร่วมจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ และระบุการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ในยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของประเทศ

(1.2) สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟู เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ เป็นต้น

(1.3) ศึกษา วิจัย และรวบรวมมาตรการ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกภาคส่วนแต่ละระดับ เพื่อใช้จัดการกระบวนการและวางแผนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) กฎหมายอาคาร (Building Code) เป็นต้น

(1.4) ทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย และบทบาทของทุกภาคส่วนแต่ละระดับ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายสาธารณภัย เป็นต้น

(1.5) รัฐควรมีนโยบายแพลตฟอร์ม ได้แก่

(1.5.1) สร้างความเข้มแข็งในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคประชาสังคม และภาคส่วนอื่น ๆ แต่ละระดับ

(1.5.2) จัดให้มีสมัชชาการจัดการสาธารณภัยเป็นเวทีสาธารณะระดับชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อค้นหาทางออกในประเด็นปัญหาร่วมที่แต่ละภาคส่วนให้ความสำคัญและนำไปสู่การเสนอแนะพัฒนานโยบายสาธารณะในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

(1.5.3) ผลักดันงานของผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับกระทรวง/หน่วยงาน และจังหวัด (DRR Focal Point) เช่น แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การประเมินความเสี่ยง การประเมินความสูญเสีย และความเสียหายจากสาธารณภัย เป็นต้น

(1.6) จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับภาครัฐในการนำนโยบายการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ

(1.7) พัฒนาและส่งเสริมการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนในสังคมให้เป็นผู้รู้เท่าทันภัยโดยสามารถตัดสินใจและมีบทบาทในการบริหารจัดการในฐานะหุ้นส่วนผู้ดำเนินภารกิจการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (To Empower)

(1.8) พัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติถึงชุมชนดำเนินแผนงาน โครงการ/กิจกรรม/เวทีสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น แผนสนับสนุนงบประมาณ การประเมินความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม เป็นต้น

(1.9) ส่งเสริมการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤตและการจัดทำแผนรองรับการบริหารความต่อเนื่องให้แก่ทุกภาคส่วน โดยให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) ของหน่วยงาน

(1.10) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดสร้าง ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน รวมถึงการให้บริการอื่น ๆ แก่ประชาชน

(1.11) จัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งกองทุน กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานบริหารกองทุน การจัดหารายได้ การเบิกจ่าย และการใช้จ่ายกองทุน

(1.12) กำหนดมาตรการการเงินการคลังและการส่งเสริมการลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ภาคประชาสังคม เช่น การออกพันธบัตร มาตรการทางภาษี เป็นต้น

(1.13) ส่งเสริมสถาบันประกันภัย สถาบันการเงิน เพื่อให้ภาคประชาสังคม เข้าถึงระบบประกันความเสี่ยง การทำประกันภัย การให้สินเชื่อฉุกเฉิน หรือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ชุมชนและครอบครัว เพื่อการถ่ายโอนความเสี่ยงจากสาธารณภัย

❷ แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.1) ภาคประชาสังคม

เสริมสร้างให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุและการฟื้นฟู ได้แก่ การให้ความรู้เฉพาะทาง ให้คำแนะนำในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและดำเนินงานตามกรอบกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน ชุมชนมีความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็ว รวมทั้ง ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(2.2) สถาบันทางการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ

ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศและพื้นที่ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ และร่วมแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา

(2.3) ภาคเอกชน เช่น องค์กรธุรกิจ สถาบันการเงิน

มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ดำเนินงานทางธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรมและครบวงจร (Corporate Social Responsibility: CSR) และมีการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมให้นำแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาผนวกเข้ากับรูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการใช้ข้อมูล ความรู้ประกอบการลงทุน สร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงาน ลูกค้า ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยแบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่เปิดเผยได้ รวมทั้งสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องจักรเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.4) สื่อ

ส่งเสริมบทบาทและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและรู้เท่าทันภัยให้แก่ประชาชน โดยสื่อสารข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสาร (Key Message) การสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Risk Communication) สู่สาธารณะ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ มีความหลากหลายเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยปฏิบัติตามนโยบายการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนระบบการเตือนภัยล่วงหน้า กระตุ้นและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจังในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม และนำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ และประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

เป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพ รวมถึงการใช้นวัตกรรมจากองค์ความรู้ เทคโนโลยี เพื่อให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศเกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้ฐานข้อมูล องค์ความรู้ เทคโนโลยี การลงทุน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง การวิจัย และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย การทบทวนและบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการเสริมสร้าง ความเข้าใจ ความตระหนัก และเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

ปัจจุบันสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มทวีความรุนแรง มีความถี่ในการเกิดเพิ่มขึ้น มีลักษณะการเกิดที่ไม่แน่นอน ผันผวนตลอดเวลา มีความซับซ้อน ทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยรูปแบบเดิม ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยการสร้างและพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยรูปแบบใหม่เพื่อรับมือกับสาธารณภัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยในทุกภาคส่วนโดยมีชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เป็นแนวทางและวางรากฐานให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเข้มแข็ง การพัฒนาศักยภาพให้ชุมชนหรือเมืองมีความสามารถรับมือและปรับตัวกับสาธารณภัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Smart Community/City) รวมถึงการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เช่น การบริการ ผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการ (Service, Product, Process) ที่มีคุณค่า (Value Creation) สามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ดีขึ้นเป็นมาตรฐานและมีความยั่งยืน

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย

สารสนเทศด้านสาธารณภัยมีความสำคัญและนำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไว้เป็นระบบเดียวกันและนำมาวิเคราะห์ประเมินผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน รวมทั้งการเผยแพร่สู่สาธารณะ

❶ **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform)** สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จัดทำ ควบคุม กำกับ ดูแล แพลตฟอร์มดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบสารสนเทศเชื่อมต่อและใช้ประโยชน์

❷ **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลสาธารณภัย** โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้มีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ ทั้งนี้ ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินการพัฒนามาตรฐานชุดข้อมูลและคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ เช่น ข้อมูลทางสังคม ข้อมูลทางสาธารณูปโภค ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น เพื่อกำหนดมาตรฐานของข้อมูลการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้สอดคล้องตามหลักมาตรฐาน

❸ **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล** เพื่อสนับสนุนระบบการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟูที่มีความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็วบนพื้นฐานหลักวิชาการทั้งมิติด้านเศรษฐกิจและสังคมภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ เช่น การพัฒนาระบบบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (GI Integrated Platform for Disaster Risk Reduction) เป็นต้น

❹ **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำระบบนำเสนอข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล** โดยการจัดทำระบบสืบค้น การคัดกรอง วิเคราะห์การแสดงผลได้ทุกช่วงเวลาครอบคลุมทุกมิติการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ในภารกิจที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากการศึกษา วิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ นอกจากนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยเพิ่มขีดความสามารถให้บุคลากรด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมีทักษะในการปฏิบัติงานรวมถึงประชาชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปสู่การเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น

❶ **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี** เพื่อนำผลงานการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในงานด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์วิจัยด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ การทำบันทึกข้อตกลงกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาการ เพื่อให้เกิดการสร้างและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม ตลอดจนผสมผสาน ต่อยอดภูมิปัญญา และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัยในอนาคต

❷ **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามมาตรฐาน** ด้วยการสนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และศึกษาอบรม พัฒนา องค์ความรู้เฉพาะด้าน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ และการจัดให้มีการทดสอบและประเมินเพื่อรับรองบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับสากล เช่น การประเมินและการรับรองผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัยตามมาตรฐานองค์การสหประชาชาติ เป็นต้น

❸ **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านสาธารณภัย** โดยการรวบรวมองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดเวทีเสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สังเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) การบรรจุหลักสูตรในภาคการศึกษา การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยในทุกระดับ การจัดตั้งสถาบันการดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย และสถาบันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยกำกับ ควบคุมในการดำเนินการ และกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ และรับทราบเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะสื่อสารให้เกิดการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเป็นเครื่องมือในการแจ้งข่าวสารและเผยแพร่ข้อมูลสาธารณภัยแก่ประชาชนให้รับทราบอย่างทั่วถึงสามารถลดความสูญเสียด้านชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้ การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสื่อสารจะเพิ่มประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสาร การกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง คุ้มค่า นำไปสู่การสร้างมาตรฐานการสื่อสารการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

❶ **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยสู่สาธารณะ** โดยประชาชนทุกกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มเปราะบาง และนักท่องเที่ยว รับรู้และเข้าใจในรูปแบบง่ายและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนการเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น และปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องระหว่างเกิดสาธารณภัย โดยพัฒนารูปแบบ สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความรวดเร็ว ครอบคลุมทันต่อสถานการณ์ เช่น การสร้างสื่อออนไลน์เพื่อให้ข้อมูลความเสี่ยงจากสาธารณภัย เกมส์ แอพพลิเคชั่นบนสมาร์ทโฟน (Smart Phone) เว็บไซต์รวมถึงเป็นช่องทางในการโต้ตอบ รับ และส่งข้อมูลความเสี่ยง เป็นต้น

❷ **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End - to - End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi - Hazard)** นำไปสู่การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รวมถึงข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำตรงเป้าหมายทุกกลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัยสามารถรับรู้รับทราบสถานการณ์สาธารณภัย แนวทางการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสาธารณภัยได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุม ทั่วถึงทุกพื้นที่และเหมาะสมกับประเภทสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การลงทุนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสามารถดำเนินการได้ทั้งมาตรการด้านโครงสร้างและด้านไม่ใช้โครงสร้าง เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการทางการเงิน ฯลฯ และใช้กระบวนการสร้างความเป็นหุ้นส่วนเข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการลงทุนเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้บรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างรากฐานให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

❶ **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการลงทุนแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย** โดยการนำผลงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาประยุกต์ใช้เพื่อประกอบการลงทุนด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษาหรือบูรณะระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีอยู่เดิมและก่อสร้างใหม่ เช่น การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ในสถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ การจัดทำระบบชลประทานสำหรับภัยแล้งและอุทกภัย การลงทุนระบบ ด้านการป้องกันอัคคีภัย ด้านพลังงาน ในสถานประกอบการหรือพื้นที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัย เป็นต้น

❷ **แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ** โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชน เกิดความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจและผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การจัดทำบันทึกข้อตกลงเพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย โครงการก่อสร้างระบบป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยโดยบูรณาการการใช้ทรัพยากร เครื่องมือ เครื่องจักร และงบประมาณร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ โครงการสร้างสังคมรู้รับ ปรับตัวจากสาธารณภัยเพื่อการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนของภาคเอกชน เป็นต้น

❸ **แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกลไก/มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย** ให้เกิดการผลักดัน ขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การจัดตั้งกองทุนการจัดการสาธารณภัย การกำหนดมาตรการยกเว้นหรือลดภาษีสำหรับผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อจูงใจให้ตระหนักถึงสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

❹ **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย** และขยายขอบเขตให้ครอบคลุมธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) เพื่อกระจายความเสี่ยง และลดภาระที่เกิดจากผลกระทบจากสาธารณภัย เช่น ภาครัฐจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบประกันภัยด้านสาธารณภัยการกำหนดมาตรการ/แนวทางเพื่อจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเบี้ยประกันบางส่วนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย ภาครัฐทำข้อตกลงกับบริษัทประกันภัย ในระดับสากลเพื่อรับประกันสาธารณภัย เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมที่มีความปลอดภัย

❶ **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อาสาสมัคร และอื่น ๆ** เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่รัฐ โดยส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

(1.1) สร้างจิตสำนึกการทำงานร่วมกันและการแสวงหาผู้ร่วมดำเนินการ โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้นำชุมชน รวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย

(1.2) สร้างข้อตกลงและร่วมกันวางแผน โดยสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย

(1.3) กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกัน ติดตามความก้าวหน้าหรือผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ และนำผลจากการติดตามและประเมินผลมาใช้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

(1.4) สร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีจากงานวิจัยเพื่อแสวงหาทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการแสวงหาแกนนำเครือข่าย เช่น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การสร้างแรงจูงใจ การจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา เป็นต้น

❷ **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย** นำไปสู่ชุมชนและเมืองแห่งความปลอดภัยโดยส่งเสริมการพัฒนาแบบอัจฉริยะ (Smart Community/City) โดยสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Based Disaster Risk Management) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ภายใต้กรอบแนวคิด “รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยมีแนวปฏิบัติตามการสร้างชุมชนและเมืองแห่งความปลอดภัยอย่างยั่งยืน 10 ประการ (สำนักงานลดความเสี่ยงภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ, 2560) ดังนี้

(2.1) วางระบบโครงสร้างการบริหารจัดการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ

(2.2) มีความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการตัดสินใจ

(2.3) จัดสรรงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจทุกระดับในสังคมให้มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.4) ใช้การออกแบบและพัฒนาเมืองเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การประเมินความเสี่ยง การจัดทำผังเมือง การออกระเบียบกฎหมาย เป็นต้น

(2.5) ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยใช้แนวทางการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน

(2.6) เพิ่มศักยภาพของหน่วยงานในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงการพัฒนาทักษะ ความรู้ และการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

(2.7) เพิ่มศักยภาพและความเข้าใจด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ทุกภาคส่วน

(2.8) สร้างระบบสาธารณูปโภคที่สำคัญ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณูปโภค

(2.9) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและเสริมสร้างศักยภาพเรื่องการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2.10) ฟื้นฟูอย่างรวดเร็ว ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

จากสถิติสาธารณภัยของโลกแสดงให้เห็นแนวโน้มการเกิดสาธารณภัยที่มีความรุนแรงและความถี่มากขึ้น ประกอบกับข้อมูลจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ชี้ให้เห็นว่า ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสูงที่สุดในโลกทั้งรูปแบบเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้การพัฒนาต่าง ๆ หยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว ประชาคมโลกจึงตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับความร่วมมือในเชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ในขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในทุก ๆ ระดับร่วมกับประเทศต่าง ๆ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในระดับสากล โดยการนำแนวคิดกรอบการพัฒนาระดับโลกที่เกี่ยวข้อง เช่น การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น มาเชื่อมโยง (Coherence) และปรับใช้กับแผนพัฒนาทุกภาคส่วนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามบริบทของประเทศ สู่การปฏิบัติตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชุมชน (Localization) รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างระบบการบูรณาการทรัพยากรที่เหมาะสม สนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อสร้างความร่วมมือความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Risk - Informed) ให้เกิดความตระหนักในการลงทุนที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากสาธารณภัยและประโยชน์ที่ได้รับอย่างรอบด้านและสมดุลอันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. แนวคิดการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วน (Partnership) จากทุกภาคส่วนในทุกระดับอย่างครอบคลุม (Inclusive approach) โดยแต่ละประเทศต้องเห็นพ้องร่วมกันในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงการประชุมหารือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยให้มีความมั่นคง (Security) มีความมั่งคั่งและยั่งยืน (Sustainability) มีสถานะและเกียรติภูมิ (Status) มีมาตรฐานสากล (Standard) และมีเอกภาพมีพลัง (Synergy)

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน

2.2 เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติ และนานาชาติ

2.3 เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

3. กลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ

ประเทศไทยมุ่งเน้นการส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สอดคล้องกับกรอบนโยบายต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่ายตามแนวทางของกรอบการพัฒนาระดับโลก ซึ่งต้องพิจารณาจากความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ระดับภูมิภาค และระดับโลก ทั้งนี้ ประเทศไทยดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี ดังนี้

❶ **การเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบทวิภาคี** เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะของความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และนำเอาแนวทางปฏิบัติที่ดีมาเป็นต้นแบบในการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

❷ **การเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบพหุภาคี** เป็นความร่วมมือตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป ทั้งในระดับกรอบโลก กรอบภูมิภาค และกรอบอนุภูมิภาค โดยในระดับกรอบโลก ประเทศไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Sustainable Development Cooperation Framework: UNSDCF) ร่วมกับทีมงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations Country Team: UNCT) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินภารกิจด้านการพัฒนาเพื่อส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วน ตามภารกิจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยประเด็นด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations for Development Programme: UNDP) และสำนักงานเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNDRR) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 และกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 รวมไปถึงกรอบโลกอื่น ๆ ซึ่งดำเนินการร่วมกับหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องที่มีสำนักงานประจำประเทศไทย และสำนักงานระดับภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย

ระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยร่วมเป็นคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) โดยได้ร่วมกำหนดมาตรการและกลไก เพื่อสนับสนุนความร่วมมือในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของภูมิภาคและปฏิบัติตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) และดำเนินการตามแผนงาน AADMER Work Programme (2021 - 2025) ซึ่งประกอบด้วย พันธกิจหลัก 5 ประการ โดยประเทศไทยร่วมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีบทบาทในฐานะประธานร่วมคณะทำงานด้านการป้องกันและลดผลกระทบที่กำกับดูแลการดำเนินงานในพันธกิจที่ 1 และ 2 (การประเมินความเสี่ยง การป้องกันและการลดผลกระทบ) รวมไปถึงการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Vision on Disaster Management)

ระดับอนุภูมิภาคมีกรอบความร่วมมือในการขับเคลื่อนประเด็นด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ประเทศไทยพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนร่วมกับประเทศสมาชิกให้เกิดประโยชน์ร่วมกันยิ่งขึ้น เช่น กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) กรอบความร่วมมือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi - Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) กรอบความร่วมมือการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) และการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคีของประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วน

❶ ให้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกันและองค์กรระหว่างประเทศ

❷ จัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยริเริ่มในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคการเกษตร ภาคการคมนาคม ภาคการศึกษา ภาคการเงิน เป็นต้น

❸ ร่วมกันพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ เช่น การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การพัฒนาระบบเตือนภัย การจัดทำกรอบและแผนการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น

❹ เข้าร่วมหรือเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน (Platform) องค์ความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

❺ แลกเปลี่ยนและจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

❻ ความร่วมมือด้านการจัดการทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Financing) เช่น ความร่วมมือทางการเงินของอาเซียน +3 สำหรับเงินทุนและการประกันภัยเพื่อความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (The Southeast Asia Disaster Risk Insurance Facility: SEADRIF)

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ เพื่อให้การประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศและแนวทางการจัดการความช่วยเหลือภายในประเทศมีความชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติและแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยมีเป้าหมายในการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับและการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

❶ แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ

(1.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเมื่อมีการร้องขอ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 1) แนวทางปฏิบัติของประเทศไทยในการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 2) เงื่อนไขและขั้นตอนในการรับและการเปิดรับ ร้องขอ ปฏิเสธ และยุติความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 3) การจัดการข้อมูลด้านสาธารณภัย 4) การจัดการระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) และ 5) ขั้นตอนการอำนวยความสะดวกและการดูแลความปลอดภัยให้แก่ต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศอื่น ๆ โดยครอบคลุมความช่วยเหลือในด้านบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก พนักงานขับเครื่องจักรกล เป็นต้น ด้านเครื่องอุปโภค บริโภค อุปกรณ์และอุปกรณ์ชนิดพิเศษในการช่วยเหลือ การปฏิบัติงานของบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ เช่น ยานพาหนะ เครื่องจักร อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์ดาวเทียม คลื่นความถี่ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยาและเวชภัณฑ์ สุนัขค้นหา ทรัพยากรทางทหาร เป็นต้น ด้านการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และด้านการรับบริจาค

ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง

(1.2) จัดให้มีการฝึกการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยพิจารณาใช้กลไกคณะอนุกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการสาธารณภัย

❷ แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ

(2.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือและขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่างประเทศที่จะรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 1) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ 2) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศผู้รับความช่วยเหลือ 3) เงื่อนไขและขั้นตอนในการให้และยุติความช่วยเหลือ และ 4) บัญชีทรัพยากรสำหรับปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม สำหรับ

กรณีที่จะต้องมีการดำเนินการร่วมกันในทางปฏิบัติ เช่น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง

(2.2) จัดให้มีการฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (กรณีสาธารณภัยที่เกิดอยู่นอกประเทศไทย) โดยพิจารณารูปแบบการฝึกตามความเหมาะสม เช่น การจัดการฝึกปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ อาทิ การดับไฟป่า การกู้ภัยเหตุอาคารถล่ม เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

การยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมในภาวะฉุกเฉินให้มีเอกภาพ มาตรฐาน และมีความสอดคล้องกับหลักการสากลว่าด้วยการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) โดยคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจยุโรปและกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน (ASEAN Single Window: ASW) เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2548 ซึ่งเป็นระบบจัดการข้อมูลและเอกสารในการอนุญาตนำเข้าและส่งออกทางธุรกรรมระหว่างประเทศเพียงจุดเดียวในการจัดการสาธารณภัย ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าทางกายภาพ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการแจ้งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และหรือมีกระบวนการควบคุมร่วมกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกรรมนั้นได้รับประโยชน์อย่างรวดเร็วและถ้วนหน้า

แนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

❶ พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2561 มอบหมายให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรผู้ให้บริการ National Single Window (NSW Operator) และมอบหมายให้กรมศุลกากรดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์ เร่งรัดการดำเนินการพัฒนาระบบเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ NSW รวมทั้งการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษี การเดินทางเข้า/ออกของบุคลากร การนำเข้า/ส่งออก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งของบรรเทาทุกข์ และอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

นอกจากนี้ ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ใช้ระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว เป็นหลักในการจัดการ สั่งการ ติดตาม และตรวจสอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่งและการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่น ๆ

❷ เชื่อมโยงระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) เข้ากับคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้สามารถติดตาม (Tracking) การจัดเก็บสิ่งของสำรองจ่ายในคลังสำรองทรัพยากร (Stockpiling) ที่กำหนดไว้ในแต่ละภาค การจัดสรรและการแจกจ่ายสิ่งของ ตลอดจนมีการปรับปรุงพัฒนา และเชื่อมโยงระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

❸ จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีเว็บไซต์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และติดตามเกี่ยวกับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศ หรือองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือ และประชาชนทั่วไป โดยให้เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศหลักของประเทศที่ใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับระบบอื่น ๆ ของภูมิภาค หน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น ศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: UNOCHA) เป็นต้น นอกจากนี้ จะต้องส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ เช่น การจัดเก็บข้อมูลสาธารณภัย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงลึก การใช้องค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System: GIS) การใช้แผนที่ดาวเทียม (Satellite) การควบคุมอากาศยานไร้คนขับ (Drone) เป็นต้น รวมถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำกรอบนโยบายและแผนปฏิบัติการ

❹ สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) และศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการคลังสิ่งของช่วยเหลือระบบโลจิสติกส์ เพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติฉุกเฉินของอาเซียน (Disaster Emergency Logistics System for ASEAN: DELSA) ที่ใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ในการกระจายสิ่งของช่วยเหลือไปยังประเทศที่ประสบภัยในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงใช้คลังสิ่งของช่วยเหลือดังกล่าวเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อพัฒนาระบบคลังเก็บสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของประเทศและของภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ ให้สนับสนุนบุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรมและร่วมปฏิบัติการในด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น ทีมประเมินความเสียหายและตอบโต้เหตุฉุกเฉินของอาเซียน (ASEAN Emergency Response and Assessment Team: ASEAN - ERAT) ทีมประเมินภัยพิบัติขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Disaster Assessment and Coordination: UNDAC) เป็นต้น และการฝึกอบรมภายใต้การสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Preparedness Center: ADPC) ศูนย์ลดภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Reduction Center: ADRC) คณะกรรมการไต้ฝุ่น (Typhoon Committee: TC) องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United State Agency for International Development: USAID) คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยสมุทรศาสตร์ (Intergovernmental Oceanographic Commission: IOC) หรือองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศผู้ให้รายใหม่ (Emerging Donor) ด้วยการแลกเปลี่ยนบทเรียนและแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาประเทศรายได้ปานกลาง

และประเทศรายได้น้อย เช่น ผ่านความร่วมมือแบบใต้ - ใต้ (South - South Cooperation) และความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Cooperation) เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยต้องใช้ประสบการณ์ และองค์ความรู้ในการส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้ประเทศเป็นผู้ให้รายใหม่แก่นานาชาติ นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ และบุคลากรตามมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อให้สามารถออกปฏิบัติการได้ทันทีเมื่อได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิก

❶ แนวทางปฏิบัติส่งเสริมและพัฒนาการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายใน และระหว่างประเทศตามมาตรฐาน

(1.1) พัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักองค์การสหประชาชาติกลุ่มงานด้านมนุษยธรรม (Cluster Approach) โดยให้คณะอนุกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการจัดการสาธารณภัยร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชน พัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 9 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ด้านน้ำและการสุขาภิบาล ด้านการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ด้านความมั่นคงทางอาหาร ด้านโภชนาการ ด้านการคุ้มครอง และด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(1.2) พัฒนาศักยภาพชุดค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ (Urban Search and Rescue: USAR) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานของคณะที่ปรึกษาด้านการค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองสากล (International Search and Rescue Advisory Group: INSARAG) โดยชุด USAR ต้องปฏิบัติงานร่วมกับชุด USAR ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านการค้นหาและกู้ภัยแก่ประเทศที่ประสบสาธารณภัยตามที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ประสานงานหลักด้านนโยบาย (Policy Focal Point) และด้านปฏิบัติ (Operation Focal Point) พร้อมทั้งให้แต่งตั้งผู้ประสานงานหลักของชุด USAR (USAR Team Focal Point) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพชุด USAR ของประเทศไทย

(1.3) ส่งเสริมบทบาทการปฏิบัติงานของทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ และสาธารณสุขในภาวะภัยพิบัติของประเทศไทย (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ในการปฏิบัติงานร่วมกับทีม EMT ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมด้านการแพทย์แก่ประเทศที่ประสบสาธารณภัยตามที่ได้รับการร้องขอ รวมทั้งปฏิบัติงานในประเทศอย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดสาธารณภัย

(1.4) สนับสนุนการประสานความร่วมมือระหว่างพลเรือน - ทหาร (Civil - Military Coordination) โดยส่งเสริมบทบาททางทหารในการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัยทั้งในและระหว่างประเทศ

❷ แนวทางปฏิบัติให้การสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการ และจัดให้มีโครงการศึกษาวิจัย ฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการพัฒนามาตรฐานการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับนานาชาติ เช่น จัดให้มีหรือเข้าร่วมการฝึกซ้อมร่วมกับต่างประเทศ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนานาชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนทุนฝึกอบรมแก่ประเทศภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมในประเทศไทย ร่วมพัฒนาการวิจัยกับต่างประเทศ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน เป็นการดำเนินการที่ต้องมีรูปแบบการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีแนวทางปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกัน นำไปสู่การจัดการสาธารณภัยที่สามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจได้ทันที ทั้งในช่วงการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า มีความยืดหยุ่นของการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติภายใต้ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ในการเผชิญเหตุ สาธารณภัยของทุกหน่วยงานเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณภัย โดยยึดถือว่าการรักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก รวมทั้งการจัดการเมื่อเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัย ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม ทั้งนี้ การกำหนดแนวทางปฏิบัติจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทาง และมาตรฐานเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ
- **ยุทธศาสตร์ที่ 5** การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณภัย รวมทั้งการรักษาขวัญ สร้างความมั่นใจ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระเบียบของเจ้าหน้าที่และประชาชน โดยให้ยึดถือว่าการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรกที่จะต้องเร่งเข้าระงับเหตุ และให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉินต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติ ระบบการจัดการทรัพยากร และแบ่งมอบภารกิจความรับผิดชอบตามความเหมาะสม เพื่อให้ทรัพย์สิน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และสังคมมีผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้น ในภาวะปกติจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อให้สามารถเผชิญกับเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเร่งดูแลประชาชนให้กลับมามีชีวิตตามปกติโดยเร็ว

1. แนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

1.1 มาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้รูปแบบ ระบบ และความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยสามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทันที โดยการนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่เข้าปฏิบัติการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

1.2 เอกภาพการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการกำหนดลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับหน้าที่และภารกิจจากผู้ใด หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น หน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุน พร้อมทั้งมีการแบ่งความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นสามารถปฏิบัติงานได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างรวดเร็ว ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

1.3 ความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีโครงสร้างองค์กรปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถตอบโต้กับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นทุกประเภทและทุกขนาด เนื่องจากต้องอาศัยการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ พื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย ดังนั้น โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติจึงต้องมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจปรับเปลี่ยนจำนวนบุคลากร บทบาทหน้าที่ และกิจกรรม

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และทันต่อเหตุการณ์

2.3 เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

3. กลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ

การวางแผนการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ระบบข้อมูลการสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม เป็นมาตรฐานเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1 แนวทางปฏิบัติในการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย

ระดับสถานการณ์สาธารณภัย สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการแจ้งเตือนภัย และเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ตามภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงานในการจัดการสาธารณภัย โดยกำหนดความหมายของสีตามสถานการณ์ของสาธารณภัยไว้ 5 ระดับ ดังนี้

สีแดง	หมายถึง	สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัย หรือต้องอพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามข้อสั่งการ
สีส้ม	หมายถึง	สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุม สถานการณ์ ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
สีเหลือง	หมายถึง	สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ
สีน้ำเงิน	หมายถึง	สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด
สีเขียว	หมายถึง	สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ละระดับแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

2 แนวทางปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2.1) ในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(2.1.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น มีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที (มาตรา 21)

(2.1.2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว (มาตรา 22)

(2.1.3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป (มาตรา 22)

(2.1.4) ผู้อำนวยการท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย มีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (มาตรา 23)

(2.1.5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับสาธารณภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้ (มาตรา 24)

(2.1.6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้การกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในบริเวณนั้น หรือเมื่ออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการ ก็ให้กระทำได้แม้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะไม่อนุญาต

หากทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารหรือสถานที่ตามวรรค 1 เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้

หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามวรรค 2 เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (มาตรา 26)

(2.1.7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู (มาตรา 30)

(2.1.8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการและผู้อำนวยการ (มาตรา 31)

(2.2) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการดังนี้

(2.2.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครและรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครทราบทันที (มาตรา 37)

(2.2.2) ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นแล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว (มาตรา 38)

❸ แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(3.1) องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น ให้มีการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติในการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้แนวคิดศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน โดยเรียกชื่อว่า “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์” (Emergency Operation Center: EOC) เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการอำนวยการ ควบคุม กำกับ วิเคราะห์ ประเมิน และประสานการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการและมีเอกภาพ โดยมีองค์ประกอบและโครงสร้างที่เป็นมาตรฐานและสามารถยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังแผนภาพที่ 4 - 2 และแผนภาพที่ 4 - 3 ดังนี้

(3.1.1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัย สั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(3.1.2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางรับผิดชอบอำนวยการ ประสานการปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน และเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(3.1.3) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) (บกปภ.ช. (ส่วนหน้า))

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ซึ่งสถานการณ์มีความรุนแรงมากครอบคลุมในพื้นที่กว้างขวางหลายอำเภอหรือหลายจังหวัด และอาจใช้เวลาในการเผชิญเหตุที่ยาวนานกว่าปกติ ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณาจัดตั้ง และแต่งตั้งผู้กำกับควบคุมพื้นที่ (Area Commander) เพื่อช่วยเหลือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการบังคับบัญชาและสั่งการในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยความรับผิดชอบของผู้กำกับควบคุมพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

▶ ประเมินสถานการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

▶ กำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการเผชิญเหตุของแต่ละจังหวัดที่ประสบภัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความเป็นเอกภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความชัดเจน ไม่ขัดแย้งหรือเกิดความซ้ำซ้อนในการเผชิญเหตุร่วมกัน

▶ กำหนดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ การปฏิบัติงาน หน่วยงานปฏิบัติการใช้ทรัพยากร และการกำหนดเขตพื้นที่ หากมีเหตุการณ์สองเหตุการณ์หรือมากกว่าที่จำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วบนพื้นฐานของการวิเคราะห์วัตถุประสงค์จากภาพรวมตามสถานการณ์เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม

▶ พิจารณาการร้องขอ การจัดสรร การปรับเปลี่ยน และการเคลื่อนย้ายทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ประสบสาธารณภัยที่มีความจำเป็น

▶ รายงานสถานการณ์ สภาวะ แนวโน้ม และการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ประสบสาธารณภัยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ

▶ ประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระยะเร่งด่วนของแต่ละจังหวัดให้มีมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูระยะกลาง และระยะยาวให้เป็นไปอย่างคล่องตัวและต่อเนื่อง

▶ เสนอการถอนกำลัง และการปิดกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณา

ทั้งนี้ การจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กำหนดโครงสร้าง จำนวนบุคลากร แนวทางและระเบียบปฏิบัติประจำ เพื่อให้ผู้กำกับควบคุมพื้นที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้ง ให้พิจารณาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้กำกับควบคุมพื้นที่เป็นลำดับแรก

(3.1.4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบก.จ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนวยการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า) จ.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

(3.1.5) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนวยการและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

(3.1.6) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ศปก.อปท.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/เมืองพัทยา) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ โดยมีผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้ง ประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

(3.1.7) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานคร (ศบก.กทม.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานครเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต รวมทั้งอำนวยการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานครแปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร (ศบก.(ส่วนหน้า)กทม.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบควบคุม สั่งการ และบัญชาการการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนสำนักงานเขต และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

(3.1.8) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขต (ศบก.สนข.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขต เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้ควบคุม สั่งการและบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนวยการ และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

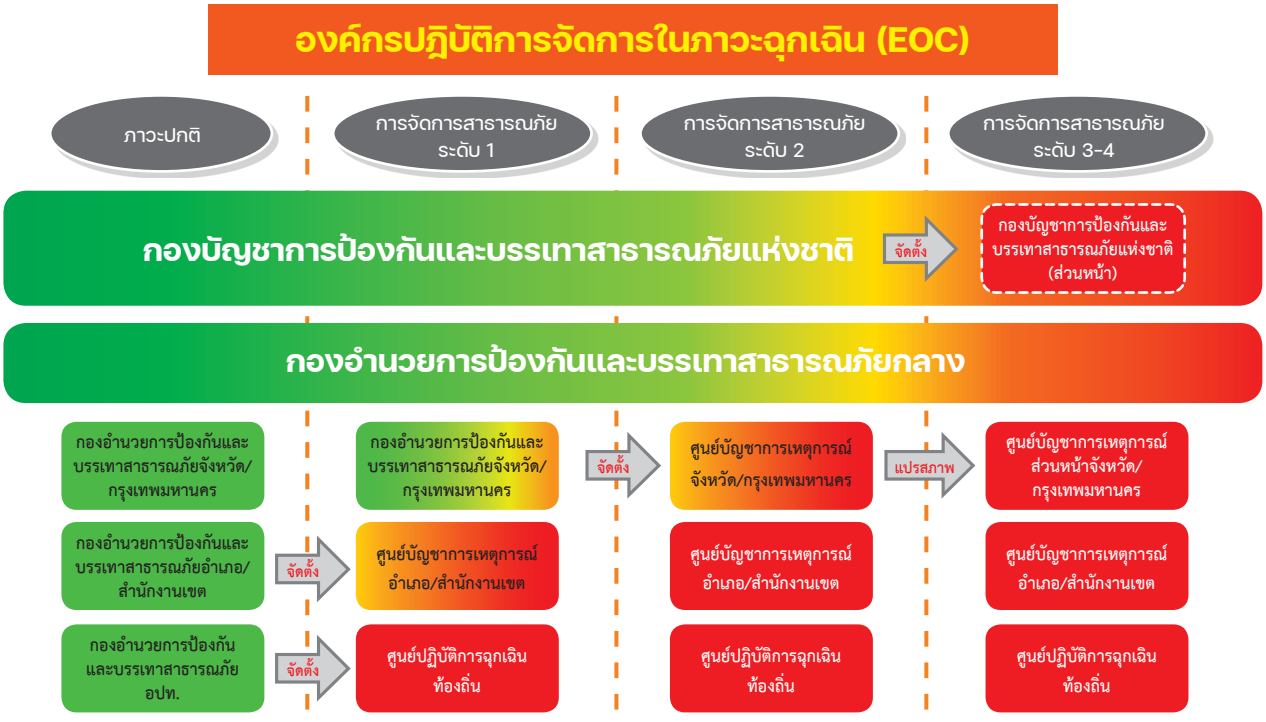

แผนภาพที่ 4 - 2 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC)

(3.2) โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

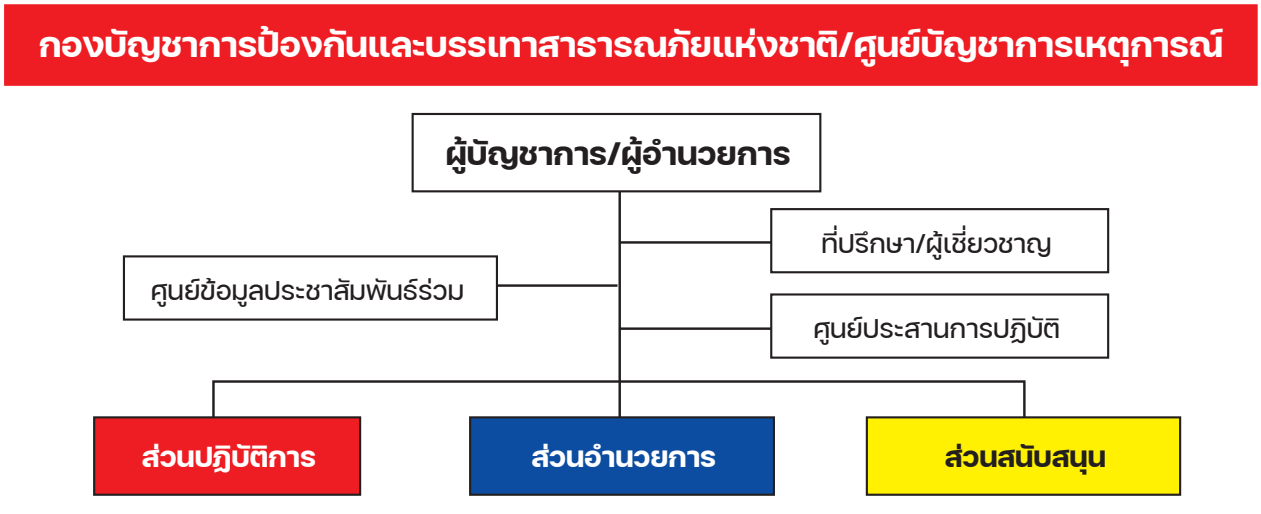

แผนภาพที่ 4 - 3 โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ดังแผนภาพที่ 4 - 3 ประกอบด้วย

(3.2.1) ผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการ (Incident Commander) มีหน้าที่ อำนวยการ สั่งการ กำกับ ควบคุม เหตุการณ์ตามระเบียบกฎหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์ การติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม หรือมาตรการตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตาม ประเมินสถานการณ์ แก้ไขปัญหาการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เช่น บริหารจัดการทรัพยากร ประสานงานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัดสินใจยกหรือลดระดับการจัดการสาธารณภัย เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

(3.2.2) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ (Technical Specialist) มีหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ผู้อำนวยการเห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวนและคุณลักษณะของคณะที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่เห็นสมควรและสอดคล้องกับเหตุการณ์

(3.2.3) ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) มีหน้าที่ ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลและสื่อสารตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์

(3.2.4) ศูนย์ประสานการปฏิบัติ มีหน้าที่ ประสานงาน และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ทั้งนี้ กรณีการจัดการสาธารณภัยที่จำเป็นต้องมีการประสานงานด้านกิจการต่างประเทศให้กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ประสานการปฏิบัติ

สำหรับกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องในสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะหน่วยงานหลักด้วย

(3.2.5) ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section) มีหน้าที่ ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทาภยันตรายที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว เช่น การปฏิบัติการดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย ตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ให้บริการการแพทย์และการสาธารณสุข อำนวยความสะดวกด้านคมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย ประสานการปฏิบัติร่วมกับฝ่ายทหาร เป็นต้น โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนปฏิบัติการ

(3.2.6) ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม สถานการณ์ แจ้งเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการ และความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้ง จัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือหน่วยงานตามที่ผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการมอบหมายเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนอำนวยการ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

(3.2.7) ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่ สนับสนุนการส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนสนับสนุน

(3.3) ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพและชัดเจนแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแผนภาพที่ 4 - 4

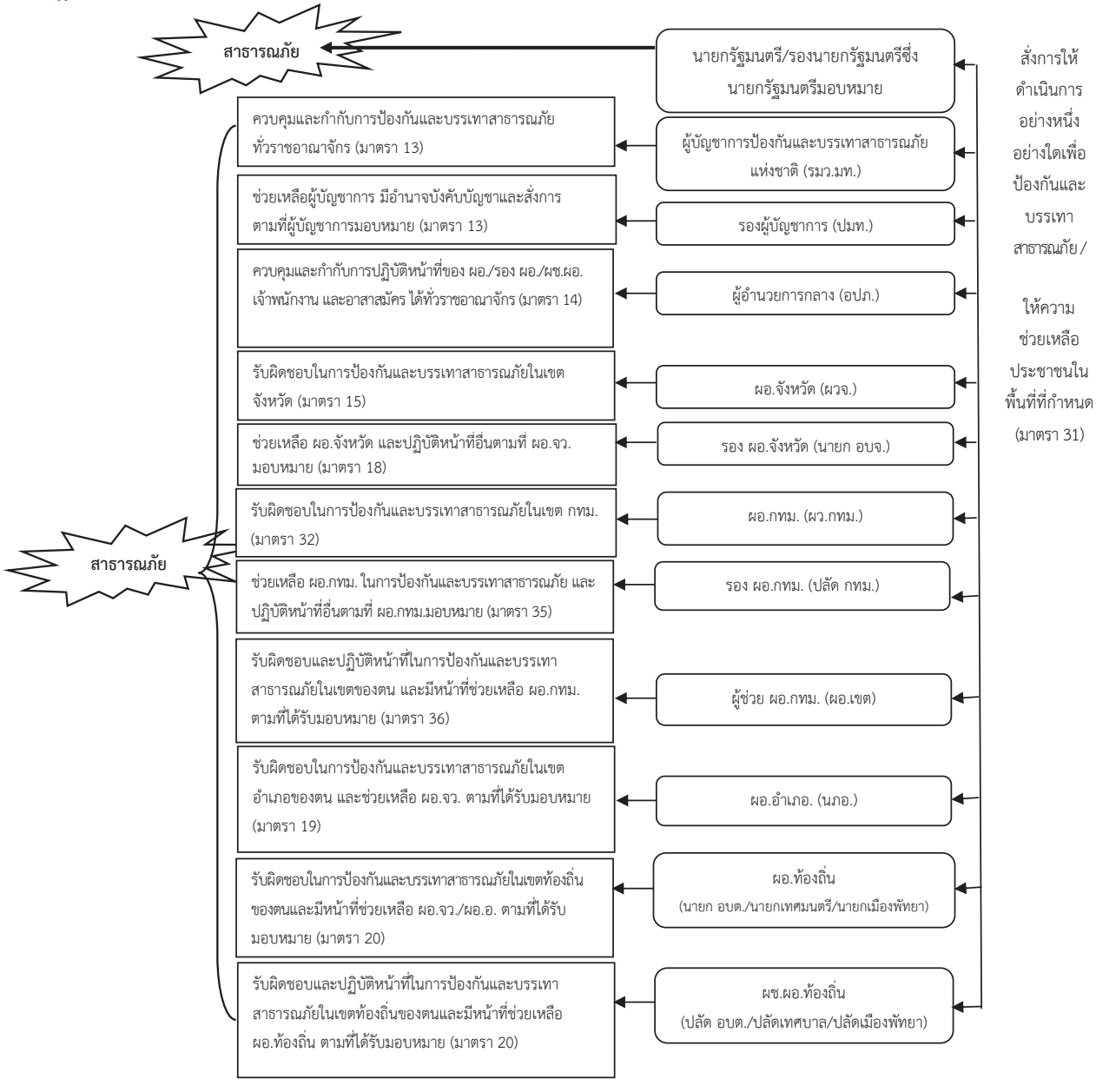

แผนภาพที่ 4 - 4 การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

❹ แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

(4.1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย

กรณีเกิดสาธารณภัยตามนิยามของมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งปรากฏชัดเป็นที่ทราบโดยทั่วไปในเขตพื้นที่นั้น ให้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย หรือในกรณีเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ดังกล่าว ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏและใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการจังหวัด/ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด/ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ผู้ประสบภัยอาจขอให้มีหนังสือรับรองพื้นที่ประสบภัย ทั้งที่เป็นบุคคลและนิติบุคคล ได้โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดรูปแบบ แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย และหนังสือรับรองผู้ประสบภัยประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(4.2) การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนำเงินทดรองราชการมาใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นกรณีเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม เมื่อเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในท้องที่หนึ่งท้องที่ใด โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด ซึ่งการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

พื้นที่	ผู้มีอำนาจออกประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
กรุงเทพมหานคร	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
จังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) หากไม่สามารถประชุม ก.ช.ภ.จ. ได้ทันท่วงที และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ก็ให้มีอำนาจพิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปก่อนได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ.

การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินต้องกำหนดพื้นที่และระยะเวลาของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัตินั้นด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

❺ แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัย

ให้ผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไข ประกอบการพิจารณายกระดับการจัดการสาธารณภัยตามการประเมินความเสี่ยงของแต่ละพื้นที่

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
(1) พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ และความเสียหาย (1.1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (1.2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และสถานประกอบการ (1.3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (1.4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
(2) ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (2.1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2.2) จำนวนผู้อพยพ (2.3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ (2.4) จำนวนผู้เสียชีวิต
(3) ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (3.1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (3.2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือส่งผลกระทบต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3.3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาการฟื้นฟูเบื้องต้น
(4) ศักยภาพด้านทรัพยากร	ขีดความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (4.1) กำลังคนของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน รวมทั้งภาคประชาสังคม (4.2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ตามลักษณะทางเทคนิคของแต่ละประเภทภัย (4.3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบ (4.4) แหล่งที่มาและงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
(5) การพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์ตามเงื่อนไขต่าง ๆ (5.1) ขอบเขตการปกครอง (5.2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์/เงื่อนไขทางด้านพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน ศักยภาพด้านทรัพยากร และดุลยพินิจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจในการประกาศยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

❻ แนวทางปฏิบัติในการอพยพ

เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้ใดอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดภยันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้น ออกไปจากพื้นที่อย่างเป็นระเบียบ ดังนี้

(6.1) การอพยพเคลื่อนย้าย ประกอบด้วย

(6.1.1) จัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่เป็นกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก สตรี เป็นต้น ให้พิจารณาอพยพเป็นลำดับแรก กรณีเด็ก บิดา และมารดาควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว

(6.1.2) จัดพื้นที่รองรับการอพยพและศูนย์พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพและเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมเป็นสัดส่วนตามที่กำหนดไว้ในแผนระดับจังหวัด กรุงเทพมหานคร อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6.1.3) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว

(6.1.4) ให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในการขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงตามที่ได้รับการร้องขอ

(6.1.5) ให้จัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างในพื้นที่

(6.1.6) จัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ

(6.1.7) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่รองรับการอพยพ และศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชน โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

(6.1.8) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังดูแลบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้อพยพเป็นระยะ ๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนจิตอาสา แต่หากสถานการณ์ล่อแหลมเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตห้ามเจ้าหน้าที่/อาสาสมัคร ออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงโดยเด็ดขาดจนกว่าสถานการณ์จะบรรเทาความรุนแรงลงและสามารถเข้าไปตรวจในพื้นที่ได้โดยไม่มีความเสี่ยง

(6.1.9) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อพยพทราบสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

(6.2) การยกเลิกสถานการณ์

ให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความสับสนและตื่นตระหนก พร้อมทั้ง ให้มีการยืนยันความชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์ และแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่พื้นที่อยู่อาศัยต่อไป

(6.3) การอพยพกลับ

ให้ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มอพยพจัดระเบียบและลำดับก่อนหลังก่อนการอพยพกลับ พร้อมทั้งประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพกลับเมื่อได้รับแจ้งข่าวการสิ้นสุดสถานการณ์สาธารณภัยเพื่อให้ประชาชนเตรียมความพร้อมและรอรับแจ้งการอพยพกลับไปสู่พื้นที่อยู่อาศัย

(6.4) การอพยพส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถให้บริการได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่แบ่งประเภทส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้ง กำหนดพื้นที่รองรับการอพยพไว้ล่วงหน้า โดยการอพยพให้เป็นไปตามแผนอพยพส่วนราชการที่กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

❶ แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม

การติดต่อสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากต้องมีการประสานการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information) ข่าวสาร (Intelligence) เพื่อแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ประสานงาน ควบคุม สั่งการ และรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการร้องขอการสนับสนุนระหว่างหน่วยเผชิญเหตุด้วยกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการเผชิญเหตุในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมที่สามารถใช้ได้ในภาวะฉุกเฉิน อย่างน้อย 2 ระบบขึ้นไป เพื่อประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจร่วมกันระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตทุกเขต ตลอดจนประชาชนในพื้นที่

(1.2) จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม โดยให้ใช้ความถี่ตามหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำหนด

(1.3) จัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน อย่างน้อย 2 ช่องทางขึ้นไป และสามารถติดต่อสื่อสารได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยยึดหลักความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งรักษาความปลอดภัยทางการติดต่อสื่อสารด้วย

(1.4) จัดให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยการเชื่อมโยงการใช้เลขหมายโทรคมนาคมพิเศษระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งเหตุและเผชิญเหตุฉุกเฉิน

หมายเลข	หน่วยงาน	การให้บริการ
191	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน
192/1784	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	รับแจ้งเหตุ และข้อมูลเตือนภัย ช่วยเหลือประชาชนและประสานงานด้านสาธารณภัย
199	กรุงเทพมหานคร	รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้/เกิดสาธารณภัย
1669	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	รับแจ้งเหตุฉุกเฉินทางการแพทย์และการสาธารณสุข

ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ในภาวะฉุกเฉิน การจัดระบบการสื่อสาร ด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน พร้อมทั้งให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการบูรณาการการติดต่อสื่อสาร การจัดวางระบบ การฝึกอบรมให้ความรู้ ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเลขหมายโทรคมนาคมและความถี่ในการจัดการสาธารณภัยให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

❷ แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการจัดระบบข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นให้ทุกภาคส่วนรับรู้และเข้าใจในสถานการณ์ (Situation Awareness) เพื่อเป็นการสื่อสารความเสี่ยงด้วยช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในทุกระยะการจัดการสาธารณภัย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ หรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่น ลดความตื่นตระหนกที่เกิดจากการรับรู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องโดยจัดให้มีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) ในภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร (Point of Contact) ที่เป็นทางการให้แก่ประชาชน สื่อมวลชน หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ ให้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) เป็นโครงสร้างหลักในองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินทุกระดับ

ให้กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

❸ แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

ให้นำหลักการของระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

(3.1) การจัดการตามวัตถุประสงค์ (Management by Objectives) เป็นการจัดการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการประเมินสถานการณ์ และนำมากำหนดวัตถุประสงค์การทำงานเพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในแต่ละวงรอบการปฏิบัติการ (Operational Period)

(3.2) การวางแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) เป็นการกำหนดยุทธวิธีในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยการระบุรายละเอียดของทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ

(3.3) โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่มีความยืดหยุ่น เป็นการจัดองค์กรปฏิบัติร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแต่ละเหตุการณ์ ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) หมายถึง การที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะขึ้นตรงกับหัวหน้า ซึ่งอยู่เหนือขึ้นไปเพียงผู้เดียว

ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตามบทบัญญัติของกฎหมายจะมีผู้บัญชาการเหตุการณ์เพียงคนเดียว อย่างไรก็ตาม ในกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการทับซ้อนกันของพื้นที่หรือขอบเขตอำนาจทางกฎหมาย อาจมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ได้มากกว่า 1 คน เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และตัดสินใจ รวมถึงการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบัญชาการร่วม (Unified Command) ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติเดียว เพื่อการดำเนินงานอย่างมีเอกภาพเป็นไปตามทิศทางเดียวกัน

❹ แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน: สปฉ. (Emergency Support Function: ESF)

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน: สปฉ. (Emergency Support Function: ESF) เป็นเครื่องมือสนับสนุนภารกิจของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ที่เป็นกลุ่มของส่วนงาน (Functions) ประกอบด้วย หน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน มาประสานการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ ทั้งนี้กรณีที่มีการยกระดับการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะพิจารณาสถาปนาการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เพียงส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งหรือหลายส่วนงานเข้าร่วมสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยในแต่ละเหตุการณ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีการสถาปนาการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) อย่างเต็มรูปแบบ (Fully Activated) ประกอบด้วย 18 ส่วนงาน และด้านกฎหมาย ดังแผนภาพที่ 4 - 5

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(1) สปฉ.1 : ส่วนงานคมนาคม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (1.1) จัดการระบบ และควบคุมความปลอดภัยทางคมนาคม (1.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม รวมถึงสนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง (1.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง ดัดแปลง แก้ไขระบบการคมนาคมให้สามารถใช้การได้เมื่อเกิดสาธารณภัย (1.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย และพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (1.5) สนับสนุนข้อมูลและการจัดการด้านคมนาคมให้แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง	◆ **กระทรวงคมนาคม** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคม

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(2) สปฉ.2 : ส่วนงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีขอบเขตหน้าที่ดังนี้ (2.1) จัดให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านสารสนเทศและการสื่อสารให้สามารถใช้การได้ในทุกสถานการณ์ (2.2) สนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือในการสื่อสาร การจัดช่องทางการสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน (2.3) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัย (2.4) สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน (2.5) รักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน	◆ **กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ◆ **กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(3) สปฉ.3 : ส่วนงานสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน มีขอบเขตหน้าที่ดังนี้ (3.1) สนับสนุนข้อมูลสิ่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน (3.2) เตรียมความพร้อม และดำเนินการป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจมีต่อพื้นที่เขตเมือง พื้นที่เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณูปโภคในพื้นที่เสี่ยงภัย (3.3) ดำรงสถานะ ดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งสาธารณูปโภคในพื้นที่ประสบสาธารณภัยให้สามารถใช้การได้ในระหว่างเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ	◆ **กระทรวงมหาดไทย** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ◆ **การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(4) สปฉ.4 : ส่วนผจญเพลิง มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (4.1) ประสานการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดอัคคีภัย ในเคหสถาน สถานประกอบการ และนิคมอุตสาหกรรม หรือพื้นที่อื่น ๆ (4.2) ประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานในการป้องกันและระงับอัคคีภัย (4.3) สนับสนุนการปฏิบัติการระงับอัคคีภัยเมื่อเกิดอัคคีภัยในพื้นที่พิเศษ เช่น อุทยานแห่งชาติ นิคมอุตสาหกรรม ท่าอากาศยาน หรือบริเวณที่ส่งผลต่อมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	◆ **กระทรวงมหาดไทย** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการผจญเพลิง

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(4.4) สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิค และองค์ความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กับส่วนราชการ หน่วยงานในภูมิภาค และท้องถิ่น	◆ **กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(5) สปฉ.5 : ส่วนงานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (5.1) เฝ้าระวังและติดตามข้อมูลสถานการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย (5.2) ให้ข้อเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชน ส่วนราชการ และหน่วยงาน รับทราบสถานการณ์และแนวโน้มการเกิดสาธารณภัย (5.3) ให้ข้อเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการแจ้งเตือนภัย และแจ้งแนวทางปฏิบัติตน เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น รวมถึง สั่งการให้มีการอพยพและเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ปลอดภัย (5.4) วิเคราะห์และวางแผนการเผชิญเหตุ (5.5) ประสาน และสนับสนุนในการจัดการและการเผชิญเหตุสาธารณภัยแก่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ (5.6) กำหนดจำนวนชนิดของทรัพยากรและบุคลากรที่ต้องใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (5.7) ประสานการใช้ทรัพยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ (5.8) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการเผชิญเหตุสาธารณภัยให้กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ (5.9) ประสานงานการจัดการในภาวะฉุกเฉินในส่วนงานสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ด้านอื่น ๆ	◆ **กระทรวงมหาดไทย** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการจัดการสาธารณภัยและการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน
(6) สปฉ.6 : ส่วนงานสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (6.1) ประสานงานและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (6.2) สนับสนุนการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นต่อการดำรงชีพให้แก่ผู้ประสบภัย (6.3) สนับสนุนงานด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย (6.4) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการด้านสาธารณภัย (6.5) วางแผนการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย การดูแลบุคคลที่ต้องได้รับการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ การฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม (6.6) ให้บริการสาธารณกุศล	◆ **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการหน่วยงานภายใน สปฉ. และองค์การสาธารณกุศล และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(6.7) กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้ว่างงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (6.8) ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่เจ็บป่วย บาดเจ็บ พิการ และทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ขณะเกิดสาธารณภัย	◆ **กระทรวงแรงงาน และสภากาชาดไทย** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(7) สปฉ.7 : ส่วนงานการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (7.1) ประสาน และสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร เพื่อใช้สนับสนุนภารกิจ สปฉ. ด้านอื่น ๆ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ เพื่อการเผชิญเหตุสาธารณภัย รวมถึงการส่งคืนทรัพยากร (7.2) ติดตาม และรายงานสถานะทรัพยากรทางทหารที่ถูกกำหนดให้ใช้ในภารกิจสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (7.3) ให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา ในกรณีที่ต้องใช้ความชำนาญทางทหารสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	◆ **กระทรวงกลาโหม** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่าง กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ส่วนราชการ และหน่วยงานใน สปฉ. ในการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร
(8) สปฉ.8 : ส่วนงานการแพทย์และการสาธารณสุข มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (8.1) ให้ความรู้แก่ประชาชนและชุมชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบสาธารณภัย (8.2) เฝ้าระวัง ควบคุม และติดตามโรคติดต่อ โรคระบาด พร้อมทั้งจัดให้มีการรักษาพยาบาล การอนามัย การสุขาภิบาล และการป้องกันโรคแก่ผู้ประสบภัย (8.3) พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Service: EMS) หน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ และทีมตอบสนองด้านการแพทย์ ได้แก่ ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินระดับอำเภอ (Mini MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ระดับตติยภูมิในภาวะฉุกเฉิน (Medical Emergency Response Team: MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์และการสาธารณสุขระดับประเทศ และระหว่างประเทศ (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance Rapid Response Team: SRRT) ทีมปฏิบัติการด้านจิตเวช (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team: MCATT) ที่พร้อมออกปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดระบบเครือข่ายสาธารณสุขให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย	◆ **กระทรวงสาธารณสุข** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ◆ **โรงพยาบาล สถานพยาบาลในสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยกระทรวงกลาโหม สภากาชาดไทย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ**

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(8.4) พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัคร ให้มีความรู้และทักษะพร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน (8.5) จัดให้มีการเตรียมพร้อมทางห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน (8.6) จัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งประสานการระดมสรรพกำลังด้านการแพทย์และการสาธารณสุข (8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์ในด้านต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน เพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย (8.8) จัดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลความเสียหายทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุข รวมถึงการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว (8.9) จัดให้มีการพัฒนาระบบสื่อสาร เพื่อประสานงานและสั่งการภายในหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ (8.10) ฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยให้กลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ	**สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มูลนิธิ อาสาสมัครต่าง ๆ** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(9) สปฉ.9 : ส่วนงานการค้นหาและกู้ภัย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (9.1) สนับสนุนการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัย (9.2) ประสานการช่วยเหลือ สนับสนุน การค้นหาและกู้ภัยกับส่วนราชการ หน่วยงาน และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ (9.3) ประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ และองค์การสาธารณกุศลที่มีภารกิจในการค้นหาและกู้ภัย (9.4) จัดระบบการปฏิบัติงานด้านการค้นหาและกู้ภัยให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกภาคส่วน (9.5) สนับสนุนทรัพยากร และอุปกรณ์พิเศษในการปฏิบัติภารกิจค้นหาและกู้ภัย (9.6) สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิค และองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัย	◆ **กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์การสาธารณกุศล และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและกู้ภัย

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(10) สปฉ.10 : ส่วนงานสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (10.1) วางแผน ควบคุม และป้องกันภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (10.2) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี (10.3) ระงับภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสีในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษและประเมินความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม (10.4) ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการจัดการมลพิษอันเกิดจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี (10.5) ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (10.6) จัดการสาธารณภัยและสนับสนุนการกำกับดูแลด้านพลังงานปรมาณูและนิวเคลียร์รังสี (10.7) ปฏิบัติการและการป้องกันภัยทางเคมี ชีวภาพ และนิวเคลียร์	◆ **กระทรวงอุตสาหกรรม** (สารเคมี และวัตถุอันตราย) และ **สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ** (กัมมันตรังสี) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี ◆ **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กรมควบคุมมลพิษ** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(11) สปฉ.11 : ส่วนงานการเกษตร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (11.1) ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร (11.2) ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัยแก่เกษตรกร (11.3) สำรวจและติดตามความเสียหายด้านการเกษตรเพื่อให้การช่วยเหลือ (11.4) สนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่ประสบสาธารณภัย (11.5) สนับสนุนข้อมูลด้านการเกษตรและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบด้านการเกษตร รวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัย	◆ **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการเกษตร ◆ **กระทรวงพาณิชย์** เป็นหน่วยงานสนับสนุน

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(12) สปฉ.12 : ส่วนงานพลังงาน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (12.1) ดูแล รักษา และป้องกันทรัพยากรด้านพลังงานให้สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดระยะเวลาการเกิดสาธารณภัย (12.2) ป้องกัน และบำรุงรักษาสถานที่สำคัญด้านพลังงานให้สามารถปฏิบัติงาน รวมถึงสนับสนุนพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉินแก่ส่วนราชการ และหน่วยงานที่สำคัญในการให้บริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น (12.3) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงานเพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (12.4) กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัยให้กับสถานที่สำคัญที่เป็นแหล่งผลิตพลังงาน และสถานที่ให้บริการ (12.5) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	◆ **กระทรวงพลังงาน** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน
(13) สปฉ.13 : ส่วนงานรักษาความสงบเรียบร้อย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (13.1) ประสานการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยของประชาชน สถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เขตเมือง และชุมชนในพื้นที่ประสบสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (13.2) วางแผนการรักษาความปลอดภัย และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการรักษาความสงบเรียบร้อย (13.3) ควบคุม และบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประเทศ (13.4) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ (13.5) จัดระบบจราจรในบริเวณพื้นที่ประสบสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง	◆ **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
(14) สปฉ.14 : ส่วนงานการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (14.1) ประเมินผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ประสบสาธารณภัย (14.2) ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวิธีการในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัย รวมถึงการฟื้นฟูในภาพรวมหลังเกิดสาธารณภัย (14.3) กำหนดแนวทางการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในการฟื้นฟู และลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในระยะยาว (14.4) วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ ป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยแก่สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	◆ **กระทรวงการคลัง** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(14.5) ติดตาม ตรวจสอบ และฟื้นฟูพื้นที่เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว	◆ **กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(15) สปฉ.15 : ส่วนงานการต่างประเทศ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (15.1) ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นให้แก่ประเทศต่าง ๆ (15.2) ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในภาวะฉุกเฉิน (15.3) ประสานและสนับสนุนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เป็นชาวต่างประเทศ (15.4) ให้ข้อเสนอแนะกรณีที่จำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาภาคเอกชนระหว่างประเทศ (15.5) กำหนดแนวทางการอำนวยความสะดวก การนำเข้าทรัพยากรจากต่างประเทศและการส่งกลับ (15.6) ประสานการรับ การให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรภาคเอกชนระหว่างประเทศ (15.7) ประสานการอำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยชาวต่างชาติและญาติผู้ประสบภัย	◆ **กระทรวงการต่างประเทศ** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการต่างประเทศ ◆ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และสภากาชาดไทย** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(16) สปฉ.16 : ส่วนงานการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (16.1) ประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินหรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้น (16.2) เผยแพร่ข้อมูล และความรู้ที่ถูกต้องเพื่อการเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ให้แก่ประชาชน (16.3) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ภาคเอกชน และสื่อมวลชนทั้งในและต่างประเทศ (16.4) กำหนดมาตรการ ป้องกัน ตอบโต้ข่าวลือ ข่าวอันเป็นเท็จ และข้อมูลที่จะสร้างความตระหนก แตกตื่น และหวาดกลัวให้แก่ประชาชน	◆ **กรมประชาสัมพันธ์** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(17) สปฉ.17 : ส่วนงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีขอบเขตหน้าที่ดังนี้ (17.1) ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (17.2) วิเคราะห์และประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดวิธีการป้องกันและลดผลกระทบ (17.3) ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง วิธีการป้องกัน ลดผลกระทบ และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ในพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	◆ **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(18) สปฉ.18 : ส่วนงานงบประมาณและการบริจาค มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (18.1) ติดตามและรายงานสถานะของแหล่งงบประมาณ เพื่อการจัดการสาธารณภัยและงบประมาณเพื่อการฟื้นฟู (18.2) ให้ข้อเสนอแนะ กรณีที่จำเป็นต้องใช้เงินทดรองราชการเพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรืองบกลางจากรัฐบาล (18.3) ดำเนินการรับบริจาคเงิน และสิ่งของเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (18.4) ประสานงานการควบคุมและตรวจสอบยอดเงิน ธุรกรรมทางการเงินของเงินบริจาคในบัญชีธนาคารจากหน่วยงาน องค์กรหรือบุคคล โดยเปิดบัญชีไว้และแจ้งให้ประชาชนบริจาคเงิน	◆ **กระทรวงการคลังและสำนักนายกรัฐมนตรี** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านงบประมาณและการบริจาค ◆ **กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงบประมาณ และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี** เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(19) ด้านกฎหมาย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ ให้คำแนะนำและข้อหารือทางด้านระเบียบ กฎหมายในการวางแผนและปฏิบัติการให้แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) เพื่อให้การจัดการเหตุการณ์เป็นไปตามบัญญัติของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	◆ **กระทรวงยุติธรรม** เป็นหน่วยงานหลัก และ **หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง** เป็นหน่วยงานสนับสนุน

ทั้งนี้ เพื่อให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาสถาปนาส่วนงานใดขึ้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้หน่วยงานหลักในแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดส่งผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจตัดสินใจมาประจำ ณ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกว่าสถานการณ์จะยุติ หรือจนกว่ากองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติยุติการปฏิบัติการ (Deactivated) ของการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) นั้น

(2) ให้หน่วยงานหลักในแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน ณ ที่ตั้งของหน่วยงานหลัก เพื่อเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน โดยให้เป็นไปตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินของแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)

(3) ให้ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน แต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสถาปนาขึ้น เชื่อมโยงและประสานการทำงานร่วมกันกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางกำหนดแนวทางการจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

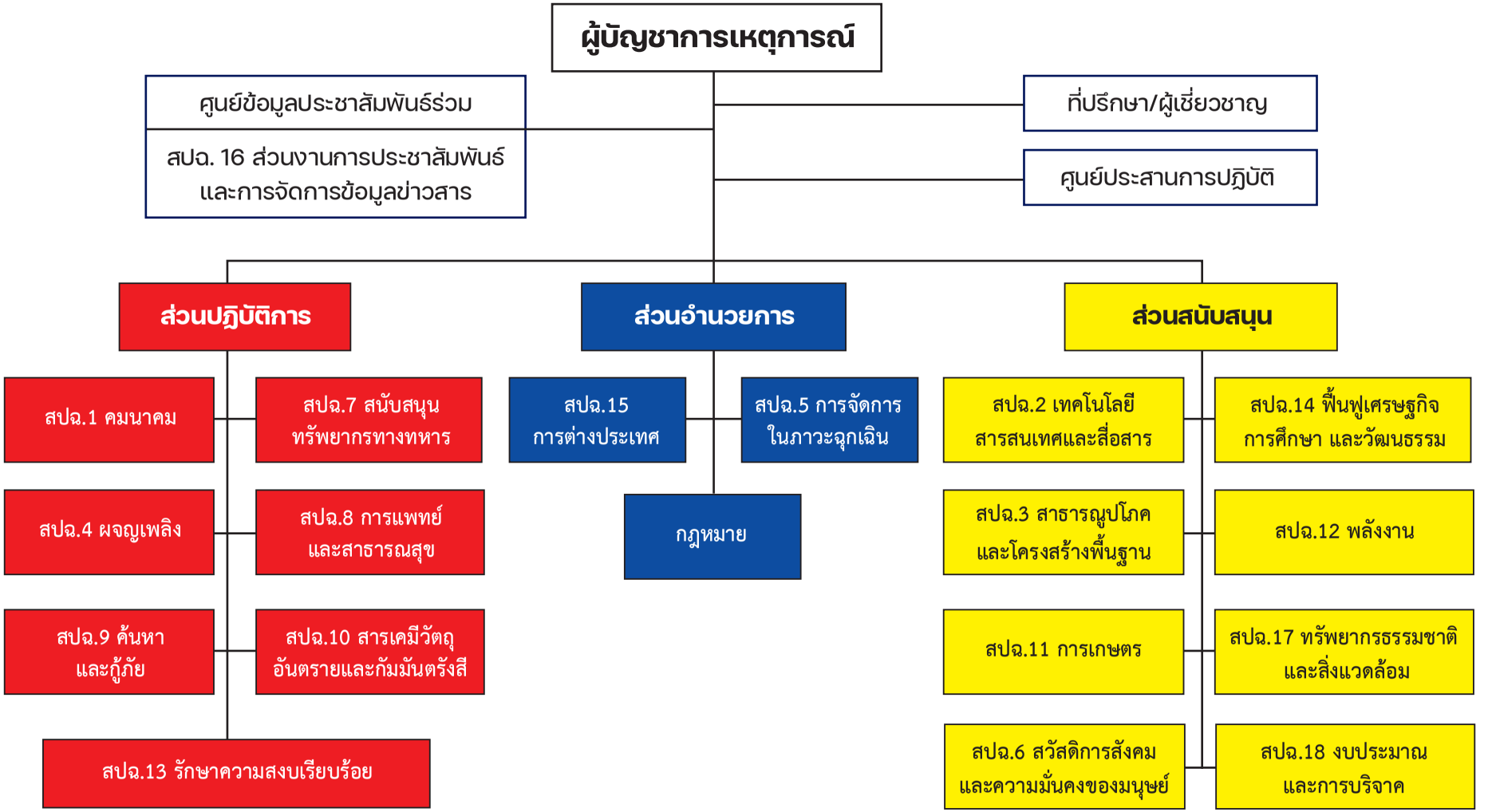

หมายเหตุ : สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

แผนภาพที่ 4 - 5 ตัวอย่างการจัดโครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
ที่มีการสถาปนาสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินอย่างเต็มรูปแบบ (Fully Activated)

❺ แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์

ในการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) จะต้องมีการรวบรวม จัดการข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์ ประเมิน ติดตาม และประสานการปฏิบัติในภารกิจต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินความเสียหาย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งผลกระทบ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ความต้องการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ ชนิด ประเภท แหล่งที่มาของทรัพยากร สถานะของทรัพยากร และการส่งกำลังบำรุง ฯลฯ

ทั้งนี้ ในกรณีสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อน หรือต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการนานกว่าเหตุการณ์ทั่วไป ทำให้มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อาจพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) เพื่อสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ร่วมกันสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์เป็นกลุ่มภารกิจเพื่อให้เกิดความครอบคลุมและต่อเนื่อง ซึ่งต้องมีบุคลากร ที่มีความรู้ ความเข้าใจระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ตามภารกิจที่จำเป็นภายใต้โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) โดยประยุกต์ใช้กับบริบทของพื้นที่และเหตุการณ์ เช่น เจ้าหน้าที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team: IMAT) เป็นต้น ในการเข้าสนับสนุนภารกิจขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินหรือในภารกิจใดภารกิจหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีภารกิจด้านต่าง ๆ ดังนี้

(5.1) ภารกิจด้านติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ (Situation Awareness) ทำหน้าที่ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ประสาน เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลให้พร้อมใช้ กำหนดทางเลือกในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือมาตรการ และจัดทำสรุปรายงานสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เสนอต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการบัญชาการเหตุการณ์

(5.2) ภารกิจด้านการประสานงานและการติดตามการปฏิบัติ ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายภารกิจ ตามที่องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินสั่งการ การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการการปฏิบัติตามแผนงาน ระหว่างหน่วยงานหรือภารกิจที่ต้องดำเนินการร่วมกัน

(5.3) ภารกิจด้านบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารและการข่าวร่วมกัน (Information Management) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผ่านการสังเคราะห์และวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยได้ (Intelligence)

(5.4) ภารกิจด้านการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ โดยใช้หลักการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis: DANA) และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Needs Assessment: PDNA)

(5.5) ภารกิจด้านระเบียบ กฎหมาย งบประมาณ การเงินและบัญชี ทำหน้าที่ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เสนอทางเลือกของการดำเนินการที่สอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย กลั่นกรอง ข้อสั่งการขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน บริหารจัดการงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในการบริหารจัดการสาธารณภัย จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานโดยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจสอบการรับ การจ่ายเงิน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว

ทั้งนี้ องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) แต่ละระดับ สามารถพิจารณาจัดส่งหรือขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) เพื่อเข้าร่วมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์หากกำลังพลไม่เพียงพอ หรือมีความต้องการความเชี่ยวชาญ สามารถสับเปลี่ยนกำลังเพื่อให้การทำงานมีความราบรื่น ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยให้พิจารณาถึงสถานการณ์สาธารณภัย ระดับการจัดการสาธารณภัย ความจำเป็น จำนวน และความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) โดยองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ที่ได้รับการสนับสนุนจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) ผนวกเข้ากับโครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

❶ แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการมีวงเงินทดรองราชการในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถรอการเบิกเงินจากงบประมาณได้ โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด ซึ่งต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม โดยการเบิกจ่ายเงินทดรองราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด และเมื่อส่วนราชการได้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปแล้ว ต้องดำเนินการขอรับโอนเงินงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทดรองราชการตามที่ระเบียบกำหนด ซึ่งวงเงินทดรองราชการตามระเบียบนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

(1.1) วงเงินทดรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สามารถใช้จ่ายได้เมื่อเป็นที่คาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในระยะเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการใช้จ่ายเงินทดรองราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(1.2) วงเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ สามารถใช้จ่ายได้เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่โดยต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

❷ แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis: DANA)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ประเมินสถานการณ์ความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัยตามหลักการด้านมนุษยธรรมในเบื้องต้น (Early Recovery) เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในช่วงของการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ขณะที่สถานการณ์สาธารณภัยกำลังดำเนินอยู่ โดยมีการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis: DANA) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุม รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของผู้รับความช่วยเหลือในระยะเวลาสั้น ๆ และให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์สาธารณภัยดังกล่าวได้อย่างปลอดภัย และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัย ในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ความช่วยเหลือด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น การประเมินนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(2.1) การประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ให้ดำเนินการภายใน 3 ชั่วโมงแรก โดยรวบรวมข้อมูลก่อนเกิดภัยมาประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น เช่น ข้อมูลประชากร ข้อมูลทรัพยากร ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลด้านการเกษตร ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ รายงานจากสื่อต่าง ๆ และเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญ เป็นต้น

(2.2) การประเมินแบบรวดเร็ว (Rapid Assessment) ให้ดำเนินการทันทีภายหลังจากเกิดสาธารณภัยต่อเนื่องไป 72 ชั่วโมง โดยเป็นการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการทรัพยากรที่จำเป็นในทุก ๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และสิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากเกิดภัย ลำดับความสำคัญก่อนและหลังในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้การดำเนินความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและทันต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉิน โดยให้ความสำคัญกับการช่วยชีวิตเป็นความเร่งด่วนในลำดับแรก

(2.3) การประเมินแบบละเอียด (Detailed Assessment) ให้ดำเนินการเมื่อภาวะฉุกเฉินสิ้นสุดลงหรืออย่างน้อยภายใน 2 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการฟื้นฟูระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้อีกด้วย โดยต้องประเมินมูลค่าความเสียหายในมิติต่าง ๆ ทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประมาณการด้านการเงิน และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตามความจำเป็น ทั้งนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือในแต่ละด้าน

ทั้งนี้ การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

❸ แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค

หากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ พิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรับบริจาคเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(3.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(3.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544

(3.3) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526

(3.4) ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ของศูนย์รับบริจาคเพื่อการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน พ.ศ. 2547

(3.5) ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยมาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2561

กรณีที่บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใดจัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยที่บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรนั้นไม่ได้รับมอบภารกิจใด ๆ จากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขนย้ายและบริหารจัดการส่งมอบสิ่งของบริจาคเอง

ให้กรมบัญชีกลางและสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำแนวทางปฏิบัติในการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย

❹ แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล

การรายงานข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดสาธารณภัย ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงานและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งด้านสถานการณ์สาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการระงับบรรเทาสาธารณภัย ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความชัดเจน ครบถ้วน รวดเร็ว และสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บัญชาการเหตุการณ์ ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

(4.1) ให้ผู้นำชุมชนสำรวจ รวบรวมความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินในเขตพื้นที่ทราบ

(4.2) ให้ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินในเขตพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับชั้นที่เหนือขึ้นไป

(4.3) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามลำดับชั้นที่เหนือขึ้นไป

❺ แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นสถานที่ที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่มีความจำเป็นต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิม เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยจนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้โดยผู้ประสบภัยจะอาศัยอยู่ชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติ หรือที่อยู่อาศัยเดิมจะได้รับการฟื้นฟู หรือมีการซ่อมสร้างให้สามารถอพยพกลับไปอาศัยได้ ทั้งนี้ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามมาตรฐานของแผนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้ประสบภัยได้อย่างพอเพียง ทั้งการบริการด้านโภชนาการ อาหาร น้ำดื่ม ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค รวมถึงสุขาภิบาลและสุขอนามัย โดยจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(5.1) การเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

(5.1.1) จัดให้มีการทำทะเบียนผู้อพยพอย่างละเอียด โดยคำนึงถึงกลุ่มเปราะบางทางสังคม เพื่อให้ทราบความต้องการพื้นฐาน และความต้องการพิเศษของผู้อพยพ ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทราบ

(5.1.2) จัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม และความต้องการพิเศษอย่างพอเพียง เช่น นมเด็กทารก เป็นต้น

(5.1.3) จัดให้มีการกำหนดพื้นที่อาศัยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อพยพ ซึ่งหมายความรวมถึงข้อจำกัดทางการแพทย์ ประเด็นทางมิติหญิงชาย เพศสภาพ และกลุ่มเปราะบาง

(5.1.4) ให้ศูนย์พักพิงชั่วคราวจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้เพียงพอและทั่วถึง

(5.1.5) จัดให้มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขสนับสนุนภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

(5.2) การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(5.2.1) กำหนดผู้รับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พักพิงให้มีความชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้อพยพภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อสนับสนุนการทำงานของภาครัฐ

(5.2.2) กำหนดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกฎระเบียบในการอาศัยอยู่ร่วมกันภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวที่ชัดเจนให้ผู้อพยพรับทราบและถือปฏิบัติ รวมถึงการสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชนโดยรอบศูนย์พักพิงชั่วคราวด้วย

(5.2.3) จัดให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานการณ์ภัยอย่างเป็นระบบให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง

(5.2.4) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมของผู้อพยพตามความเหมาะสม

(5.3) การปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อสถานการณ์ภัยยุติ และผู้อพยพสามารถอพยพกลับไปยังที่อยู่อาศัยเดิมหรือที่อยู่อาศัยใหม่ให้ดำเนินการ ดังนี้

(5.3.1) จัดให้มีการแจ้งการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ผู้อพยพทราบล่วงหน้า พร้อมจัดทำทะเบียนผู้อพยพกลับอย่างเป็นระบบ

(5.3.2) ประสานการเตรียมความพร้อมอพยพกลับตามแผนการส่งกลับ

(5.3.3) ให้มีการแจ้งประกาศปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ที่รับผิดชอบทราบ

ยุทธศาสตร์ที่ 5

การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

หลังจากการจัดการในภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยก็จะเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติหรือพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตามความเหมาะสม โดยแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ **1) ระยะสั้น** เป็นการดำเนินการเพื่อบรรเทาหรือช่วยเหลือเมื่อภาวะฉุกเฉินได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่ให้เกิดอันตรายหรือสาธารณภัยซ้ำอีก เช่น การประเมินความเสียหายขั้นพื้นฐาน การจัดที่พักอาศัยชั่วคราว การให้บริการสาธารณะ เป็นต้น **2) ระยะกลาง** เป็นการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อฟื้นฟูหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขึ้นใหม่ เช่น การฟื้นฟูเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สภาพจิตใจ ร่างกาย สังคมของผู้ประสบภัย เป็นต้น และ **3) ระยะยาว** เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะกลาง เช่น การซ่อมสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนาน นับจากเกิดสาธารณภัยไปจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติเพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

1. แนวคิดในการฟื้นฟู

1.1 แนวคิดการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

มุ่งให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ เพื่อมุ่งสู่การเป็นชุมชน หรือสังคมที่มีความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (Resilience) ประกอบด้วย แนวทางมาตรการต่าง ๆ ทางด้านการฟื้นฟู ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว 2) ผู้ประสบภัยมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ 3) การพิจารณาประเด็นความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการดำเนินการฟื้นคืนสภาพและการสร้างใหม่ 4) การดำเนินการซ่อมสร้างให้เร็วขึ้น (Building Back Faster) เท่าที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดตามมา โดยเฉพาะทางด้านการดำรงชีวิต 5) การสร้างใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงกว่าเดิม (Building Back Stronger) เพื่อให้สามารถทนต่อสาธารณภัยในอนาคต 6) การให้ความสำคัญกับการซ่อมสร้างแก่กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยมากที่สุด (Building Back Inclusively) และ 7) การปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) ในการรับมือสาธารณภัยรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ หากรัฐสามารถดำเนินการฟื้นฟูได้ตามแนวทางดังกล่าว จะส่งผลต่อการใช้งบประมาณในการลงทุนด้านการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม โดยเฉพาะในกระบวนการฟื้นสภาพและการซ่อมสร้างเป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ระยะเวลานาน และมักจะถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นมาตรการทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วให้แก่ประเทศ ดังแผนภาพที่ 4 - 6

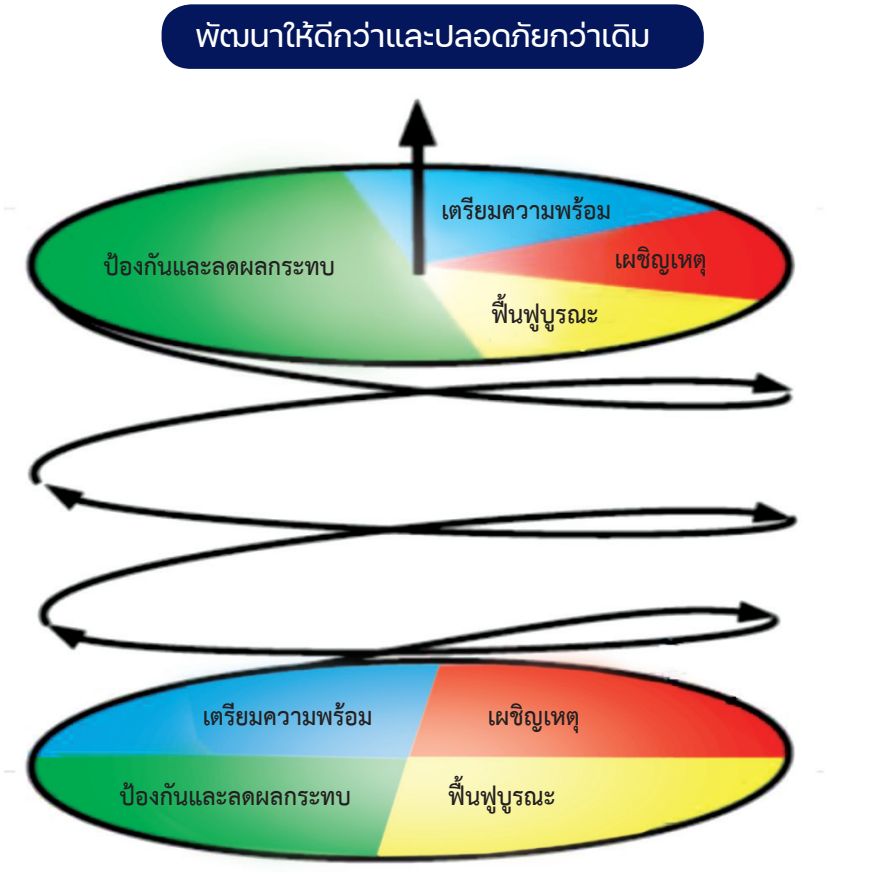

แผนภาพที่ 4 - 6 วงจรการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

1.2 เครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการความช่วยเหลือของผู้ประสบภัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ประมวลผล และนำไปประกอบในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้แก่ 1) ก่อนเกิดภัย (ระยะ 0) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินและการวางแผนและ 2) หลังเกิดภัย (ระยะที่ 1 - ระยะที่ 4) แบ่งเป็น ระยะที่ 1 เป็นการประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ภายใน 3 วันแรก โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก ระยะที่ 2 เป็นการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid Assessment) ต่อจากระยะที่ 1 ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิเพิ่มเติมที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและดำเนินการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างเร่งด่วน การดำเนินการดังกล่าวทั้ง 2 ระยะจะใช้ **แนวทางการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis: DANA)** เป็นเครื่องมือในการประเมิน ระยะที่ 3 - ระยะที่ 4 จะใช้**แนวทางการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post - Disaster Need Assessment: PDNA)** เป็นเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินแบบเชิงลึก (In - depth Assessment) ต่อเนื่องจากระยะที่ 2 ในรายละเอียดของแต่ละสาขาหรือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบมาใช้ ในการประเมินไปสู่กระบวนการวางแผนฟื้นฟูต่อไป ดังแผนภาพที่ 4 - 7

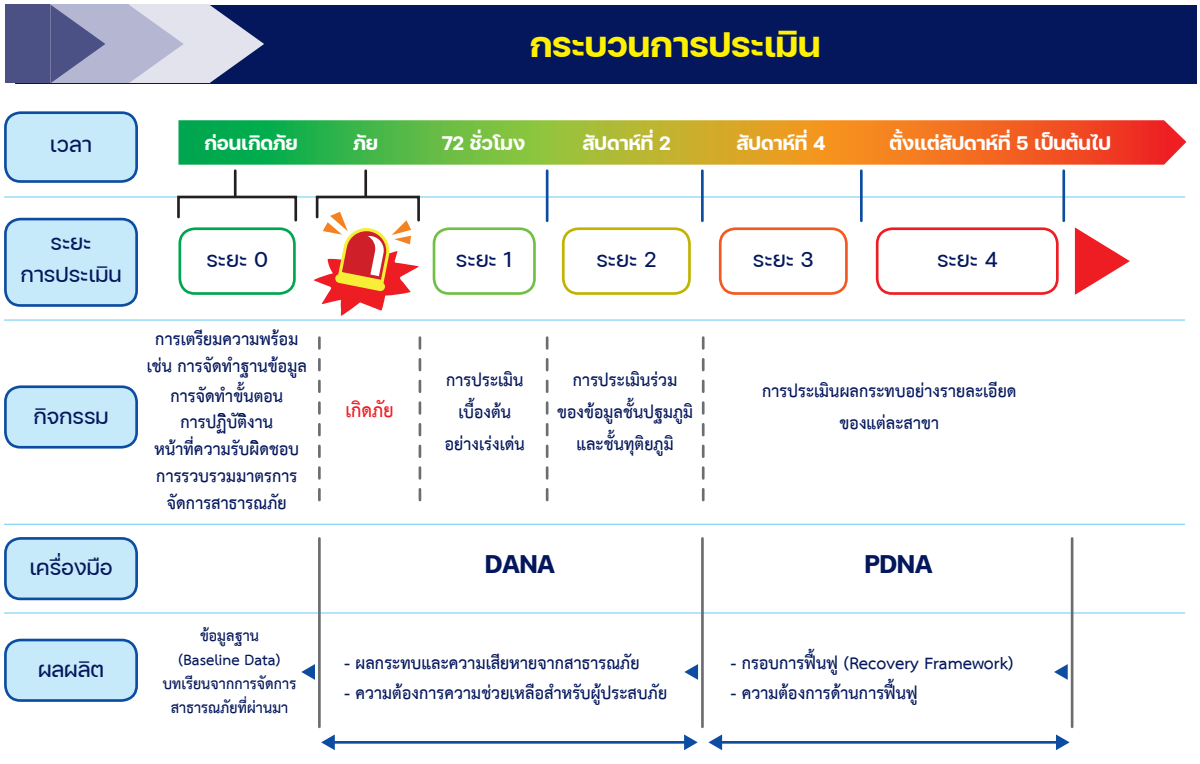

ดัดแปลงจาก : UNDAC Field Handbook. (2018). 7th Edition.

แผนภาพที่ 4 - 7 กระบวนการประเมินเพื่อการปฏิบัติงานด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั่วถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

2.2 เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้ดีกว่าเดิม

การประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post - Disaster Needs Assessment: PDNA) เป็นเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ ประมวลผล และวางแผนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูอย่างยั่งยืนตามความจำเป็น โดยใช้ข้อมูลความเสียหาย ความสูญเสีย ผลกระทบ และความต้องการในการฟื้นฟู

❶ แนวทางปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย

ให้มีการประเมินความเสียหายและความสูญเสียเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย โดยการประมาณการความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ระบบสาธารณูปโภค สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายหรือได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อประเมินความต้องการและจำเป็นในการฟื้นฟูภายหลังเกิดสาธารณภัย โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) สำรวจระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ จนถึงระดับครัวเรือน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลการสำรวจความเสียหายเพื่อเป็นข้อมูลในการฟื้นฟู และประเมินความต้องการและจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย เช่น ข้อมูลพื้นฐานด้านชุมชน (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ข้อมูลการฟื้นฟูผู้ประสบภัย (ด้านอาหาร การเงิน สิ่งของเครื่องใช้ ที่พักพิง สุขภาพ สุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อมการประกอบอาชีพ) ข้อมูลการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย (ที่อยู่อาศัย การศึกษา การดูแลสุขภาพ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เกษตรกรรม การชลประทาน การขนส่ง การสื่อสาร อุตสาหกรรม ระบบสุขาภิบาล) เป็นต้น

(1.2) เสนอขอรับการสนับสนุนความต้องการและจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย

(1.2.1) การใช้จ่ายจากงบประมาณปกติที่ส่วนราชการได้รับการจัดสรรตามภารกิจ เช่น อาคารของส่วนราชการได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย เป็นต้น ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562

(1.2.2) คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.2.3) คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามลำดับ และมีกำหนดระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน 3 เดือน นับแต่วันที่เกิดภัย ซึ่งอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีอำนาจพิจารณาขยายระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐและไม่สามารถสร้างสิ่งก่อสร้างหรือสาธารณูปโภคที่ถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ กรณีวงเงินทดรองราชการไม่เพียงพอต่อการให้ความช่วยเหลือให้เสนอขอขยายวงเงินไปยังกระทรวงการคลัง

(1.2.4) การเสนอขอรับการสนับสนุนวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีที่ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติตามระเบียบหรืองบประมาณจังหวัดมีไม่เพียงพอ หรือเป็นรายการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิม จากวงเงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นผ่านคณะรัฐมนตรี หรือกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี

(1.3) รายงานสรุปการประเมินความต้องการและความจำเป็นในเบื้องต้นให้ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการกลาง ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบตามลำดับ

❷ **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)** เพื่อใช้เป็นกรอบการประเมินความต้องการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(2.1) จัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data & Information) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประมาณการมูลค่าความเสียหาย ความสูญเสีย และผลกระทบอื่น ๆ เช่น ข้อมูลสถานการณ์โดยทั่วไปของพื้นที่ประสบสาธารณภัย เป็นต้น

(2.2) ประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment: DALA) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัยในทันที (Disaster Effects) ประกอบด้วย ความเสียหาย (Damage) ของสาธารณูปโภคและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยจะประมาณการเป็นมูลค่าของการซ่อมแซมบางส่วนและทั้งหมด และความสูญเสีย (Loss) เป็นความเสียหายเชิงมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยประมาณการเป็นมูลค่าจากการสูญเสียรายได้ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิด

(2.3) ประเมินผลกระทบที่ตามมา (Impacts) ทางด้านเศรษฐกิจมหภาค สังคม มิติหญิงชาย การกำกับดูแลของภาครัฐ สิ่งแวดล้อม และการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น ความสูญเสียต่อการประกอบอาชีพทำให้เกิดภาวะความยากจนและทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น เป็นต้น

(2.4) ประเมินความต้องการในการฟื้นฟู (Needs Assessment) เพื่อใช้สำหรับพิจารณาความต้องการด้านการฟื้นฟูของแต่ละภาคส่วน (Recovery Needs) ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ และกำหนดงบประมาณที่จะดำเนินการฟื้นฟู เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุนในการฟื้นฟูแต่ละภาคส่วนอย่างแท้จริง

(2.5) จัดทำกรอบการฟื้นฟู (Recovery Framework) โดยนำผลการประเมินความต้องการในการฟื้นฟูมากำหนดกรอบการฟื้นฟู และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของแต่ละภาคส่วนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พร้อมรับและฟื้นกลับเร็วของประเทศ

โดยจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนด ดังนี้

(2.5.1) ภาคสังคม คือ หน่วยงานที่ดูแลการให้บริการพื้นฐานทางสังคม เช่น ด้านการศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย และวัฒนธรรม เป็นต้น

(2.5.2) ภาคสาธารณูปโภค คือ หน่วยงานที่ดูแลโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น พลังงาน ไฟฟ้า การขนส่ง และการสื่อสาร เป็นต้น

(2.5.3) ภาคการผลิต คือ หน่วยงานที่ดูแลทางด้านการผลิตสินค้า บริการของประเทศ เช่น การเกษตร การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยว เป็นต้น

(2.5.4) ภาคเศรษฐกิจมหภาค คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาพรวมทางด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจมหภาค

(2.5.5) ภาคการพัฒนาสังคมและมนุษย์ คือ หน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นผลกระทบต่อเนื่องจากสาธารณภัย ซึ่งมุ่งพัฒนาให้สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ในระดับสากล

(2.5.6) ภาคการคลัง คือ หน่วยงานที่ดูแลด้านการเงิน/การคลัง ทั้งภาครัฐและเอกชนของประเทศ

(2.5.7) ประเด็นคาบเกี่ยวกับภาคส่วนอื่น เป็นประเด็นสำคัญในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยที่ต้องพิจารณาไปพร้อมกับการประเมินผลกระทบในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็นทางด้านการบริหารจัดการภาครัฐ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สิ่งแวดล้อม มิติหญิงชาย การจ้างงาน และการดำรงชีวิต

แผนภาพที่ 4 - 8 หลักการของการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย

❸ **แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)** ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ จัดให้มีทีมประเมิน PDNA ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โดยมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

เป็นการนำผลการประเมินมาใช้เพื่อให้ผู้ประสบภัยในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตใหม่ เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

❶ **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสุขภาวะของผู้ประสบภัย** ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพทางกายของผู้ประสบภัย (การตรวจรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย) และการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย

❷ **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม** ได้แก่ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้และคำปรึกษาต่าง ๆ การรับแจ้งเหตุและประสานการช่วยเหลือ การฟื้นฟูอาชีพ การช่วยเหลือด้านการส่งเสริมศักยภาพประชาชนและชุมชน การโยกย้ายและการตั้งถิ่นฐานของผู้ประสบภัย การทำให้ประชาชนหรือผู้ประสบภัยสามารถกลับมาประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างปกติโดยเร็ว

❸ **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ** ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็น การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย การผ่อนผันด้านการเงิน การพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืม การลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น รวมถึงเงินทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เงินแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยฉุกเฉินในระยะสั้น เป็นต้น

❹ **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม** ได้แก่ การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

การฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) เป็นการนำมาตรการด้านการฟื้นฟู ฟื้นสภาพ และซ่อมสร้าง มาใช้เพื่อวางแผนในการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ และการปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) รวมถึงการนำผลการศึกษา วิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนในการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ดังนี้

❶ **แนวทางปฏิบัติในการวางแผน สนับสนุนการฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพชุมชน**

ให้วางแผนและดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้มีความพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการดำเนินงานฟื้นฟูที่ต่อเนื่องจากการบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น โดยให้จัดเวทีประชุมหารือเพื่อบูรณาการกระบวนการวางแผนการฟื้นฟูให้มีสาระสำคัญ เช่น ขอบเขต ลักษณะสำคัญของผลกระทบจากภัย การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผนการฟื้นฟู การระบุและติดตามการแก้ไขความขัดแย้งและการลดความแตกต่าง เป็นต้น รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการวางแผนและการกำหนดการประสานความต้องการที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ

❷ **แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคม**

ให้เสริมสร้างความพร้อมที่จะรับมือในการฟื้นกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วในการบริการด้านสุขภาพด้านสังคม และชุมชนที่ประสบภัย ครอบคลุมถึงการบริการทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุข โดยพิจารณาความล่อแหลม ความเปราะบางด้านสังคม เช่น ผู้พิการ สตรี เด็ก คนชรา ผู้ป่วย เป็นต้น เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงการบริการ

❸ แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย

ให้มีการบูรณะ ซ่อมสร้าง และพัฒนาที่อยู่อาศัยถาวร ให้มีความต้านทานต่อสาธารณภัย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการและจำเป็นของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัยเพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

❹ แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน

เพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยเร็วและคำนึงถึงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งอาจใช้ความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้แก่ พลังงาน น้ำ เชื่อน ระบบสื่อสาร ระบบการขนส่ง สาธารณูปโภค การสุขาภิบาล และระบบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงอาคาร สถานที่สำคัญ โดยให้พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูซ่อมสร้าง ได้แก่ การวางผังเมือง การวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเลือกใช้สิ่งก่อสร้างตามมาตรฐานที่กำหนด

❺ แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ให้มีแนวทางในการปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและจำเป็น เพื่อสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามที่พื้นที่ประสบภัยร้องขอการสนับสนุน โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในทุกระดับ รวมถึงหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนตามแผนงานและภารกิจที่กำหนดวิธีการที่จะใช้ทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของพื้นที่

❻ แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ (รวมถึงด้านเกษตรกรรม) คืนสู่สภาวะที่มั่นคง และพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืนและสามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วให้เข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนไป เช่น การเปิดดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง การสร้างธุรกิจใหม่ การดำเนินธุรกิจทำให้มีการจ้างแรงงาน การจัดหาบริการให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน การสร้างรายได้ให้ชุมชน เป็นต้น รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินในการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ เช่น การลงทุนจากภายนอก การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในฐานะที่เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชน

บทที่ 5

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ 2) การติดตามและประเมินผล 3) การวิจัยและพัฒนา และ 4) การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ได้นำกรอบแนวคิดการจัดทำแผนเชิงยุทธศาสตร์ แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมองอนาคต การทบทวนสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยร่วมเป็นภาคี นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทิศทางการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับสากลและประเทศไทย ตลอดจนแนวโน้มสถานการณ์สาธารณภัยภายในประเทศ รวมทั้งการประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

5.1.1 การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

(1) ระดับชาติ คือ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามกรอบของประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(2) ระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

(3) ระดับอำเภอ คือ นายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น

5.1.2 แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกสำคัญของประเทศในการกำกับและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

(1) การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การสื่อสารและถ่ายทอดแผน การจัดประชุมสร้างความเข้าใจ การอบรม การซักซ้อมการปฏิบัติจากการจำลองฉากทัศน์ เป็นต้น และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับ สร้างความเป็นเจ้าของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (Sense of Belonging) เช่น การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ เพื่อผลักดันแผนงาน โครงการ และกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งกำหนดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นขอบเขตการศึกษาในหลักสูตรทุกระดับ เช่น หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรนักปกครองระดับสูง หลักสูตรนายอำเภอ หลักสูตรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(2) การผลักดันแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับหน่วยงานสู่ระดับพื้นที่ โดยการผสาน (Mainstreaming) ภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3) การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อกำหนดแนวทางวิธีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 รวมทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และการจัดสรรงบประมาณให้แก่ระดับพื้นที่

(4) การบูรณาการและการประสานการปฏิบัติระหว่างคณะกรรมการระดับชาติ ภายใต้กลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

(5) การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
1. รัฐบาล	สนับสนุนงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์หลักของชาติ พร้อมทั้งบรรจุเป็นสาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. หน่วยงานกลาง	
2.1 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 11)	(1) จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานและภาคีร่วมดำเนินงานของทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือ เปิดโอกาสให้หน่วยงานกำหนดแนวทางร่วมกัน สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการขอตั้งงบประมาณ รวมถึงการติดตามและประเมินผล
	(2) จัดประชุมหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญในการบูรณาการแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ
	(3) ประสานหน่วยงานในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การนำเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ไปประกอบการจัดทำแผนระดับกระทรวง แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนขอรับการจัดสรรงบประมาณ และเป็นกรอบการปฏิบัติของหน่วยงาน
	(4) ประสานสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำชุดข้อมูลฐานสำหรับการติดตามและประเมินผลในระดับประเทศและพื้นที่
2.2 สำนักงบประมาณ	จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เพื่อให้การบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเป็นรูปธรรม
2.3 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นตัวชี้วัดในการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับกระทรวงและระดับจังหวัด พร้อมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผลทุกปี
2.4 หน่วยราชการส่วนกลาง รวมถึงส่วนราชการรูปแบบเฉพาะขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐวิสาหกิจ	(1) ให้หน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานทุกระดับ ให้มีการดำเนินการอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน (2) ให้หน่วยงานผสานการดำเนินงานร่วมกันในแนวทางปฏิบัติภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
3. ส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
3.1 หน่วยงานระดับจังหวัด	(1) ชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยอาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด ระดับอำเภอ (โดยประสานกับกลไกการติดตามและประเมินผลภายใน) เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็นระบบ
	(2) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้กำหนดประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นทิศทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และสอดคล้องกับบริบทของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	(3) สร้างการรับรู้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ
	(4) วิเคราะห์ความเสี่ยงและนำข้อมูลประเมินผลความเสี่ยงให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
	(5) ประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ รวมถึงให้ความร่วมมือติดตามและประเมินผล
3.2 กรุงเทพมหานคร	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
3.3 อำเภอ	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
3.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
4. ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเอง หรือร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการด้านการพัฒนาและหน่วยงานวิจัย	ให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ สนับสนุนเงินทุน ประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการผลิตผลงานวิจัย การพัฒนานวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้
6. องค์กรระดับชุมชน	ร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
7. สื่อ	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และดำเนินงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมถึงสะท้อนสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. ภาคประชาสังคม	ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกระดับเพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ทั้งการเฝ้าระวังสถานการณ์ การประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนภัย การปฏิบัติตามประกาศหรือคำแนะนำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัยทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดสาธารณภัย
9. องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ	ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย และร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยสนับสนุนทรัพยากรทั้งด้านความรู้และเงินทุน รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ให้ความตกลงไว้

(6) การติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตามและประเมินผลการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติทุกระดับ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลที่เชื่อมโยงกับกลไกประเมินผลภายใน เพื่อให้การติดตามและประเมินผลครอบคลุม ทั้งในช่วงกลางแผนและปลายแผน รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือทบทวนแผนต่อไป

(7) การสนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งการถอดบทเรียนภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อใช้ในการจัดการความรู้ การวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปกระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ 5 - 1

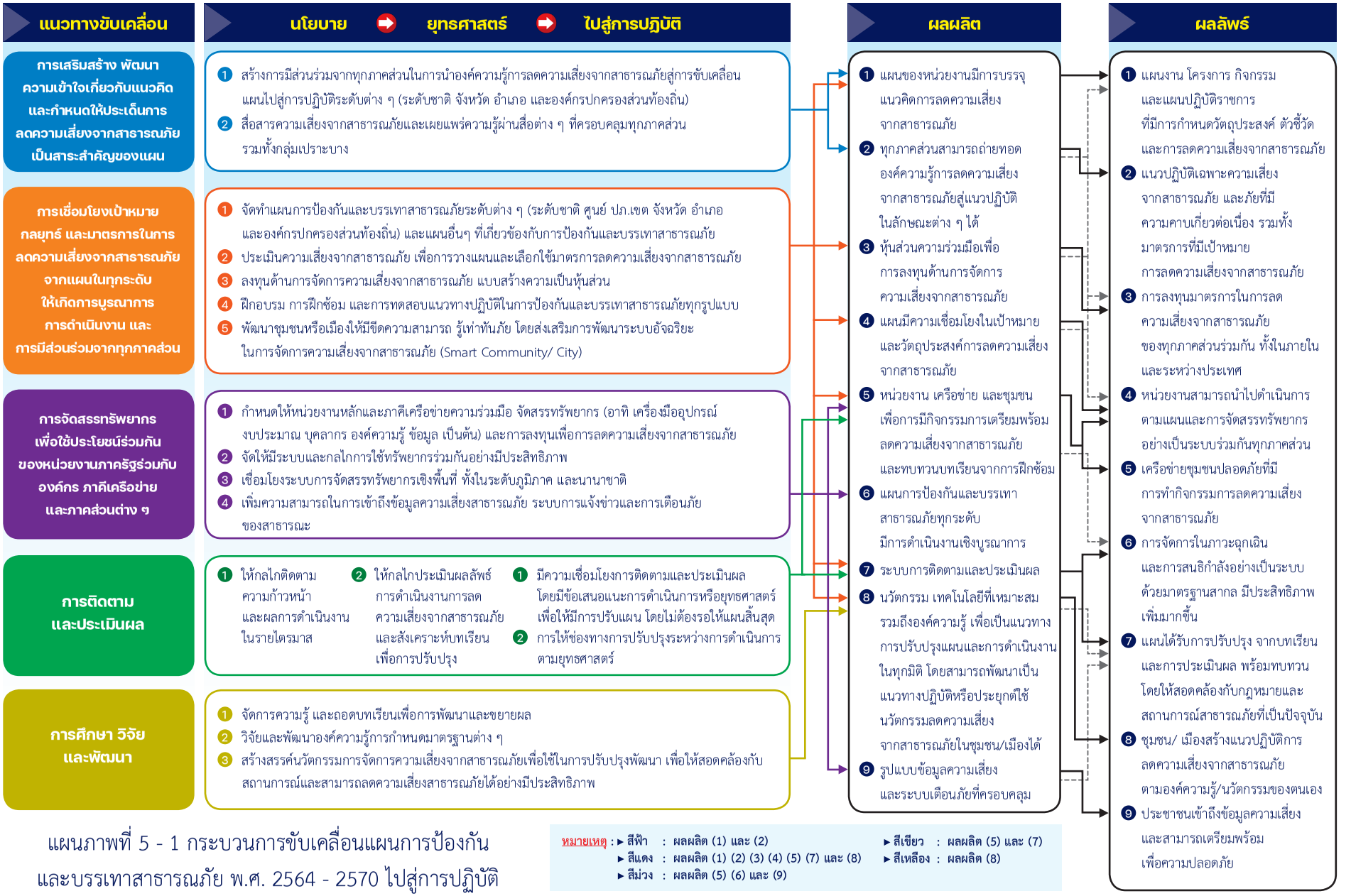

แผนภาพที่ 5 - 1 กระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ

5.2 การติดตามและประเมินผล

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จำเป็นต้องมีกลไกการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ที่มีกระบวนการและการจัดการให้เกิดการทบทวนทั้งด้านการจัดการ (Management Review) และการทบทวนผลงาน (Performance Review) ที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

5.2.1 ระดับชาติ

❶ แนวทางการติดตามและประเมินผล

ประกอบด้วย หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์โดยวิเคราะห์การบรรลุถึงเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย หลักการคิดเชิงเหตุผล โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบด้วยข้อมูลรวมถึงเหตุผลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ และหลักความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม พร้อมทั้งกำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ

❷ ขอบเขตและกรอบเนื้อหาการติดตามและประเมินผล

กำหนดให้ครอบคลุมทั้งในมิติการประเมินภายในและการประเมินภายนอกให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงสนับสนุนกันทั้ง 2 มิติ ดังนี้

(2.1) การประเมินภายใน (Internal Evaluation)

การประเมินผลภายในให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนฯ โดยผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้วยระบบรายงาน เช่น ระบบตรวจสอบภายใน ระบบประเมินผลเฉพาะเรื่องที่จำเป็น ระบบประเมินความเสี่ยง หรือระบบอื่น ๆ เป็นประจำทุกปี กรอบเนื้อหามุ่งเน้นปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแผน เช่น การบริหารจัดการ ระบบสนับสนุนต่าง ๆ และกลยุทธ์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินภายนอกรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานกลางระดับชาติและสื่อสารต่อสาธารณะ ประกอบด้วย

- การติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติที่คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผล การกำกับติดตามและประเมินผลกระบวนการดำเนินงานและผลผลิตที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
- การประเมินโดยกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปัจจุบัน วิเคราะห์หาประเด็นปัญหาสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน
- การศึกษา วิจัย และประเมินผลเฉพาะเรื่อง เพื่อค้นหาประเด็นการพัฒนางานที่ไม่สามารถจัดเก็บได้จากระบบการรายงานการประเมินภายใน

(2.2) การประเมินภายนอก (External Evaluation)

การประเมินผลโดยบุคลากรหรือสถาบันหรือหน่วยงานภายนอก โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ โดยใช้ผลการประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภายนอก กรอบการประเมินให้เป็นไปตามที่คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด โดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนระยะยาวทั้งด้านปฏิบัติการและด้านนโยบาย

❸ กลไกการติดตามและประเมินผล

คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกรับผิดชอบหลักดำเนินงานตามแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- การติดตามและประเมินผลภายใน ให้คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นกลไกดำเนินงานตามแนวทางการติดตามและประเมินผล และตามวิธีการรูปแบบที่เหมาะสม โดยมีองค์ประกอบ ประกอบด้วย บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจหน้าที่จัดทำกรอบแนวทางและพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล พิจารณาปรับปรุง ทบทวนและกำกับติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติต่อไป

- การติดตามและประเมินผลภายนอก ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกลไกดำเนินงานตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่ศึกษา ผู้แทนหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่อกรอบการประเมินผลภายนอกและกำกับดูแลกระบวนการประเมินผลให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สรุปวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อเสนอเพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

❹ **ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล** ประกอบด้วย

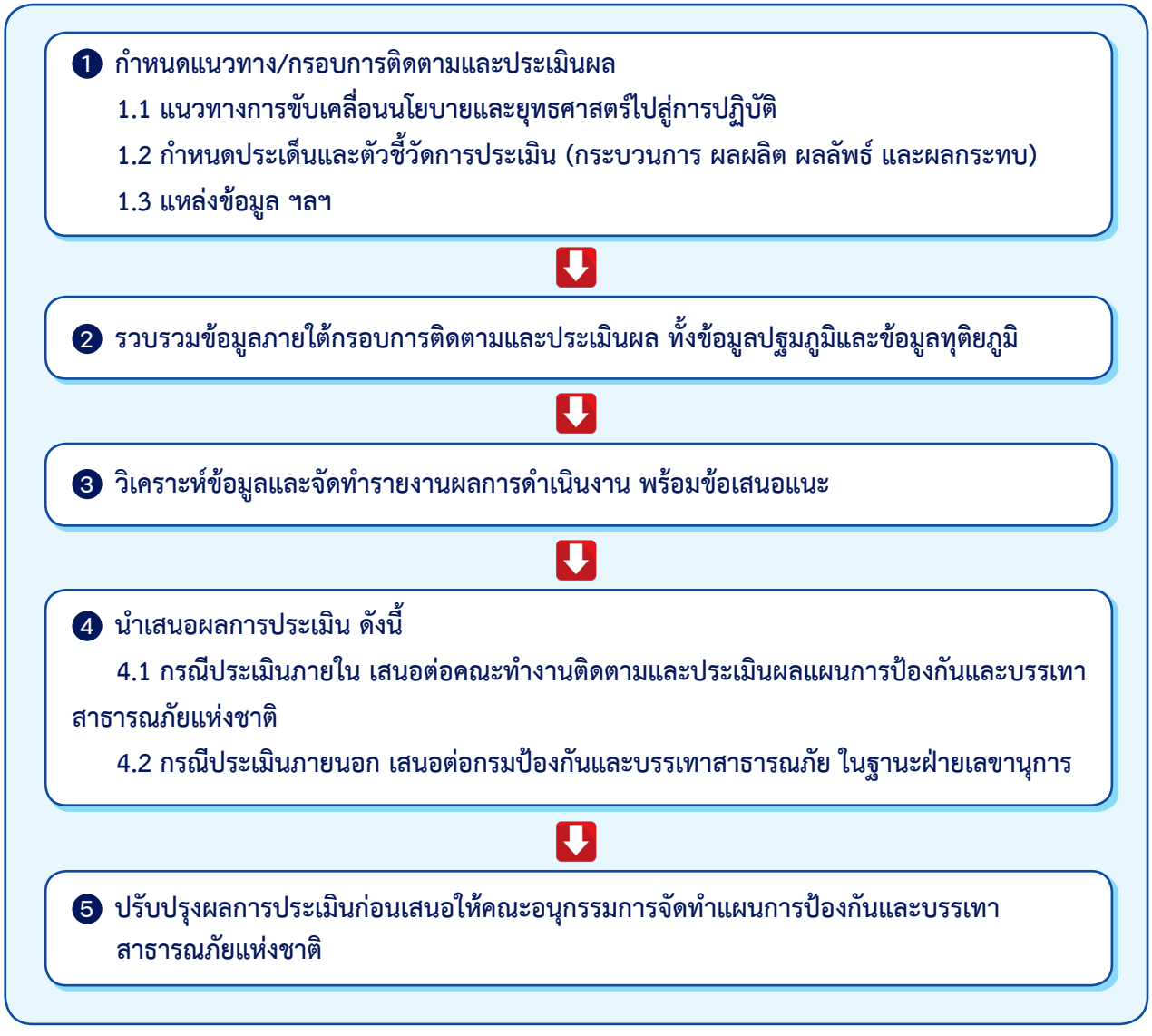

แผนภาพที่ 5 - 2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

5.2.2 ระดับภูมิภาค/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานติดตามและประเมินผลระดับภูมิภาค/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เป็นกลไกดำเนินงานตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม โดยประสานกับกลไกประเมินผลภายใน เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด ขอบเขตการประเมินผล โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

สรุปความเชื่อมโยงของกลไกการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ดังแผนภาพที่ 5 - 3

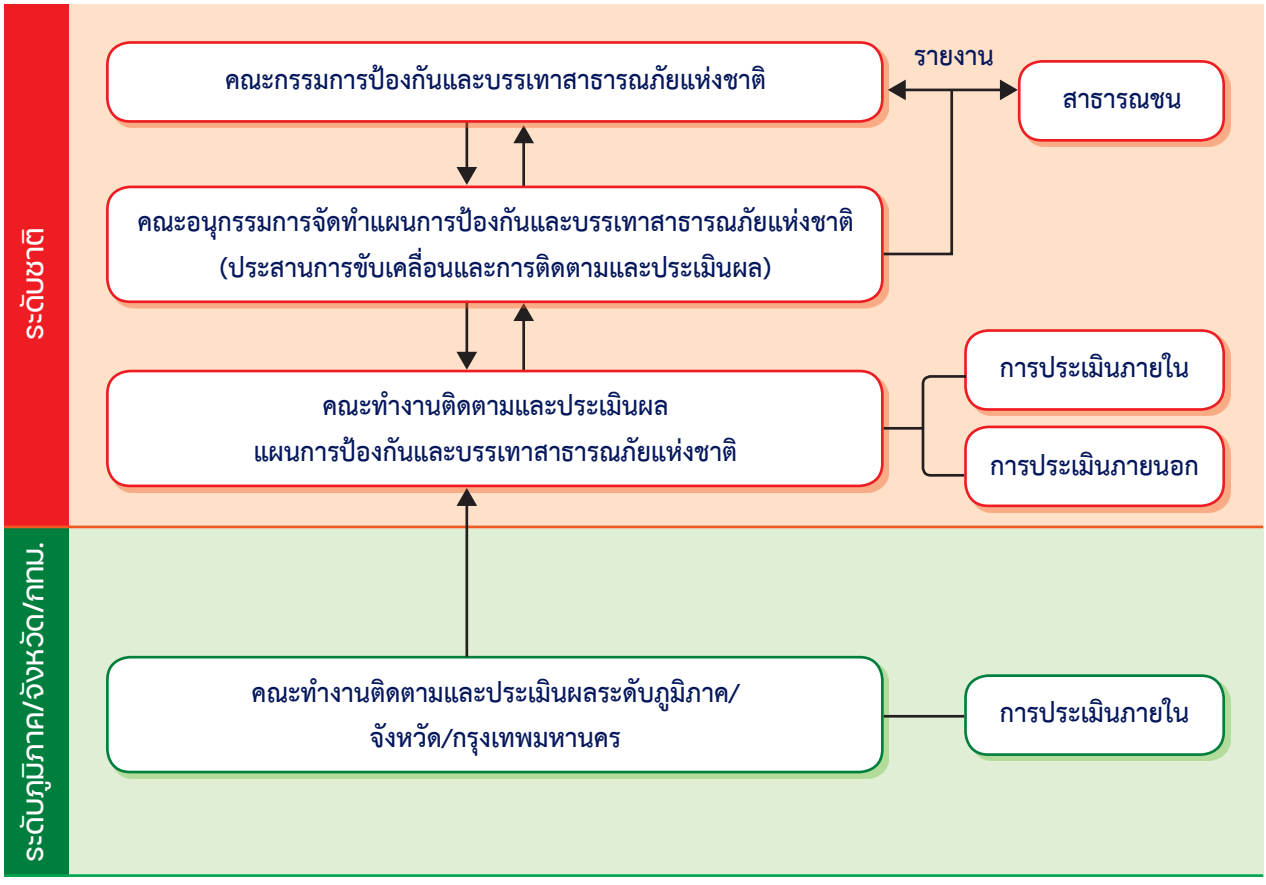

แผนภาพที่ 5 - 3 ความเชื่อมโยงของกลไกการติดตามและประเมินผล
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

5.3 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

เป็นกระบวนการศึกษา เรียนรู้ ค้นหาแนวคิด แนวทาง วิธีปฏิบัติ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และศึกษาบทเรียน (Lesson Learnt) ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเทคนิควิธีการ รูปแบบการดำเนินงานหรือเทคโนโลยีในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน รวมทั้งการนำนวัตกรรมจากการคิดค้นหรือพัฒนามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานในการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการวิจัยสู่การพัฒนาประเทศแบบบูรณาการและยั่งยืน

5.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 44 กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุงหรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

กรณีที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและได้มีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือมีนวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและเหมาะสม ให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้ตามความเหมาะสม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำย่อ : ชื่อหน่วยงาน

คำย่อ		หน่วยงาน
กห.	:	**กระทรวงกลาโหม**
สป.	:	สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ทท.	:	กองทัพไทย
บก.ทท.	:	กองบัญชาการกองทัพไทย
นขต.บก.ทท.	:	หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพไทย
นทพ.	:	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
สนภ.	:	สำนักงานพัฒนาภาค
นพค.	:	หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
ทบ.	:	กองทัพบก
นขต.ทบ.	:	หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก
ทภ.	:	กองทัพภาค
มทบ.	:	มณฑลทหารบก
ทร.	:	กองทัพเรือ
ทรภ.	:	ทัพเรือภาค
ฐท.กท.	:	ฐานทัพเรือกรุงเทพ
ฐท.สส.	:	ฐานทัพเรือสัตหีบ
ฐท.พง.	:	ฐานทัพเรือพังงา
กปช.จต.	:	กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
นรข.	:	หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง
ฉก.นย.ภต.	:	หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินภาคใต้
ทอ.	:	กองทัพอากาศ
นขต.ทอ.	:	หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ
รร.การบิน	:	โรงเรียนการบินกองทัพอากาศ
บน.	:	กองบิน
ศบภ.กห.	:	ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม
ศบภ.ทบ.	:	ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก
ศบภ.ทร.	:	ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ
ศบภ.ทอ.	:	ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศ
ศบภ.บก.ทท	:	ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทย
ศบภ.สป.	:	ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

คำย่อ		หน่วยงาน
นร.	:	**สำนักนายกรัฐมนตรี**
สมช.	:	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
กอ.รมน.	:	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ตร.	:	**สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**
มท.	:	**กระทรวงมหาดไทย**
รมว.มท.	:	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ปมท.	:	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ผวจ.	:	ผู้ว่าราชการจังหวัด
อปภ.	:	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
นอภ.	:	นายอำเภอ
องค์กรปฏิบัติ		
กอปภ.ก.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง
กอปภ.กทม.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร
กอปภ.จ.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
กอปภ.ทน./ทม./ทต.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล
กอปภ.เมืองพัทยา	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา
กอปภ.สนข.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต
กอปภ.อ.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ
กอปภ.อบต.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล
บกปภ.ช.	:	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
สปฉ.	:	การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน
ศบก.อ.	:	ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์อำเภอ
ศบก.สนข.	:	ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร
ศบก.จ.	:	ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์จังหวัด
ศบก. (ส่วนหน้า) จ.	:	ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด
ศบก.กทม.	:	ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์กรุงเทพมหานคร
ศบก. (ส่วนหน้า) กทม.	:	ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร
ศปก.อปท.	:	ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น
คณะกรรมการ		
ก.ช.ภ.จ.	:	คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด
กนช.	:	คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กปภ.ช.	:	คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
กปอ.	:	คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ

คำย่อ		หน่วยงาน
กภช.	:	คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
นปท.	:	คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
ผู้บัญชาการและผู้อำนวยการ		
ผบ.ปภ.ช.	:	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
(รมว.มท.)	:	(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
ผอ.กลาง	:	ผู้อำนวยการกลาง
(อปภ.)	:	(อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)
ผอ.จว.	:	ผู้อำนวยการจังหวัด
(ผวจ.)	:	(ผู้ว่าราชการจังหวัด)
ผอ.กทม.	:	ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
(ผว.กทม.)	:	(ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร)
ผอ.อำเภอ	:	ผู้อำนวยการอำเภอ
(นอภ.)	:	(นายอำเภอ)
ผช.ผอ.กทม.	:	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
(ผอ.เขต)	:	ผู้อำนวยการเขต
ผอ.ท้องถิ่น	:	ผู้อำนวยการท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี/นายกเมืองพัทยา/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์

ตัวอย่างลักษณะภัย

สาธารณภัย หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

1. ภัยจากอัคคีภัย

อัคคีภัย หมายถึง ภยันตรายอันเกิดจากไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงจนเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุนหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมามาก ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น

2. ภัยจากวาตภัย

2.1 ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone Storm) หมายถึง พายุที่ก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรง บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ซึ่งมีกระบวนการพาความร้อนเกิดขึ้น อุณหภูมิน้ำทะเลมากกว่า 26 องศาเซลเซียสขึ้นไป อากาศไม่เสถียรภาพมีการลอยตัวของอากาศได้ดีและมีความชื้น ไอน้ำ จะกลั่นตัวเป็นหยดน้ำเล็ก ๆ ลอยขึ้นลงและจับตัวกันจับตัวกันเป็นเมฆในขณะเดียวกันก็ปลดปล่อยพลังงานความร้อนแฝงออกมาจำนวนมากในชั้นบรรยากาศ นอกจากนี้อากาศที่อุ่นกว่าสิ่งแวดล้อมเหนือพื้นน้ำ เลื่อนลอยขึ้นไปในบรรยากาศทำให้เกิดหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณใกล้พื้นน้ำ เกิดลมหมุนพัดทวนเข็มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกเหนือ) และลมหมุนตามเข็มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกใต้) แล้วพัฒนาต่อไปเป็นพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชั่น พายุโซนร้อน และพายุไต้ฝุ่น บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเรียกตามแหล่งที่เกิดต่อไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายของอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นบริเวณกว้างจากความแรงของลมตามแนวเส้นทางเดินของพายุเคลื่อนผ่าน โดยปกติจะมีความกว้าง 50 - 300 กิโลเมตรจากศูนย์กลางพายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดและความแรงของพายุแต่ละลูก โดยลมจะแรงบริเวณใกล้ศูนย์กลางของพายุและความเสียหายจะมีมากที่สุด

2.2 ภัยจากคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าหาฝั่ง ลมระดับ 10 เมตร วัดได้มากกว่า 35 น็อต (65 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ขึ้นไป ความสูงของคลื่นขึ้นกับความแรงของลมที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน ทำให้เกิดความเสียหายต่อพื้นชายฝั่งทะเล ระดับความรุนแรงของความเสียหายจะขึ้นอยู่กับความแรงลมของพายุ สภาพภูมิประเทศ และขนาดของชุมชน

2.3 ภัยจากพายุฤดูร้อน หมายถึง พายุที่เกิดในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน และเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อน จะทำให้อากาศร้อนชื้นที่เบากว่าลอยตัวขึ้นเหนืออากาศเย็นอย่างรวดเร็วเกิดเป็นเมฆและพายุฟ้าคะนองที่มียอดเมฆสูงมาก

(เมฆคิวมูโลนิมบัส) เกิดพายุฟ้าคะนอง ลมกรรโชกแรง ฟ้าผ่า และมักมีลูกเห็บตกตามมา พายุฤดูร้อนมักเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง และครอบคลุมบริเวณพื้นที่ไม่เกิน 20 - 30 ตารางกิโลเมตร แต่จะมีลมกรรโชกแรงที่เริ่มสร้างความเสียหาย เมื่อมีความรุนแรงลมตั้งแต่ 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

2.4 ภัยจากพายุฝนฟ้าคะนอง หมายถึง ภัยที่เกิดจากพายุลมแรง บางครั้งมีฟ้าผ่า และลูกเห็บตก มักก่อตัวขึ้นในพื้นที่แคบ ๆ และระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งบ่อยครั้งมีความเร็วลมเกินกว่า 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สร้างความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตร อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

2.5 ภัยจากลูกเห็บ (Hail) หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งที่ตกลงมาจากชั้นบรรยากาศในรูปของแข็ง ซึ่งรูปร่างก้อนน้ำแข็งจะมีรูปร่างไม่แน่นอน เกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นแบบยิ่งยวด (ยังอยู่ในสภาพของเหลวที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง) ในเมฆฝน ปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่น หรือก้อนลูกเห็บที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้ว และแข็งตัวเกาะรอบวัตถุนั้น ๆ เป็นก้อนน้ำแข็งขนาดเล็กจับกันเป็นก้อนขนาดใหญ่ และลอยตัวขึ้นลงในระยะเวลาหนึ่งเนื่องจากกระแสอากาศพัดขึ้นลง เมื่อก้อนน้ำแข็งเกาะตัวจนเป็นก้อนใหญ่ มีน้ำหนักเกินกว่าที่กระแสอากาศจะพยุงให้ลอยอยู่ได้และตกลงมา

3. ภัยจากอุทกภัย

3.1 ภัยจากอุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

(1) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ น้ำท่วมขัง ส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

(2) น้ำท่วมฉับพลัน หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือต้านน้ำน้อยหรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลัน มักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนัก และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย

3.2 ภัยจากดินถล่มหรือโคลนถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากปรากฏการณ์ที่มวลดินหรือหินไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลก และการมีน้ำเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุเกิดความไม่มีเสถียรภาพ อัตราการไถลเลื่อนดังกล่าวข้างต้นอาจช้าหรือเร็วขึ้นกับประเภทของวัสดุ ความลาดชัน สภาพสิ่งแวดล้อม และปริมาณน้ำฝน ในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจเกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด การเคลื่อนตัวของวัสดุดังกล่าวอาจพัดพาต้นไม้ บ้านเรือน รถยนต์ สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ชำรุด หรือพังทลาย และยังอาจทำให้ช่องเปิดของสะพานและแม่น้ำลำคลองอุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ในเส้นทางการเคลื่อนตัวปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

4. ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อย หรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลานานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางรุนแรงต่อประชาชน โดยภัยแล้งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

(1) ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝน (ภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล) โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ

(2) ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ 1 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 15 วัน ในช่วงฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

5. ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียส และลดลงต่อเนื่องซึ่งประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง

6. ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ หมายถึง ภัยจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีตโรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่อทางสัมผัสหรือไม่ก็ได้ แต่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง

7. ภัยจากโรคระบาดสัตว์ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่า โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์ชนิดเดียวกันต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คนในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และสุขภาพของประชาชน

8. ภัยจากโรคระบาดสัตว์น้ำ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์น้ำ โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์น้ำชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน

9. ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช หมายถึง ภัยที่เกิดจากสิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรค พืช แมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช ส่งผลให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไข่ไหม รังไหม ผึ้ง รังผึ้ง และจุลินทรีย์ จนส่งผลกระทบในวงกว้างต่อเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน

10. ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน หมายถึง ภัยที่เกิดจากไฟป่าไม่ว่าจะจากสาเหตุใดก็ตาม เกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนส่งผลให้เกิดฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศภายใต้กระแสลมอ่อน และอากาศไม่สามารถลอยตัวขึ้นไปในบรรยากาศได้ ทำให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและสุขภาพของประชาชน

11. ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 หมายถึง เหตุการณ์ที่มลพิษทางอากาศประเภทฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติ หรือจากกิจกรรมของมนุษย์ เกิดการสะสมในบรรยากาศอันเนื่องมาจากสภาพอากาศ ทำให้ PM2.5 ปกคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

12. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

12.1 ภัยจากแผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของพื้นดิน การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

12.2 ภัยจากอาคารถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรงของแผ่นดิน ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหว และก่อให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

13. ภัยจากสึนามิ หมายถึง ภัยที่เกิดจากคลื่นยักษ์ คำว่า สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ คลื่นสึนามิเฉพาะแห่ง (Local Tsunami) มักจะเกิดใกล้ ๆ ชายฝั่งและเคลื่อนเข้าถล่มชายฝั่งอย่างทันทีทันใด และประเภทที่สอง คือ คลื่นสึนามิที่เดินทางข้ามทวีป (Distance Tsunami) มักจะเกิดจากแผ่นดินไหวที่ค่อนข้างรุนแรงและสามารถเคลื่อนตัวข้ามทวีปไปยังชายฝั่งที่อยู่ห่างไกลหลายหมื่นกิโลเมตร โดยสาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิ มีหลายสาเหตุ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และอุกกาบาตตกลงสู่มหาสมุทร โดยภัยจากสึนามิก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตประชาชนและสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวพื้นที่ราบชายฝั่ง

14. ภัยจากการคมนาคม หมายถึง ภัยจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภัยจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ภัยจากกระบวนการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย และภัยจากการรั่วไหลของน้ำมันและวัตถุอันตรายในแหล่งน้ำ รวมถึงการเททิ้งน้ำมันหรือของเสียในแม่น้ำหรือทะเล

15. ภัยทางอากาศ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ โดยอากาศยาน อาวุธนำวิถี ขีปนาวุธ หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเคลื่อนที่หรือทรงตัวบนอากาศ และการโจมตีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

16. ภัยจากการก่อวินาศกรรม

16.1 ภัยจากการก่อวินาศกรรม หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

16.2 ภัยจากการก่อการร้าย หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่สร้างความปั่นป่วนให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเพื่อขู่เข็ญหรือบีบบังคับรัฐบาล หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่สำคัญ

16.3 ภัยจากการก่อการร้ายสากล หมายถึง ภัยที่เกิดจากการปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่วงล้ำเขตแดนหรือเกี่ยวพันกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุนรู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา ชื่อเสียง และเกียรติภูมิของชาติ

นิยามศัพท์

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง แผนทั่ว ๆ ไป หรือคำแนะนำที่เลือกมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถจำกัดในการเผชิญเหตุการณ์สาธารณภัย ซึ่งต้องการความดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพ ผู้ป่วย ผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย คนต่างด้าว เป็นต้น

การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature - based Solution: NbS) ปฏิบัติการเพื่อป้องกัน จัดการ และฟื้นฟูธรรมชาติ หรือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อรับมือกับความท้าทายทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและปรับตัวได้ โดยยังคงประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง

การกำกับควบคุมพื้นที่ (Area Command) หมายถึง แนวทางการอำนวยการในเหตุฉุกเฉินที่มีสถานการณ์ความรุนแรงครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง โดยอาจครอบคลุมพื้นที่คนละเขตอำนาจการปกครอง หรือเหตุการณ์นั้นอาจมีเหตุการณ์เกิดขึ้นหลายเหตุการณ์พร้อม ๆ กัน ซึ่งอาจใช้เวลาในการเผชิญเหตุยาวนานกว่าปกติ โดยแต่ละพื้นที่ดังกล่าวนั้นมีการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ซึ่งการกำกับควบคุมพื้นที่จะช่วยให้เกิดการอำนวยการสั่งการ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ ตลอดจนการบริหารทรัพยากรที่เป็นอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกันในภาพรวมของเหตุการณ์ทั้งหมด

การเข้าใจและตระหนักถึงความเสี่ยง (Risk - Informed) หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้าใจความเสี่ยง โดยมีข้อมูลความเสี่ยงครบถ้วนและรอบด้าน และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เช่น การลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยง (Risk – Informed Investment) หมายถึง การสร้างความเข้าใจความเสี่ยงด้านการลงทุน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงโดยเน้นไปที่ความคุ้มค่าของการลงทุน เพราะหากไม่มีการลงทุนมูลค่าความสูญเสียและความเสียหายจะมากกว่ามูลค่าของการลงทุน

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) หมายถึง การจัดระบบและบริหารจัดการทรัพยากรและความรับผิดชอบเพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินทุกรูปแบบ

การซ่อมสร้าง (Reconstruction) หมายถึง การฟื้นฟูโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับมาสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ดังเดิม

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึง ความพยายามในการเตรียมการรับมือกับสาธารณภัย มุ่งเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้คนมีความสามารถในการคาดการณ์ เผชิญเหตุ และจัดการกับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ หากมีการเตรียมความพร้อมได้ดีจะทำให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดสาธารณภัย และเพิ่มโอกาสในการรักษาชีวิตให้ปลอดภัยจากเหตุการณ์สาธารณภัยได้มากขึ้น

การเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านทางหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงและพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบของการใช้คำสั่งทางการบริหารองค์กรและทักษะ ความสามารถเชิงปฏิบัติการเพื่อดำเนินยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยง ลด หรือถ่ายโอนความเป็นไปได้ในการเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบทางลบของภัย

การบริหารจัดการความเสี่ยงแบบธรรมาภิบาล (Risk Governance) หมายถึง ระบบควบคุม และจัดการความเสี่ยง รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยนำผลของการประเมินดังกล่าวเสนอให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจต่อไป

การบริหารจัดการภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Management: DM) หมายถึง การใช้กลไกกระบวนการและองค์ประกอบในการดำเนินงาน เพื่อจุดมุ่งหมายในประสิทธิผลและประสิทธิภาพของปฏิบัติการด้านภัยพิบัติ เช่น การป้องกัน การลดผลกระทบ การเตรียมพร้อม การเผชิญเหตุ การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ตลอดจนการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนา

การบรรเทาทุกข์ (Relief) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในทันทีที่เกิดสาธารณภัยเพื่อรักษาชีวิตและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีพอยู่ได้

การบัญชาการ (Command) หมายถึง การอำนวยการ สั่งการ การควบคุม และกำกับติดตามภารกิจที่มอบหมายโดยอาศัยอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และแผน

การบัญชาการเดี่ยว (Single Command) หมายถึง โครงสร้างการบัญชาการพื้นฐานที่ผู้บัญชาการเหตุการณ์จะรับผิดชอบการบริหารจัดการเหตุการณ์ทั้งหมดโดยลำพัง

การบัญชาการร่วม (Unified Command) หมายถึง การบัญชาการเหตุการณ์ที่อาศัยการประสานการอำนวยการ บัญชาการ สั่งการโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินร่วมกัน (Jointly Approved Objectives) เป็นหนึ่งเดียว เพื่อเกิดการประสานการปฏิบัติงานของบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างในการจัดการเหตุการณ์และแผนเผชิญเหตุเดียวกัน ทั้งนี้ การบัญชาการร่วมมักใช้กรณีที่เหตุการณ์เกิดขึ้นอยู่ในเขตอำนาจพื้นที่ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน หรือต้องอาศัยแผน หรือกฎหมายหลายฉบับซึ่งมีผู้รับผิดชอบเฉพาะมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเหตุการณ์ร่วมกัน

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis : DANA) หมายถึง การประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการเผชิญสถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ด้านสุขภาวะที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ

การประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment: DALA) หมายถึง การวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นการประมาณการเชิงปริมาณว่าเกิดผลกระทบอะไรขึ้นจากเหตุการณ์สาธารณภัย โดยอาศัยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการประมาณการซ่อมสร้างสิ่งก่อสร้างที่เสียหายไป และเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อการฟื้นฟูจากความสูญเสีย

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งประเมินสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง ความเปราะบางในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายและคาดการณ์ผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การประสานงาน ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) หมายถึง การเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนำเข้า ส่งออกสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการในการตรวจสอบใบอนุญาตและใบรับรองต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการตรวจปล่อยสินค้า ระบบนี้จะทำหน้าที่ประสานกิจกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจร ผู้ประกอบการสามารถรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้อัตโนมัติตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวในระบบธรรมชาติหรือระบบมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางภูมิอากาศหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัย ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือช่วยสร้างโอกาสจากสภาวะวิกฤตได้

การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem - based Adaptation: EbA) การใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวต่อภัยที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การป้องกัน (Prevention) หมายถึง มาตรการหรือแนวทางต่าง ๆ เพื่อช่วยขจัดผลกระทบเชิงลบจากเหตุการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดกับบุคคลหรือทรัพย์สินให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง ครอบคลุมถึงมาตรการเชิงโครงสร้างและมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense) หมายถึง การป้องกันพลเรือนให้ปลอดภัยจากการโจมตีทางทหาร แต่ปัจจุบันครอบคลุมถึงการช่วยให้พลเรือนปลอดภัยจากการคุกคามทางสาธารณภัยด้วยหน้าที่ของกองกำลังป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense Force) จากเดิมที่มีแต่การฝึกการทหาร จึงหมายรวมถึงการดูแลให้ประชาชนปลอดภัยจากสาธารณภัยและการปฏิบัติการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย เช่น การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายในช่วงอพยพ การช่วยกระจายถุงยังชีพ การอำนวยความสะดวกในการขนส่งอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ การช่วยซ่อมแซม ก่อสร้างบ้านเรือนที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ

การเผชิญเหตุ (Response) หมายถึง มาตรการหรือการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ควรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและทันท่วงทีเพื่อรักษาชีวิตและให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์สาธารณภัย เช่น การกู้ชีพกู้ภัย การปฐมพยาบาล การแจกถุงยังชีพและสิ่งของบรรเทาทุกข์ การบัญชาการในเหตุการณ์ฉุกเฉิน การประสานงานเพื่อลำเลียงผู้ป่วย การบริหารจัดการศูนย์อพยพ

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Exercise) หมายถึง แนวทางปฏิบัติหนึ่งในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ลดความเสี่ยงอันเกิดจากสาธารณภัย โดยใช้การทดสอบ (Test) เพื่อให้ทราบว่า แผน นโยบาย ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedures) และศักยภาพ (Capabilities) ที่มีสามารถใช้ได้ในทางปฏิบัติ (Validate) ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความพร้อม ความต้องการทรัพยากร ช่องว่างของแผน นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึงแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม

การฟื้นฟู (Recovery) หมายถึง การปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีพ และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเก่าตามความเหมาะสม โดยการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟูด้วย (Build back better) หมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นสภาพ (Rehabilitation)

การฟื้นสภาพ, การเยียวยา (Rehabilitation) หมายถึง การจัดการความเสียหายหรือผลที่เกิดจากสาธารณภัยเพื่อพลิกฟื้นสภาวะการดำรงชีพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพที่เป็นอยู่ก่อนหน้านี้ รวมทั้งการดูแลสภาพจิตใจและจิตสังคม (Psychosocial Support) ของผู้ได้รับผลกระทบตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น

การรู้รับ ปรับตัว และฟื้นคืนกลับ (Resilience) หมายถึง ความสามารถของระบบ ชุมชน หรือสังคมที่มีความเสี่ยงต่อสาธารณภัยในการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงภัยของตน รวมทั้งรู้จักวางมาตรการและการปฏิบัติตัวเพื่อช่วยลดหรือถ่ายโอนความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อลดโอกาสในการได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย และหากประสบกับสาธารณภัยก็สามารถฟื้นตัวจากผลของภัยได้ด้วยแนวทางและในระยะเวลาที่เหมาะสม หมายรวมถึงความสามารถของชุมชนในการดูแลรักษาโครงสร้างและกลไกพื้นฐานที่จำเป็นให้ปลอดภัยจากสาธารณภัยด้วย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) หมายถึง แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัยผ่านความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะวิเคราะห์และบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อดำเนินนโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการลดความล่อแหลม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา มีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยใช้ระบบนิเวศเป็นฐาน (Ecosystem - based Disaster Risk Reduction: Eco - DRR) การจัดการอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ เพื่อสร้างบริการของระบบนิเวศที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการลดผลกระทบจากภัยที่เกิดขึ้นและการเพิ่มความสามารถ ในการตั้งรับปรับตัวในการดำรงชีวิต

การลดผลกระทบ (Mitigation) หมายถึง ปฏิบัติการลดผลกระทบทางลบโดยตรงของภัยที่เป็นอันตรายต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผลกระทบทางลบของภัยโดยมากไม่สามารถขจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง แต่ขนาดและความรุนแรงของความเสียหายสามารถลดทอนลงได้จากการดำเนินนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ

การวิเคราะห์ความเสี่ยง, การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้นและประเมินสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง (Exposure) ความเปราะบาง (Vulnerability) และศักยภาพ (Capacity) ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อจัดการความเสี่ยงอย่างมีระบบ

ทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ หมายถึง เจ้าหน้าที่หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) ที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบบัญชาการเหตุการณ์ และได้รับมอบหมายให้ไปสนับสนุนการปฏิบัติงานในการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติในการจัดการในภาวะฉุกเฉินในภารกิจเฉพาะ เพื่อแบ่งเบาภาระและเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

การสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างผู้ประเมินความเสี่ยง (Risk Assessor) ผู้จัดการความเสี่ยง (Risk Manager) ผู้บริโภคภาคอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษาและกลุ่มหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องและสนใจ (Stake Holder) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารความเสี่ยงนั้นมีอยู่ในทุกกระบวนการของการวิเคราะห์ความเสี่ยง

การอพยพ (Evacuation) หมายถึง การเคลื่อนย้าย การกระจาย และการนำพลเรือนออกจากพื้นที่อันตรายหรือพื้นที่ที่อาจเป็นอันตรายอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนและมีการกำกับดูแล รวมถึงการรับรองและการดูแลบุคคลเหล่านี้ในสถานที่ปลอดภัยด้วย

ข่าวสาร (Intelligence) หมายถึง ข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบัญชาการเหตุการณ์ เป็นภารกิจของส่วนแผนงานซึ่งมุ่งเน้นไปที่ข่าวสารในเหตุฉุกเฉิน

ขีดความสามารถ, ศักยภาพ (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือความสามารถที่อาจจะพัฒนาต่อไปให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

คลังสำรองทรัพยากร (Stockpiling) หมายถึง วัสดุหรือเสบียงที่สะสมไว้เพื่อใช้ในเวลาฉุกเฉินหรือยามเกิดภัยพิบัติ เช่น อุปกรณ์ปฐมพยาบาล อาหาร น้ำดื่ม ไฟฉาย ถุงนอน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประกอบอาหาร

ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผน และแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

ความเปราะบาง (Vulnerability) หมายถึง ปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้ชุมชนหรือสังคม ขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับสาธารณภัยหรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากสาธารณภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดสาธารณภัย และอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบของภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public - Private Partnership: PPP) หมายถึง การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ โดยมักเป็นการให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการพื้นฐานหรือโครงการให้บริการสาธารณะในระยะยาวที่มุ่งเน้นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพคุ้มค่ากับต้นทุนมากกว่าภาครัฐจะดำเนินการเอง เป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งให้เอกชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การก่อสร้าง การดำเนินการบำรุงรักษา การจัดหาเงินทุน การให้บริการ ซึ่งเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการความเสี่ยงของโครงการตามระยะเวลาและรายละเอียดของสัญญาที่กำหนดไว้

ความล่อแหลม (Exposure) หมายถึง การที่ผู้คน อาคารบ้านเรือน ทรัพย์สิน ระบบต่าง ๆ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอาจได้รับความเสียหาย

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk) คือ โอกาสหรือความเป็นไปได้ในการได้รับผลกระทบทางลบจากการเกิดสาธารณภัย โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิต สุขภาพ การประกอบอาชีพ ทรัพย์สิน และบริการต่าง ๆ ในระดับบุคคลชุมชน สังคม หรือประเทศ

ความสูญเสีย (Loss) หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงของการหมุนเวียนสินค้าและบริการ รวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลจากสาธารณภัย ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัยจวบจนกระทั่งมีการซ่อมแซมหรือสร้างใหม่ของทรัพย์สินที่เสียหาย และมีการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์ในบางกรณีอาจใช้เวลาหลายปี

ความเสียหาย (Damage) หมายถึง ทรัพย์สินทางกายภาพ เช่น อาคารและส่วนประกอบโครงสร้างพื้นฐาน สินค้าที่เก็บไว้ในคลัง และทรัพยากรธรรมชาติ ที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความเสียหายอาจเกิดขึ้นระหว่างหรือภายหลังจากประสบเหตุการณ์ภัยในทันที ความเสียหายถูกวัดในเชิงกายภาพและคิดคำนวณด้วยมูลค่าทดแทนเป็นตัวเงิน

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นกับประชาชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมจากการเกิดเหตุการณ์ใด ๆ

ผู้อำนวยการ (Director) หมายถึง ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

แผนที่เสี่ยงภัย (Hazard Map) หมายถึง แผนที่แสดงพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัย เช่น อุทกภัย สึนามิ ภูเขาไฟ ระเบิด เป็นผลของการประเมินความเป็นไปได้ ความถี่ของการเกิดภัย ตลอดจนความรุนแรงของภัยนั้น ๆ

แผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan) หมายถึง แผนซึ่งจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสั่งด้วยวาจา ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปที่สะท้อนหรือแสดงถึงกลยุทธ์ในภาพรวมสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉิน อาจรวมถึงการกำหนดทรัพยากรที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน ภารกิจที่มอบหมาย และข้อมูลข่าวสารสำหรับจัดการเหตุฉุกเฉินระหว่างช่วงระยะเวลาการปฏิบัติการช่วงหนึ่งหรือหลายช่วง

ภัย (Hazard) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่อาจนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ภาคประชาสังคม (Civil Society) หมายถึง บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรอิสระซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร ที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ มีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) หมายถึง วิธีการที่ได้กำหนดหรือจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามอย่างเป็นกิจวัตรในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

ยุทธวิธี (Tactics) หมายถึง การใช้งานและการกำกับดูแลทรัพยากรที่ปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นด้วยกลยุทธ์

ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) หมายถึง ระบบที่มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลและแจ้งเตือนตามช่วงระยะเวลา เพื่อให้บุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่เสี่ยงต่อภัยมีเวลาเพียงพอ ในการเตรียมการและรับมือได้อย่างเหมาะสม เพื่อลดโอกาสการเกิดอันตรายและความสูญเสีย

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) หมายถึง แนวคิดที่ใช้ในการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่ใช้เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการสั่งการ ควบคุม ประสานความร่วมมือของหน่วยงานทุกภาคส่วน ให้ความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ทั้งนี้ ระบบบัญชาการเหตุการณ์สามารถประยุกต์ใช้ได้กับภัยทุกประเภท ทุกขนาดและความซับซ้อน โดยโครงสร้างในการจัดการเหตุการณ์ที่มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ และมีเอกภาพในการจัดการที่เป็นทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศไทย มีการประยุกต์ใช้โครงสร้างของระบบบัญชาการเหตุการณ์มาใช้กับองค์กรปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉินด้วย (ICS Like Structure)

ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command Post)/ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน หมายถึง สถานที่อันเป็นศูนย์กลางในการอำนวยการ สั่งการ และบัญชาการเพื่อการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนภายในโครงสร้างของศูนย์ในอันที่จะสนับสนุนการปฏิบัติการในพื้นที่เหตุการณ์ ทั้งนี้ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแผนนี้ได้กำหนดโครงสร้างของระบบบัญชาการเหตุการณ์มาใช้ในการขับเคลื่อนการทำงานของศูนย์

ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วมเป็นจุดกลางของการติดต่อสำหรับสื่อข่าวทุกประเภท

ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary shelter) หมายถึง สถานที่เพื่อให้ผู้ประสบภัยใช้อยู่อาศัย เมื่อไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยตามปกติได้ อาจเป็นสถานที่ที่สร้างจากวัสดุชั่วคราว เช่น เต็นท์ บ้านจากวัสดุสังเคราะห์ ที่พักอาศัยชั่วคราวชนิดอื่นหรือในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อาจเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายหรือเป็นเอกสารที่จัดทำต่างหาก โดยมีรายละเอียดด้านบุคลากร สถานที่ ระยะเวลา และแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

หน่วยงานสนับสนุน (Supporting Agency) หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และหรือให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรแก่หน่วยงานอื่น ๆ

เอกภาพในการบัญชาการ/บังคับบัญชา (Unity of Command) หมายถึง หนึ่งในหลักการพื้นฐานของระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่ให้บุคคลในทีมจัดการเหตุการณ์ขึ้นตรงสายการบังคับบัญชากับหัวหน้าในระดับชั้นที่เหนือขึ้นไปเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการสั่งการ ลดความซ้ำซ้อน และมีการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ภาคผนวก ค

กรอบแผนงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)			
1. แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- การจัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data) และชุดข้อมูล (Data Set) ที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ เพื่อจัดทำแผนที่ความเสี่ยง (Risk Map) *อาทิ โครงการการพัฒนาแนวทางการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566* - การวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยสร้างฉากทัศน์ (Scenario - based risk assessment) ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงพลังงาน - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรภาครัฐ - ภาคประชาสังคม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวทางปฏิบัติในการใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผน	- การนำผลการประเมินความเสี่ยงมากำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - โครงการการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยบรรจุในนโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่		
3. แนวทางปฏิบัติในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	- การสื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้แก่ประชาชนและทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย - การจัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) ทุกระดับ - การจัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน		

หมายเหตุ : โครงการที่สำคัญของหน่วยงานจะนำเข้าสู่ระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ภายหลังได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	- การพัฒนาศักยภาพให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดหลักสูตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกระบบ		
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)	- การจัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กฎ ระเบียบ มาตรฐานความปลอดภัย - การย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกนอกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย - การออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทนและปลอดภัย	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงการคลัง - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสี่ยง (Risk Prevention and Mitigation)	- การกำหนดพื้นที่ และจัดกลุ่มที่ตั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม - การกำหนดมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ต้านทานภัยต่าง ๆ และไม่ก่อให้เกิดสาธารณภัย - การเสริมระบบนิเวศวิทยา โดยใช้แนวทางการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural - based Solution) เช่น การเสริมสร้างความแข็งแรงของตลิ่ง โดยการปลูกต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้าแฝก และป่าโกงกางป้องกันชุมชนริมน้ำหรือริมทะเล - การขุดลอกคูคลอง ท่อระบายน้ำ และรักษาความสามารถในการระบายน้ำของพื้นที่แบบปกติและแบบฉุกเฉิน - การพัฒนาบ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้น - การปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง - การสร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการติดต่อของเชื้อโรค และอื่น ๆ - การออกกฎหมายที่จำเป็นในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
3. แนวทางปฏิบัติในการถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer)	- การสร้างระบบประกันภัย - การออกพันธบัตรสาธารณภัย (Catastrophe/CAT bond)		
4. แนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)	- การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ *อาทิ โครงการการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566* - การจัดทำแผนอพยพและจัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพ - การจัดเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) *อาทิ โครงการสร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566* - การจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) - การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ แม่นยำและน่าเชื่อถือ สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลร่วมกับต่างประเทศ - การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรสาธารณภัย	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมประชาสัมพันธ์ - กองทัพเรือ - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ	- การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	- การศึกษา วิจัย และรวบรวมมาตรการ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกภาคส่วนเพื่อใช้จัดการกระบวนการและวางแผนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) - การทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย และบทบาทของทุกภาคส่วนแต่ละระดับในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ - การจัดสมัชชาการจัดการสาธารณภัยเป็นเวทีสาธารณะระดับชาติ - การจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับภาครัฐในการนำนโยบายการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ - การพัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติถึงชุมชนดำเนินแผนงาน โครงการ/กิจกรรม/เวทีสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การกำหนดมาตรการการเงินการคลังและการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ภาคประชาสังคม - การส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม เข้าถึงระบบประกันความเสี่ยง การทำประกันภัย การให้สินเชื่อฉุกเฉินเพื่อการถ่ายโอนความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
2. แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- การเสริมสร้างให้ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญให้มีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านการเผชิญเหตุและการฟื้นฟู - การศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- ภาคประชาสังคม - สถาบันทางการศึกษา องค์กรวิจัยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ	

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform)	- การจัดทำ ควบคุม กำกับ ดูแล แพลตฟอร์มสารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบสารสนเทศเชื่อมต่อและใช้ประโยชน์ *อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงพลังงาน - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลสาธารณภัย	- การจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้มีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน *อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*		
3. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล	- การพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อสนับสนุนระบบการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย *อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
4. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำระบบนำเสนอข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล	- การจัดทำระบบสืบค้น การคัดกรอง วิเคราะห์การแสดงผลภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย *อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*		
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	- การส่งเสริมการผสมผสานต่อยอดภูมิปัญญา และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัยในอนาคต - การจัดตั้งศูนย์วิจัยด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ - การทำบันทึกข้อตกลงกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาการ เพื่อให้เกิดการสร้างและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม	- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามมาตรฐาน	- การสนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนเข้าใจในบทบาทหน้าที่และศึกษาอบรม พัฒนาองค์ความรู้เฉพาะด้าน *อาทิ โครงการเพิ่มทักษะและยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติให้กับบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566* - การแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	- การทดสอบและประเมินเพื่อรับรองบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับสากล		
3. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านสาธารณภัย	- การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดเวที เสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ - การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สังเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) - การบรรจุหลักสูตรในภาคการศึกษา - การจัดตั้งสถาบันการดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย และสถาบันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ - การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน		
กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ			
1. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยสู่สาธารณะ	- การพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความรวดเร็ว ครอบคลุม ทันต่อสถานการณ์	- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ - กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End - to - End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi - Hazard)	- การพัฒนาการระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End - to - End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi - Hazard) นำไปสู่การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รวมถึงข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำตรงเป้าหมายทุกกลุ่ม *อาทิ โครงการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนอุทกภัยระดับพื้นที่เพื่อการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพ ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
1. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการลงทุนแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- การจัดสรรงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษาหรือบูรณะระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีอยู่เดิมและก่อสร้างใหม่	- กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงวัฒนธรรม - กระทรวงสาธารณสุข	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ	- การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และผลประโยชน์ร่วมกัน		
3. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกลไก/มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- การจัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การกำหนดมาตรการยกเว้นหรือลดภาษีสำหรับผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อจูงใจให้ตระหนักถึงสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น		
4. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- การจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบประกันภัยด้านสาธารณภัย - การกำหนดมาตรการ/แนวทางเพื่อจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเบี้ยประกันบางส่วนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดทำข้อตกลงกับบริษัทประกันภัยในระดับสากลเพื่อรับประกันสาธารณภัย		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 5 : เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายภาคประชาชน อาสาสมัคร และอื่น ๆ	- การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้นำชุมชนรวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย - การสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย *อาทิ โครงการการจัดการอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community – Based Flood Management: CBFM) ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566* - การติดตามความก้าวหน้าหรือผลสัมฤทธิ์การดำเนินการ และนำผลจากการติดตามและประเมินผลมาใช้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ - การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - สภากาชาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- การพัฒนาระบบอัจฉริยะ (Smart Community/City) โดยสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Based Disaster Risk Management) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ภายใต้กรอบแนวคิด “รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”		

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ			
แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีของประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วน	- การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดทำความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ เช่น การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การพัฒนาระบบเตือนภัย - การจัดทำความร่วมมือด้านแผนการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย - การเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน (Platform) องค์ความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - การจัดทำความร่วมมือเพื่อการแลกเปลี่ยนและจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงาน - ความร่วมมือด้านการจัดการทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Financing) อาทิ ความร่วมมือทางการเงินของอาเซียน +3 สำหรับเงินทุนและการประกันภัยเพื่อความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (The Southeast Asia Disaster Risk Insurance Facility: SEADRIF)	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการต่างประเทศ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ			
1. แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ	- การจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ ได้แก่	- กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	1) แนวทางปฏิบัติของประเทศไทยในการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 2) เงื่อนไขและขั้นตอนในการรับและการเปิดรับ ร้องขอ ปฏิเสธ และยุติความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 3) การจัดการข้อมูลด้านสาธารณภัย 4) การจัดการระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) และ 5) ขั้นตอนการอำนวยความสะดวกและการดูแลความปลอดภัยให้แก่ต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศอื่น ๆ - การจัดทำโครงการฝึกการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ	- กระทรวงการคลัง	
2. แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ	- การจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือและขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ ได้แก่ 1) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ 2) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศผู้รับความช่วยเหลือ 3) เงื่อนไขและขั้นตอนในการให้และยุติความช่วยเหลือ และ 4) บัญชีทรัพยากรสำหรับปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม สำหรับกรณีที่จะต้องมีการดำเนินการร่วมกันในทางปฏิบัติ - การจัดทำโครงการฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ	- กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงสาธารณสุข	- ภาคเอกชน - มูลนิธิ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 3 : ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม			
แนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม	- การจัดทำขั้นตอน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์ เร่งรัดการดำเนินการพัฒนาระบบเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ (National Single Window: NSW)	- กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย	- กระทรวงต่างประเทศ - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงกลาโหม - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	- การจัดทำขั้นตอนเกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษี การเดินทางเข้า/ออกของบุคลากร การนำเข้า/ส่งออก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งของบรรเทาทุกข์ และอื่น ๆ - การจัดทำแนวทาง/แบบฟอร์มสำหรับระบบการติดตาม (Tracking) การจัดเก็บ การจัดสรร และการแจกจ่ายสิ่งของสำรองจ่ายในคลังสำรองทรัพยากรที่กำหนดไว้ในแต่ละภาค (Stockpiling) - การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศหลักของประเทศเพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และติดตามเกี่ยวกับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศ และองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนประชาชนทั่วไป - การจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลในด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ เช่น การจัดเก็บข้อมูลสาธารณภัย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงลึก การใช้องค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System: GIS) การใช้แผนที่ดาวเทียม (Satellite) การควบคุมอากาศยานไร้คนขับ (Drone) รวมถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำกรอบนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการจัดการภัยพิบัติ - การพัฒนาแนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติส่งเสริมและพัฒนาการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายในและระหว่างประเทศตามมาตรฐานตามหลักสากล	- การจัดทำมาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักองค์การสหประชาชาติกลุ่มงานด้านมนุษยธรรม (Cluster Approach) ที่เกี่ยวข้อง - การจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพชุดค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ (Urban Search and Rescue: USAR) - การจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานของทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์และสาธารณสุขในภาวะภัยพิบัติของประเทศไทย (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ในการปฏิบัติงานร่วมกับทีม EMT ของประเทศต่าง ๆ - การจัดการประชุม สัมมนา ฝึกอบรมด้านการประสานความร่วมมือระหว่างพลเรือน – ทหาร (Civil – Military Coordination) โดยส่งเสริมบทบาททางทหารในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งในและระหว่างประเทศ	- กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ - กระทรวงสาธารณสุข	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติให้การสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการและจัดให้มีโครงการศึกษาวิจัย ฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการพัฒนามาตรฐานการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับนานาชาติ	- การจัดโครงการความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนานาชาติ การศึกษาดูงาน ด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ			
1. แนวทางปฏิบัติในการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย	- การพัฒนาแนวทางในการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย	- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี - กระทรวงมหาดไทย - กรมประชาสัมพันธ์	- กระทรวงพลังงาน - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	- การพัฒนาแนวทางในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยในทุกระดับตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550		
3. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	- การพัฒนาแนวทางในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน		
4. แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	- การพัฒนาแนวทางในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน		
5. แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัย	- การพัฒนาแนวทางในการตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัย เช่น การจัดทำคู่มือผู้บัญชาการเหตุการณ์		
6. แนวทางปฏิบัติในการอพยพ	- การพัฒนาแนวทางในการอพยพ เช่น การจัดทำคู่มือการอพยพ การจัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพตามกลุ่มเปราะบาง และการจัดพื้นที่อพยพที่ปลอดภัย		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ			
1. แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม	- การพัฒนาโครงสร้างระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน - การพัฒนาระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน *อาทิ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการรับแจ้งและรายงานเหตุด่วนสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*	- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงมหาดไทย	- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงกลาโหม
2. แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน	- การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นให้ทุกภาคส่วนรับรู้และเข้าใจในสถานการณ์ (Situation Awareness)	- กรมประชาสัมพันธ์ - กระทรวงมหาดไทย	
3. แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)	- การพัฒนาระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน : สปฉ. (Emergency Support Function: ESF)	- การพัฒนาแนวทางในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) - การจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน		
5. แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์	- การพัฒนาทักษะทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์			
1. แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	- การพัฒนาแนวทางในการขอใช้เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงศึกษาธิการ - สภากาชาดไทย	- กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงวัฒนธรรม - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหาย และความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis: DANA)	- การพัฒนาแนวทางในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Assessment and Needs Analysis: DANA)		
3. แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค	- การพัฒนาแนวทางในการรับบริจาค		
4. แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล	- การพัฒนาแนวทางในการรายงานข้อมูล		
5. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว	- การพัฒนาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว เช่น การจัดทำคู่มือศูนย์พักพิงชั่วคราว		

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม			
1. แนวทางปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	- การจัดทำคู่มือหรือแบบฟอร์มการสำรวจและประเมินความเสียหายหลังการเกิดสาธารณภัย	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)	- การจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA) ได้แก่ จัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data & Information) ประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment: DALA) ประเมินผลกระทบที่ตามมา (Impacts) ประเมินความต้องการในการฟื้นฟู (Needs Assessment) จัดทำกรอบการฟื้นฟู (Recovery Framework) ที่เกี่ยวข้อง *อาทิ โครงการการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของประเทศ ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566*	- กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงการคลัง - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
3. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)	- การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยแบบบูรณาการ - การจัดทำรูปแบบกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ เพื่อการประสานงานแบบบูรณาการ	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงการคลัง - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู			
1. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสุขภาวะของผู้ประสบภัย	- การจัดทำคู่มือ หรือแนวทางปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสุขภาวะของผู้ประสบภัยทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ	- กระทรวงสาธารณสุข	- องค์กรภาครัฐ - ภาคประชาสังคม - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม	- การจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ได้แก่ ขั้นตอนการประสานการช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ	- การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย - การผ่อนผันด้านการเงิน การพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืมหรือการลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย แก่ผู้ประสบภัย - การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเงินทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระยะสั้น	- กระทรวงการคลัง	

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
4. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	- การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
กลยุทธ์ที่ 3 : เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)			
1. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนสนับสนุนการฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพชุมชน	- การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงการคลัง - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงวัฒนธรรม - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	- กระทรวงพาณิชย์ - กรมโยธาธิการและผังเมือง - องค์กรสาธารณกุศลมูลนิธิ - ภาคเอกชน
2. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคม	- การกำหนดแนวทางเพื่อการดำเนินงานด้านการฟื้นฟู โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัย - การกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผนการฟื้นฟู การระบุและติดตามการแก้ไขความขัดแย้ง และการลดความแตกต่างการประสานความต้องการที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ		
3. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย	- การกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุนให้มีการบูรณะซ่อมสร้าง และพัฒนาที่อยู่อาศัยถาวร ให้มีความต้านทานต่อสาธารณภัย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุน		
4. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้ นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน	- การกำหนดแนวทางในการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการในสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงอาคาร สถานที่สำคัญ โดยให้พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูซ่อมสร้าง ได้แก่ การวางผังเมือง การวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเลือกใช้สิ่งก่อสร้างตามมาตรฐานที่กำหนด		

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
5. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	- การกำหนดแนวทางในการปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและจำเป็น เพื่อสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามที่พื้นที่ประสบภัยร้องขอการสนับสนุน - การกำหนดแนวทางสนับสนุนตามแผนงานและภารกิจที่กำหนดวิธีการที่จะใช้ทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อตอบสนองความต้องการของพื้นที่		
6. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ	- การกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ รวมถึงด้านเกษตรกรรม คืนสู่สภาวะที่มั่นคง - การกำหนดแนวทางการสนับสนุนทางการเงินในการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ เช่น การลงทุนจากภายนอก การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน		

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
1. การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	- การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นโยบายการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การผลักดันแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับหน่วยงานสู่ระดับพื้นที่ - การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน - การบูรณาการและประสานการปฏิบัติระหว่างคณะกรรมการระดับชาติ ภายใต้กลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง - การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ - การติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตาม และประเมินผลการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติทุกระดับ - การสนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งการถอดบทเรียนภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์/แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
2. การติดตามและประเมินผล	<u>การประเมินผลภายใน</u> - การติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติที่คณะทำงานติดตาม และประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด - การประเมินโดยกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปัจจุบัน วิเคราะห์หาประเด็นปัญหาสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน - การศึกษา วิจัย และประเมินผลเฉพาะเรื่อง เพื่อค้นหาประเด็นการพัฒนางานที่ไม่สามารถจัดเก็บได้จากระบบการรายงานการประเมินภายใน <u>การประเมินผลภายนอก</u> - การประเมินผลโดยบุคลากรหรือสถาบันหรือหน่วยงานภายนอก โดยมุ่งเน้น การประเมินผลสัมฤทธิ์ พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์		- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. การวิจัยและพัฒนา	- การศึกษา เรียนรู้ ค้นหาแนวคิด แนวทาง วิธีปฏิบัติ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และศึกษาบทเรียน (Lesson Learnt) ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเทคนิควิธีการ รูปแบบการดำเนินงาน หรือเทคโนโลยีในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย		- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การหาชน)) - สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	- โครงการทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550		- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ง

สถิติสถานการณ์ภัยของประเทศไทย

สถิติสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	จำนวนครั้ง	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหาย																
							ด้านชีวิต				ด้านทรัพย์สิน								ด้านสิ่งสาธารณประโยชน์					
		จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎรเดือดร้อน (คน)	ราษฎรเดือดร้อน (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	บ้านที่พังสลาย	บ้านบางส่วน (หลัง)	อาคารพาณิชย์/หลัง	โรงแรม/อพาร์ทเมนท์ (แห่ง)	โรงงาน/โรงสี (แห่ง)	บ่อปลา/กุ้ง (บ่อ)	ปศุสัตว์ (ตัว)	พื้นที่การเกษตร(ไร่)	ถนน (สาย)	สะพาน/คอ๗ (แห่ง)	ทำนบ/ฝาย/เหมือง (แห่ง)	วัด/โรงเรียน/สถานที่ราชการ (แห่ง)	ท่อระบายน้ำ (แห่ง)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
2554	4	74	844	0	5,919	53,380	16,224,302	5,247,125	1,026	33	2,632	477,595	4,011	34	1,823	137,730	2,263,408	11,798,241	26,613	1,770	1,318	4,563	2,432	23,839,219,356
2555	3	47	328	0	1,886	12,016	2,353,027	733,281	14	0	90	16,466	4	0	8	7,765	8,437	1,036,105	5,566	370	11	145	715	716,000,844
2556	4	74	721	0	4,579	35,765	5,923,380	1,907,472	134	17	396	60,006	14	0	10	120,203	151,033	6,099,777	15,224	705	1,096	1,016	1,021	1,841,217,148
2557	4	58	440	0	2,249	15,044	1,810,748	601,796	31	8	80	10,114	102	4	6	119	23,002	1,706,254	5,145	406	41	76	475	323,578,804
2558	4	50	248	0	985	5,990	885,915	211,360	11	0	33	4,671	3	0	0	450	87	694,282	2,018	167	2	11	164	162,063,478
2559	6	64	520	0	2,943	20,840	1,128,447	423,176	17	5	768	16,100	5	0	0	8,487	5,632	566,972	3,114	204	277	71	82	271,167,957
2560	7	68	662	0	3,947	31,521	3,678,474	1,333,791	152	1	987	36,341	4	0	2	68,737	1,411,636	5,087,352	11,073	687	798	518	742	1,050,281,997
2561	5	66	433	0	2,006	13,553	1,009,289	418,338	23	8	2,632	15,447	0	0	2	3,483	15,761	714,528	4,822	423	446	132	342	542,067,800
2562		60	440	0	2,380	18,360	1,593,434	652,525	18	5	13,331	20,444	0	2	0	15,067	15,067	1,726,539	6,964	343	807	113	128	179,424,271
2563		66	515	0	2,662	18,436	3,576,314	1,375,995	33	6	0	138,072	0	29	0	38,367	1,547,178	2,243,820	9,818	0	0	0	0	223,003,002
รวม						224,905	38,183,330	12,904,859	1,459	83	20,949	795,256	4,143	69	400,408	346,974	5,441,241	31,673,870	90,357	5,075	4,796	6,645	6,101	29,148,024,657

ที่มาจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 – 2563

พ.ศ.	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหายที่สำรวจพบ					การให้ความช่วยเหลือ				
	จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎรประสบภัย (คน)	ราษฎรประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ปศุสัตว์ (ตัว)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	รถบรรทุกน้ำ (คัน)	เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	แจกจ่ายน้ำอุปโภค บริโภค (ลิตร)	ใช้จ่ายเงินทดรองราชการ (บาท)	
2554	55	550	0	3,919	40,503	16,560,561	4,835,321	811,680	0	131,864,730	1,027	21,678	209,095,833	1,728,968,073	
2555	53	575	0	4,117	40,723	15,235,830	4,188,516	1,486,512	0	399,178,544	1,041	262	154,968,160	632,657,550	
2556	58	598	0	3,953	37,118	9,070,144	2,678,487	2,406,665	0	2,914,986,854	166	389	146,158,626	270,923,217	
2557	50	396	0	2,491	23,229	5,771,955	1,747,870	1,675,015	0	68,983,841	351	92	25,438,500	7,691,362	
2558	40	265	0	1,458	12,972	3,988,125	1,443,543	2,393,460	0	637,982,948	504	27,064	179,867,831	1,038,592,035	
2559	40	267	0	1,444	11,840	3,015,391	1,061,125	2,728,354	0	145,396,739	1,297	416	481,753,854	414,806,156	
2560	1	3	0	13	85	46,796	25,821	64,373	0	73,481,373	33	664	6,764,000	434,404	
2561	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ไม่เกิดภัย
2562	26	178	0	1,199	12,826	1,114,325	2,211,922	18,699,797	0	796,678,316	อยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูล				
2563	32	184	0	986	8,605	646,617	365,686			153,496,358					
รวม	**355**	**3,016**	**0**	**19,580**	**187,901**	**55,449,744**	**18,558,291**	**30,265,856**	**0**	**5,322,049,702**	**4,419**	**50,565**	**1,204,046,804**	**4,094,072,798**	0

ที่มาจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์วาตภัยของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	จำนวนครั้ง	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหาย																
		จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	เสียชีวิต(คน)	บาดเจ็บ(คน)	บ้านพังหลัง	บ้านบางส่วน(หลัง)	อาคารพาณิชย์(หลัง)	โรงเรียน(แห่ง)	โรงงาน/โรงสี(แห่ง)	คอกสัตว์	ยุ้งข้าว/โรงเรือน (หลัง)	รถยนต์/รถอื่น ๆ (คัน)	เสาไฟฟ้า	ถนน (สาย)	วัด/โรงเรียน/สถานที่ราชการ(แห่ง)	เรือประมง/เรืออื่นๆ (ลำ)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
2554	-	69	604	0	1,353	3,379	183,543	114,426	40	32	199	67,009	0	0	0	0	0	0	0	0	44	0	118,121	109,108,824
2555	401	68	541	0	829	1,903	26,182	30,968	14	0	6	223	0	0	0	0	0	0	0	0	31	21	7,021	6,758,582
2556	487	66	409	0	1,129	3,845	133,423	55,651	24	28	294	49,562	0	0	2	170	126	2	23	15	85	211	34,815	77,545,751
2557	-	71	375	0	1,540	7,091	107,299	38,291	7	38	25	59,041	0	0	0	64	214	0	0	0	92	11	21,194	59,956,266
2558	-	70	61	0	3,180	13,872	354,957	142,184	67	68	0	1,730	0	0	0	1115	1098	0	291	0	188	9	48,635	168,173,272
2559	-	71	511	0	2,455	7,575	146,484	53,182	11	12	125	20,118	0	0	0	506	306	0	0	0	49	0	7,247	58,019,632
2560	-	69	670	0	2,922	11,484	151,851	58,127	19	24	53	47,021	0	0	0	796	752	0	326	0	152	24	22,333	54,378,207
2561	-	75	757	0	3,404	17,478	199,223	94,504	1,826	37	50,622	72,385	8	1	29	1,716	1,272	4,907	315	65	111	0	15,882	7,618,165
2562	-	70	734	0	3,329	23,755	1,028,647	380,507	894	46	41,190	140,240	18	5	63	3,881	1,842	35	271	128	481	30,104	12,710	130,087,883
2563	-	76	726	0	3,574	16,224	293,449	131,647	25	37	0	129,859	6	0	52	3,539	3,929	31	320	36	0	90	24,669	126,644,810
รวม	**888**	**705**	**5,388**	**0**	**23,715**	**106,606**	**2,625,058**	**1,099,487**	**2,927**	**322**	**92,514**	**587,188**	**32**	**6**	**146**	**11,787**	**9,539**	**4,975**	**1,546**	**244**	**1,233**	**30,470**	**312,627**	**798,291,392**

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 กรมการปกครองได้ยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอทั้งหมด

ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์อัคคีภัยของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	จำนวนครั้ง	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหาย												
		จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	บ้านทั้งหลัง	บ้านบางส่วน (หลัง)	อาคาร/พาณิชย์ (หลัง)	โรงแรม (แห่ง)	โรงงาน/โรงสี (แห่ง)	วัด/โรงเรียน/สถานที่ราชการ (แห่ง)	ห้างสรรพสินค้า/อาคารสูง (แห่ง)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
2554	1,524	61	442	0	951	1,334	8,313	2,213	42	149	1,636	149	85	6	55	64	4	1,302	2,776,511,424
2555	1,644	74	573	0	1,275	1,515	13,600	3,248	30	525	2,083	649	83	9	47	53	6	1,537	1,104,665,955
2556	1,811	75	1,327	0	1,643	1,790	7,899	2,815	106	211	938	930	62	4	37	55	5	2,545	1,172,682,642
2557	763	73	385	0	670	763	5,206	1,999	26	67	719	184	54	2	19	36	6	4,677	315,473,917
2558	806	71	368	0	627	742	4,732	1,564	44	116	735	126	64	2	31	70	4	2,766	288,354,392
2559	1,123	77	425	0	754	1,026	22,166	4,275	68	182	934	160	69	6	46	81	20	6,483	2,495,619,185
2560	1,533	76	484	0	971	1,181	8,993	3,064	63	159	1,277	244	69	8	77	76	29	429	2,442,810,965
2561	1,297	75	464	0	980	1,202	4,007	1,421	29	146	811	569	85	6	69	55	53	456	323,191,742
2562	1,312	65	432	0	896	1,147	10,048	5,103	23	122	657	609	30	3	41	42	3	2,775	483,438,962
2563		70	395	0	901	1,194	5,085	1,907	34	66	1,375	0	0	0	0	173	0	2,563	844,041,103
รวม	**11,813**	**717**	**5,295**	**0**	**9,668**	**11,894**	**90,049**	**27,609**	**465**	**1,743**	**11,165**	**3,620**	**601**	**46**	**422**	**705**	**130**	**25,533**	**12,246,790,287**

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 กรมการปกครองได้ยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอทั้งหมด

ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2556 – 2563

พ.ศ.	การเกิดไฟป่า	
	ดับไฟป่า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)
2556	2,191	15,812
2557	1,088	15,140
2558	1,314	43,165
2559	1,708	62,584
2560	1,120	37,717
2561	520	17,556
2562	1,555	63,901
2563	3,158	63,386
รวม	**12,654**	**319,261**

ที่มาจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาคผนวก จ

การถอดบทเรียนปัญหาการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา

บทเรียนการจัดการวิกฤตและสาธารณภัย

ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 ความท้าทายใหม่ในการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ ประเทศไทยเผชิญกับภัยแล้งรุนแรงจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่ส่งผลกระทบทำให้เกิดภัยแล้งในหลายจังหวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2559 ปัญหาไฟป่าในหลายจังหวัด พ.ศ. 2559 ตั้งแต่ปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 ประเทศไทยเผชิญกับอุทกภัยมากกว่า 50 จังหวัด และเป็นปีที่สภาพอากาศมีความแปรปรวนจากการเปลี่ยนผ่านระหว่างปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญาที่ส่งผลกระทบทำให้เกิดอุทกภัยภาคใต้ และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี พ.ศ. 2560 ความท้าทายใหม่ในการบริหารจัดการสาธารณภัยจากเดิมที่สาธารณภัยส่วนใหญ่ในห้วงเวลานี้ คือ ภัยแล้ง อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ซึ่งเป็นสาธารณภัยประจำของประเทศไทย ตลอดจนเครื่องมือและการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อสาธารณภัยดังกล่าว

นอกจากนี้เหตุการณ์ถ้ำหลวงและอุบัติเหตุทางทะเลกรณีเรือฟินิกซ์ล่ม โดยทั้งสองเหตุการณ์นั้นมีความจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และจำเป็นที่จะต้องมีการบัญชาการสถานการณ์อย่างเป็นเอกภาพ นำไปสู่มิติใหม่ของการจัดการสาธารณภัยในประเทศไทย และกรณีการรับมือกับสาธารณภัยของประเทศไทย คือ พายุโซนร้อนปาบึก

1. อุทกภัยอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นแนวภูเขาสูงที่มีความสลับซับซ้อนและที่ราบเชิงเขา ขณะที่ตัวเมืองบางสะพานนั้นตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นแอ่งกระทะระหว่างภูเขากับชายฝั่งทะเลและรับน้ำจากเทือกเขาตะนาวศรี ที่ตั้งของเมืองทำให้บางสะพานกลายเป็นเมืองขวางทางน้ำ และเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเผชิญกับอุทกภัยที่มีระดับความรุนแรง หากเกิดน้ำทะเลหนุนสูงก็จะทำให้การระบายน้ำนั้นเป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น ด้วยลักษณะของการเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงและมีโอกาสเผชิญกับอุทกภัยที่มีระดับความรุนแรง ทำให้มีการออกแบบมาตรการเชิงโครงสร้างเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง คือ อ่างคลองลอย อ่างวังน้ำเขียว และอ่างโป่งสามสิบ เพื่อรองรับน้ำจากเทือกเขาตะนาวศรี และลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับเมืองบางสะพาน อย่างไรก็ดีบางสะพาน คือ หนึ่งในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยบ่อยครั้งนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 แม้ว่าจะมีการออกแบบมาตรการในเชิงโครงสร้างไว้แล้วก็ตาม หากย้อนกลับไปนับตั้งแต่การใช้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประสบอุทกภัยมาแล้ว 5 ห้วงเวลา และติดต่อกันถึง 3 ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางแสดงห้วงเวลาและสาเหตุของอุทกภัยบางสะพาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2559 – 2561

ห้วงที่/วันที่	อุทกภัยบางสะพาน	สาเหตุ
ห้วงที่ 1 **18 พฤษภาคม -** **20 พฤศจิกายน 2559**	วันที่ 9 - 12 พฤศจิกายน 2559	ความกดอากาศสูงกำลังปานกลางถึงค่อนข้างแรงจากประเทศจีนได้แผ่ลงมาปกคลุมบริเวณประเทศไทยตอนบน และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมภาคใต้และอ่าวไทย
ห้วงที่ 2 **1 – 31 ธันวาคม 2559**	วันที่ 7 - 8 ธันวาคม 2559	มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมภาคใต้และอ่าวไทย และหย่อมความกดอากาศต่ำในทะเลจีนใต้ตอนล่าง
ห้วงที่ 3 **1 - 16 มกราคม 2560**	วันที่ 9 - 11 มกราคม 2560	ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมภาคใต้และอ่าวไทย และหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณอ่าวไทย และบริเวณทะเลอันดามันและภาคใต้ฝั่งตะวันตก
ห้วงที่ 4 **15 กันยายน -** **9 พฤศจิกายน 2560**	วันที่ 8 - 9 พฤศจิกายน 2560	อิทธิพลหย่อมความกดอากาศต่ำและพายุดีเปรสชั่นบริเวณอ่าวไทย
ห้วงที่ 5 **1 พฤศจิกายน -** **31 ธันวาคม 2561**	วันที่ 8 - 10 พฤศจิกายน 2561	หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมบริเวณภาคใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยและภาคใต้
	วันที่ 10 ธันวาคม 2561	หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมบริเวณภาคใต้

หมายเหตุ : รวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์รายวันของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

ก่อนเกิดภัย เนื่องจากอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยบ่อยครั้ง ปัจจัยจากทั้งลักษณะเชิงกายภาพของพื้นที่และผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ เมื่อมีปริมาณฝนตกสะสมในพื้นที่ และมีแนวโน้มที่จะขยายวงกว้างกลายเป็นอุทกภัยในหลายพื้นที่ของอำเภอบางสะพาน เมื่อ พ.ศ. 2559 ได้มีการคาดการณ์ไว้ว่า ในช่วงปลายปีจะมีอุทกภัยครั้งใหญ่จากการเปลี่ยนผ่านของปรากฏการณ์เอลนีโญสู่ลานีญา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือ ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 ให้จังหวัดจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัยแบบเร่งด่วน ขณะที่กรมชลประทานได้มีการตรวจวัดระดับน้ำในเขื่อนเพื่อควบคุมและรักษาความสมดุลของน้ำในเขื่อน และให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ซักซ้อมการปฏิบัติในการเผชิญเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อย่างไรก็ดี อุทกภัยที่เกิดขึ้นในห้วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 ระดับความรุนแรงของอุทกภัยเกินกว่าแผนหรือศักยภาพของหน่วยงานในระดับพื้นที่ ทำให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้เตรียมความพร้อมในการรับมือ โดยการติดตามสถานการณ์ทั้งสภาพภูมิอากาศ ระดับน้ำ และหากคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นให้เร่งแจ้งเตือนประชาชน ขณะเดียวกันยังได้มีการสั่งการในการเตรียมเครื่องมือหรือเครื่องจักรกลสาธารณภัย บุคลากรให้พร้อมรับมือหากเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ พร้อมทั้งประสานและบูรณาการหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปี พ.ศ. 2561 ซึ่งได้เห็นบทเรียนจากอุทกภัยในห้วงปี พ.ศ. 2559 - 2560 จึงได้มีการสั่งการให้มีการพร่องน้ำและระบายน้ำให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งคำนึงถึงการระบายน้ำหากมีปริมาณน้ำฝนสะสม ขณะที่นายกรัฐมนตรีได้มีการสั่งการให้จังหวัดที่คาดว่าจะเกิดสาธารณภัยเตรียมความพร้อมในการรับมือ ในส่วนของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้เตรียมความพร้อมในการรับมือและประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

ระหว่างเกิดภัย ในขั้นตอนนี้สืบเนื่องจากการเผชิญอุทกภัยบ่อยครั้งและมีบทเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้อำเภอบางสะพานเข้าใจจุดอ่อนของสภาพของพื้นที่และวางแนวทางการป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น บทเรียนการเกิดอุทกภัยแต่ละครั้ง ถูกทดสอบขีดความสามารถและความพร้อมในการรับมือ ปัจจัยที่สำคัญ คือ ลักษณะของภัย และปัจจัยเอื้อหนุนที่ทำให้ภัยมีขนาดใหญ่เกินกว่าที่คาดการณ์ หรือการเตรียมความพร้อมของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่จะสามารถรับมือและจัดการกับสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที ในส่วนการปฏิบัติการระหว่างเกิดภัยในแต่ละห้วงเวลามีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้[1]

ห้วงที่ 1 อุทกภัยช่วงวันที่ 18 พฤษภาคม – 20 พฤศจิกายน 2559

อำเภอบางสะพาน ไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในรอบนี้มากนัก

ห้วงที่ 2 อุทกภัยช่วงวันที่ 1 - 31 ธันวาคม 2559

จุดวิกฤตที่สุดของอำเภอบางสะพานของการเกิดอุทกภัยครั้งนี้ คือ โรงพยาบาลบางสะพาน ระดับน้ำสูงประมาณ 1 เมตร ทำให้ต้องมีการเร่งขนย้ายอุปกรณ์ทางการแพทย์และอพยพผู้ป่วยไปยังชั้น 2 โดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้เร่งในการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และเร่งระบายน้ำ นอกจากนี้น้ำยังได้ไหลบ่าเข้าท่วมถนนสายหลักที่มุ่งหน้าสู่ภาคใต้

ห้วงที่ 3 อุทกภัยช่วงวันที่ 1 – 16 มกราคม 2560

อุทกภัยในช่วงวันที่ 9 – 11 มกราคม 2560 เป็นอุทกภัยครั้งรุนแรงที่เกิดขึ้นในอำเภอบางสะพาน ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง เป็นเหตุให้เส้นทางสายหลักที่มุ่งหน้าลงภาคใต้ถูกตัดขาด ทำให้การสัญจรเป็นอัมพาต การระดมความช่วยเหลือไปยังพื้นที่ประสบภัยในจังหวัดอื่นทางภาคใต้ไม่สามารถทำได้ เหตุการณ์ในครั้งนี้มีปริมาณน้ำฝนสูงถึง 244.7 มิลลิเมตร และสูงสุดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้การให้ความช่วยเหลือในระยะแรกนั้นทำได้ยาก จึงต้องมีการประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ขณะที่โรงพยาบาลบางสะพานได้รับผลกระทบอย่างหนัก แม้ว่าจะมีการเตรียมการล่วงหน้า แต่ด้วยขนาดของภัยที่ใหญ่เกินกว่าศักยภาพ

---

[1] สรุปและรวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์รายวันของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ในห้วงวันที่ 18 พฤษภาคม – 20 พฤศจิกายน 2559, 7 - 8 ธันวาคม 2559, 10 - 12 มกราคม 2560, 8 – 10 พฤศจิกายน 2560, 12 – 13 พฤศจิกายน 2561 และ 12 – 13 ธันวาคม 2561

และความพร้อมที่ได้เตรียมไว้ โรงพยาบาลบางสะพานเข้าสู่ภาวะวิกฤต และเป็นหนึ่งในปัจจัยที่นำไปสู่การยกระดับสถานการณ์เป็นการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 มีการระดมทรัพยากรเข้าให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างเร่งด่วน และจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าขึ้นอีกด้วย

ห้วงที่ 4 อุทกภัยช่วงวันที่ 15 กันยายน - 9 พฤศจิกายน 2560

ประสบกับอุทกภัยในช่วงวันที่ 8 – 9 พฤศจิกายน 2560 หลังมีฝนตกหนักในพื้นที่อย่างต่อเนื่องจากหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมภาคใต้ แต่สถานการณ์ไม่ร้ายแรงเท่าเหตุการณ์เมื่อช่วงเดือนมกราคม ผลกระทบใกล้เคียงกัน มีการเร่งติดตั้งเครื่องสูบน้ำและให้ความช่วยเหลือและอพยพประชาชนอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เหมือนเช่นต้นปี ขณะที่โรงพยาบาลบางสะพานได้มีการขนย้ายผู้ป่วยวิกฤตไปยังพื้นที่ปลอดภัย

ห้วงที่ 5 อุทกภัยช่วงวันที่ 1 พฤศจิกายน – 31 ธันวาคม 2561

เกิดอุทกภัยถึง 2 ครั้งในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

อุทกภัยครั้งที่ 1 ในช่วงวันที่ 6 - 11 พฤศจิกายน 2561

จากฝนที่ตกอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระดับน้ำเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และไหลเข้าท่วมพื้นที่ตัวเมืองบางสะพาน บ้านเรือนของประชาชนถูกน้ำท่วม ประชาชนบางส่วนติดอยู่ภายในอาคารบ้านเรือน เนื่องจากน้ำท่วมในช่วงเวลากลางคืน โดยภายหลังได้มีการสั่งการให้อพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย จุดเสี่ยงที่สำคัญ และมีความเปราะบางสูง คือ โรงพยาบาลบางสะพาน ที่มีปริมาณน้ำเพิ่มสูงขึ้น และมีความกังวลว่าระดับน้ำอาจใกล้เคียงกับอุทกภัยช่วงปี พ.ศ. 2560 มีการอพยพผู้ป่วยวิกฤตไปยังพื้นที่ปลอดภัย โรงพยาบาลบางสะพานได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือและแผนเผชิญเหตุล่วงหน้า พร้อมทั้งมีการซักซ้อมการปฏิบัติ

อุทกภัยครั้งที่ 2 ในช่วงวันที่ 10 - 12 ธันวาคม 2561

สืบเนื่องจากฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2560 ปริมาณน้ำเกินกว่าที่อ่างเก็บน้ำทั้ง 3 แห่งจะรองรับได้ น้ำท่วมเอ่อล้นเข้าท่วมตัวเมืองบางสะพาน และถนนสายหลักมุ่งหน้าลงภาคใต้ โรงพยาบาลบางสะพานที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยมาแล้วก่อนหน้านี้ ได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัย เหตุการณ์ครั้งนี้ไม่รุนแรงเหมือนที่ผ่านมา และไม่กระทบกับผู้ป่วย

หลังเกิดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการลงพื้นที่สำรวจความเสียหาย และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้น พบว่า อำเภอบางสะพานเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยสูงจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่การก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานนั้น ไม่คำนึงถึงการประเมินความเสี่ยงของพื้นที่ตัวเมืองที่เป็นชุมชนหนาแน่น และพื้นที่เปราะบางอย่างโรงพยาบาลบางสะพานนั้นตั้งอยู่ในจุดเสี่ยง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุทกภัย อำเภอบางสะพานเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะของการเป็นเมืองขวางทางน้ำ และโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะยังเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำในพื้นที่ แม้ว่าจะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง ได้แก่ อ่างคลองลอย อ่างวังน้ำเขียว และอ่างโป่งสามสิบ เพื่อรองรับน้ำจากเทือกเขาไว้แล้วก็ตาม การฟื้นฟูในระยะสั้นนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งการซ่อมแซมสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบ ขณะที่การฟื้นฟูระยะยาวนั้นรัฐบาลได้มีการศึกษาและวางแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ระยะยาว โดยมีโครงการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่อำเภอบางสะพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยโครงการนี้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน ในระยะยาวผ่านการก่อสร้างปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง

การขุดขยายคลองระบายน้ำ 4 สาย ขุดขยายคลองบางสะพานให้สามารถรองรับน้ำได้มากขึ้น โดยโครงการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ในระยะยาว

บทเรียนจากอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ปรากฏออกมาและสะท้อนแง่มุมของการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) การเตรียมความพร้อม ในส่วนของการเตรียมความพร้อมนั้นอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยจะเห็นว่าในช่วงก่อนที่จะมีอุทกภัยเกิดขึ้น กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ได้มีการติดตามข้อมูลข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยาอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางการปฏิบัติให้กับส่วนราชการในจังหวัด เพื่อให้รับทราบแนวทางในการปฏิบัติและการเตรียมความพร้อมให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ อีกทั้งยังได้มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุของจังหวัดที่บ่งบอกถึงรายละเอียดของส่วนราชการในพื้นที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจหรือสนับสนุนการปฏิบัติ รวมทั้งบัญชีทรัพยากรจังหวัดในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ จะเห็นได้ว่า การเตรียมความพร้อมรับมือกับอุทกภัยนั้นหน่วยงานที่มีการเตรียมความพร้อมที่ดี มีการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด มีการคาดการณ์สถานการณ์ล่วงหน้า ประเมินความเสี่ยงในพื้นที่ และมีความพร้อมในการประสานการปฏิบัติร่วมกัน หากแต่อุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพานนั้น มีระดับความรุนแรงที่เกินกว่าที่คาดการณ์ไว้ ทำให้แผนที่เตรียมความพร้อมไว้นั้นไม่สามารถรับมือและจัดการได้อย่างทันท่วงที

2) การจัดการสาธารณภัย โดยทั่วไปแล้วการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น เป็นการจัดการสาธารณภัยในระดับ 2 ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 แต่สถานการณ์อุทกภัยของอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น ทำให้มีบทเรียนสำคัญในการจัดการสาธารณภัยของประเทศด้วยการยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการประกาศยกระดับสาธารณภัย โดยมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการสถานการณ์ส่วนหน้า และระดมทรัพยากรและบุคลากรเข้าร่วมปฏิบัติการ รวมทั้งมีการนำระบบบัญชาการสถานการณ์และขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานการเปิดใช้งานศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดมาใช้เป็นครั้งแรก รวมทั้งมีการระดมบุคลากรจากส่วนกลางที่เกี่ยวข้องจำนวน 2,028 คน และการสนับสนุนกำลังพลจากกองทัพอีก 4,405 นาย สะท้อนให้เห็นการนำแผนมาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเปิดมุมมองหรือบทเรียนใหม่ให้กับการจัดการสาธารณภัยในประเทศไทย

3) การประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากอุทกภัยของอำเภอบางสะพาน ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2559 - 2561) และเป็นพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยรุนแรงจนมีการระดมกำลังและเครื่องมือเข้าสู่พื้นที่ประสบภัย การปฏิบัติงานโดยรวมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ เป็นไปตามแนวทางที่มีการกำหนดไว้ในแผนเผชิญเหตุอุทกภัยของจังหวัด ที่ได้มีการกำหนดหน้าที่และพื้นที่ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ แต่กับพบปัญหาการทำงานระหว่างหน่วยงาน กรณีการแจ้งเตือนภัยข้อมูลน้ำของกรมชลประทานเพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่สามารถรับรู้ข้อมูลปริมาณน้ำในพื้นที่ได้ แต่กรมชลประทานให้เหตุผลว่าไม่ได้เป็นหน้าที่ของกรมชลประทาน ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงานในการปฏิบัติที่ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ขาดการประสานการปฏิบัติร่วมกันทำให้เกิดปัญหาในลักษณะดังกล่าวขึ้น

2. วิกฤตถ้ำหลวง

ปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยทีมนักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนหมูป่าอะคาเดมี ภารกิจการกู้ภัยที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นหนึ่งในภารกิจที่ยากที่สุดของโลกที่เป็นผลมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในถ้ำ ทำให้ปฏิบัติการครั้งนี้ใช้เวลาถึง 17 วัน ก่อนที่จะนำตัวผู้ประสบเหตุทั้ง 13 คนออกจากถ้ำ โดยปฏิบัติการในครั้งนี้เริ่มต้นในช่วงเวลา 22.00 น. ของคืนวันที่ 23 มิถุนายน 2561 ภายหลังจากเจ้าหน้าที่วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ได้รับแจ้งว่ามีนักท่องเที่ยวพลัดหลงภายในถ้ำ โดยปฏิบัติการครั้งนี้ดำเนินจนถึงวันที่ 11 กรกฎาคม 2561 ภายหลังจากนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) แถลงปิดศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน โดยปฏิบัติการในครั้งนี้มีหน่วยงานที่เข้าร่วม และสนับสนุนภารกิจในการกู้ภัยในครั้งนี้กว่า 271 หน่วยงาน และการช่วยเหลือจากต่างประเทศอีก 7 ประเทศ (TPBS, 12 กรกฎาคม 2561)

ก่อนเกิดภัย เหตุการณ์ถ้ำหลวงไม่ได้เป็นสาธารณภัยหรือภัยโดยปกติที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการเตรียมการรองรับ ทั้งในแง่ขององค์ความรู้เกี่ยวกับภัย บุคลากร ตลอดจนเครื่องมือในการช่วยเหลือ และกู้ภัย และเกินกว่าความคาดคิด ขณะเดียวกันเหตุการณ์ถ้ำหลวงไม่ได้เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะเป็นวงกว้าง หากแต่การบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินมีความจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และจำเป็นที่มีระบบบัญชาการที่เป็นเอกภาพเพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย และการบังคับใช้กฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ดี ประเทศไทยไม่มีประสบการณ์ในการกู้ภัยทางถ้ำและไม่ได้เป็นภัยที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้ประเทศไทยไม่ได้มีการเตรียมการหรือการเตรียมความพร้อมเกิดภัย หากแต่ในกรณีการจัดการสาธารณภัยมุ่งไปที่ขั้นตอนการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินในการค้นหาและกู้ภัยผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ภายในถ้ำ

ระหว่างเกิดภัย โดยทีมกู้ภัยในพื้นที่ของมูลนิธิสยามรวมใจแม่สาย และศูนย์วิทยุ 191 สภ. แม่สาย อุปสรรค คือ สภาพของพื้นที่ภายในถ้ำเนื่องจากระดับน้ำที่เพิ่มสูงขึ้น ต่อมาในวันที่ 25 มิถุนายน 2561 นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ได้จัดตั้งศูนย์บัญชาการส่วนหน้าร่วมกับปลัดอำเภอและนายอำเภอแม่สายเพื่อบัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ และมีการวางแผนในการขอกำลังสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีเครื่องมือและมีความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ การติดต่อไปยังหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือเพื่อขอหน่วยทำลายใต้น้ำจู่โจมให้มาร่วมในปฏิบัติการครั้งนี้ (รายงานสถานการณ์สาธารณภัย, 27 มิถุนายน 2561) ขณะเดียวกันได้มีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัดเชียงราย ในการเข้าร่วมปฏิบัติภารกิจในครั้งนี้ ทั้งหน่วยงานราชการในพื้นที่ หน่วยงานจากส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเชิงเทคนิคที่มีเครื่องมือเฉพาะ องค์กรสาธารณกุศล ทีมแพทย์และพยาบาล อาสาสมัคร และประชาชนที่เข้ามาร่วมในการอำนวยความสะดวก สะท้อนให้เห็นถึงการร่วมแรงร่วมใจของภาคส่วนต่าง ๆ

การจัดการภาวะฉุกเฉินในปฏิบัติการค้นหา และกู้ภัยทีมนักฟุตบอล และผู้ฝึกสอนหมูป่าอะคาเดมี คือ การปฏิบัติการภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และกลไกการจัดการสาธารณภัยภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการในขั้นตอนระหว่างเกิดภัย กล่าวคือในขั้นตอนของการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ภายหลังการรับแจ้งว่ามีทีมนักฟุตบอลพลัดหลงภายในถ้ำ ในช่วงแรกเป็นการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 ที่การจัดการดำเนินการภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการระดมเจ้าหน้าที่และทีมกู้ภัยในพื้นที่เข้าสู่พื้นที่ในเขตวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน แต่ด้วยสภาพของพื้นที่ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้นหา ระดับน้ำภายในถ้ำที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีการถอนทีมกู้ภัยออกจากพื้นที่ค้นหาเพื่อความปลอดภัย ต่อมาเมื่อสถานการณ์มีความยากลำบาก และมีความซับซ้อนสูง จนนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์บัญชาการส่วนหน้า โดยมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดแบ่งภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในปฏิบัติการครั้งนี้อย่างชัดเจน ระดมเจ้าหน้าที่จากภาคส่วนต่าง ๆ และทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบเหตุ

ในส่วนของปฏิบัติการกู้ภัยจะเห็นได้ว่าภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดได้มีการประเมินความเสี่ยงในการกู้ภัย ประเมินทางเลือกที่มีอยู่โดยใช้ข้อมูลจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งข้อมูลเชิงเทคนิคและข้อมูลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้การกู้ภัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและไม่เป็นอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีการศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะสภาพของพื้นที่เพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติแก่ทีมกู้ภัย มีทีมผู้เชี่ยวชาญทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้าร่วมในปฏิบัติการในการค้นหาและกู้ภัย ในส่วนของการบัญชาการเหตุการณ์ ตามกลไกของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ได้กำหนดให้สาธารณภัยระดับ 2 ในเขตจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ เพื่อให้การสั่งการ ควบคุม และการกำกับดูแลเป็นไปในทิศทางเดียวกันมีความเป็นเอกภาพ มีทิศทางการทำงานและการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน และมีการติดต่อประสานงานและชี้แจงการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการสนธิกำลังหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานราชการส่วนกลาง หน่วยงานในระดับพื้นที่ หน่วยทหาร ทีมกู้ภัย อาสาสมัครต่าง ๆ และประชาชน ทำให้การชี้แจงการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความหลากหลาย และมีผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก มีการชี้แจงข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นการสื่อสารในภาวะวิกฤต โดยจัดให้มีการแถลงข่าวของผู้บัญชาการเหตุการณ์ชี้แจงการทำงานและขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ให้แก่สื่อมวลชน และทำความเข้าใจแก่ประชาชน (รายงานสถานการณ์สาธารณภัยประจำวันที่ 25 มิถุนายน - 11 กรกฎาคม 2561)

หลังเกิดภัย ในส่วนของการฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบนั้น ได้มีการรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพจิตใจของทีมนักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนหมูป่าอะคาเดมี มีการเยียวยาจิตใจผู้ได้รับผลกระทบ การให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่อำนวยความสะดวกในการระบายน้ำและการชดเชยความเสียหาย เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559) และหลักเกณฑ์การช่วยเหลืออื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีการวางแผนกำหนดแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณโดยรอบพื้นที่กู้ภัยถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน และพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยว

บทเรียนจากวิกฤตถ้ำหลวง ปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นปฏิบัติการแห่งความหวังที่หลายคนต่างเฝ้ารอความสำเร็จในการกู้ภัยและช่วยชีวิตทีมนักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนหมูป่าอะคาเดมี แต่หากพิจารณาในแง่ของการจัดการในภาวะฉุกเฉินของปฏิบัติการครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า กลไกการจัดการสาธารณภัยที่มีอยู่สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบภายใต้ขั้นตอนมาตรฐานในการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินและการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการของภาคส่วนต่าง ๆ และส่วนสำคัญ คือ ภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายในฐานะผู้อำนวยการจังหวัดและเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์มีส่วนสำคัญในการกำกับทิศทางการทำงานของหน่วยงานกว่า 271 หน่วยงาน และความช่วยเหลือจาก 7 ประเทศ การวางแผนที่เป็นระบบ การประเมินสถานการณ์รอบด้าน การคาดการณ์ทางเลือก และผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ การตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลเชิงเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลของพื้นที่ ทำให้ผลลัพธ์ของปฏิบัติการในครั้งนี้กลายเป็นบทเรียนที่สำคัญในการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย บทเรียนจากวิกฤตถ้ำหลวงที่ปรากฏออกมาและสะท้อนแง่มุมของการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย โดยอาศัยอำนาจตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยนั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญ และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยยังเป็นหลักฐานยืนยันในการอ้างอิงให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายได้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยและยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 2 เพื่อให้การจัดการมีความเป็นเอกภาพ

2) บทบาทและภาวะผู้นำ แม้ว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้ออกแบบระบบหรือกลไกสนับสนุนการเผชิญเหตุ และหนึ่งในนั้น คือ ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System) กำหนดรูปแบบโครงสร้างการบัญชาการให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์รับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์แต่เพียงผู้เดียว เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา หากแต่บทบาทและความเป็นผู้นำในการบัญชาการสถานการณ์ของนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ที่มีลักษณะในการทำงานที่น่าสนใจจนถูกกล่าวถึงภายหลังจากวิกฤตถ้ำหลวงคลี่คลายลง คือ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ การกระตุ้นเจ้าหน้าที่ให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงาน การประเมินสถานการณ์ล่วงหน้า และจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีผ่านการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการซักซ้อมการปฏิบัติการ ประชุมหารือรับฟังความคิดเห็นของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่เพื่อออกแบบแนวทางในการจัดการ การประสานงานกับหน่วยงานทุกรูปแบบ กล้าตัดสินใจในสถานการณ์ลักษณะเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของปฏิบัติการในครั้งนี้ แต่สะท้อนให้เห็นได้ว่าบทบาทและภาวะผู้นำของผู้บัญชาการเหตุการณ์มีส่วนสำคัญในการออกแบบระบบและบัญชาการสถานการณ์โดยเฉพาะในกรณีที่ภัยมีความซับซ้อนสูงและมีหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้องจำนวนมาก

3) การตัดสินใจบนฐานของข้อมูล การปฏิบัติการและการตัดสินใจครั้งนี้ อยู่บนฐานข้อมูลที่รองรับกับการตัดสินใจ ผ่านการวิเคราะห์ทางเลือกหรือความเป็นไปได้ โดยปรากฏตั้งแต่วันแรกที่มีการรายงานว่าทีมนักฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีหายตัวไป ด้วยข้อมูลเชิงกายภาพ ลักษณะของพื้นที่ ขณะเดียวกันก็มีการเชิญผู้ที่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญเข้ามาช่วยในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง การนำข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการช่วยเหลือและกู้ภัย ก่อนที่จะมีการประชุม

ตัดสินใจในทางเลือกที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ที่วางอยู่บนฐานของการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลเชิงเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลของพื้นที่

4) การวางแผนอย่างเป็นระบบ เหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหมาย และไม่เคยมีการจัดทำแผนเผชิญเหตุใด ๆ มาก่อน ถือเป็นเรื่องใหม่ในการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยและเป็นบทเรียนสำคัญในระดับโลก ดังนั้น การวางแผนและการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะนั้นทำได้ยาก ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะและมีเครื่องมือที่พร้อมสำหรับการปฏิบัติการเข้ามาดำเนินภารกิจ มีการระดมกำลังจากหลายภาคส่วน การวางแผนอย่างเป็นระบบกลายเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อกำหนดหน่วยงานในการปฏิบัติ ช่วยให้การประเมินสถานการณ์มีความรอบด้านและรัดกุมมากขึ้น

5) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยปฏิบัติ ในเหตุการณ์นี้มีหน่วยงานที่เข้าร่วมและสนับสนุนภารกิจในการกู้ภัยในครั้งนี้ถึง 271 หน่วยงาน และได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 7 ประเทศ โดยหน่วยงานเหล่านี้มีการแบ่งหน้าที่และภารกิจที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ข้อมูลในการวางแผน และการตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

6) สัมพันธภาพของหน่วยงานและการประสานการปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพระหว่างหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ที่มีการประสานการปฏิบัติร่วมกันอย่างมีเอกภาพ การทำหน้าที่เฉพาะกิจของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดเชียงรายที่ได้พยายามประสานการปฏิบัติ การระดมทรัพยากรจำนวนมากทั้งในภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมูลนิธิต่าง ๆ แต่ด้วยสภาพและข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ ในข้อจำกัดศักยภาพของกำลังพลและเครื่องมือทางเทคนิคของฝ่ายพลเรือน การทำหน้าที่ของหน่วยทหารจากหน่วย SEAL เป็นหน่วยงานหลักที่มีความเชี่ยวชาญในการดำน้ำในที่แคบของหน่วยทหาร ความโดดเด่นในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยทหารกับหน่วยพลเรือน ตั้งแต่ในระดับการวางแผน และการตัดสินใจทางการบริหารจัดการจนถึงการปฏิบัติส่งผลให้ภาพการทำงานร่วมกันระหว่างทหารกับพลเรือน ตลอดจนหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ จึงเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

7) การสื่อสารในภาวะวิกฤต หน่วยปฏิบัติการได้แบ่งการสื่อสารกับสาธารณะออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ติดตามสถานการณ์ และกลุ่มผู้ประสบภัย จากข้อมูลจะพบว่า การสื่อสารสาธารณะกับกลุ่มแรก ศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) ใช้การสื่อสารไปตามช่องทาง ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในหลายรูปแบบ เช่น การแจ้งข้อมูลตามวิทยุโทรทัศน์ การให้ข้อมูลทางสื่ออินเตอร์เน็ต โซเชียลมีเดียทุกรูปแบบ สำหรับการให้ข้อมูลกับสาธารณะจะเป็นข้อมูลที่มาจากศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) เพียงหน่วยเดียวเป็นหลัก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดสถานการณ์ ความเป็นเอกภาพของการสื่อสารระหว่างหน่วยปฏิบัติกับสาธารณะในกรณีดังกล่าว เรียกได้ว่าเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง สำหรับการสื่อสารกับกลุ่มผู้ประสบภัย ทางศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) และหน่วยปฏิบัติการได้พยายามสื่อสารกับกลุ่มผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารแบบทางเดียวในครั้งนี้ทางหน่วยปฏิบัติใช้ทั้งการสื่อสารด้วยวิธีการให้เฮลิคอปเตอร์หย่อนขนมพร้อมกระดาษข้อความที่เขียนว่า “ถ้าเจอขนมให้หยุดรอหน่วยซีล” เพื่อให้กลุ่มผู้ประสบภัยรับสารและได้รับพลังงานจากขนมเพื่อประทังความอยู่รอดระหว่างรอรับความช่วยเหลือ การสื่อสารในเหตุการณ์ในครั้งนี้จึงเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นการสื่อสารอย่างมีเอกภาพ

3. เรือฟินิกซ์ล่ม

เหตุการณ์อุบัติเหตุเรือฟีนิกซ์ล่มที่บริเวณเกาะเฮ จังหวัดภูเก็ต เป็นอุบัติภัยที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตของนักท่องเที่ยวชาวจีนถึง 47 ราย ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยในภาคการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจากประเทศจีนถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยมีสัดส่วนเป็นอันดับต้น ๆ ทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไปอย่างมหาศาล เหตุการณ์ครั้งนี้ส่งผลกระทบทั้งต่อความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในประเด็นเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อุบัติภัยครั้งใหญ่นี้มาจากปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศที่มีความผันผวนจากมรสุมที่ทำให้ฝนตกชุกหนาแน่น และคลื่นลมแรง ส่งผลให้เกิดคลื่นสูงบริเวณทะเลอันดามัน และฝนตกหนักในหลายพื้นที่ของประเทศไทยแล้ว การฝ่าฝืนกฎระเบียบและข้อบังคับ ตลอดจนการไม่รับฟังการแจ้งเตือนภัยด้านสภาพภูมิอากาศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคภูเก็ต ที่ได้แจ้งเตือนว่าเรือควรงดออกจากฝั่งของผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ครั้งนี้ขึ้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยว “ฟีนิกซ์ ไดร์ฟวิ่ง” เป็นบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2559 ซึ่งมีคนไทยเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ แต่เมื่อทำการตรวจสอบภายหลังกลับพบว่า เป็นบริษัทที่เป็น “นอมินี (Nominee) หรือตัวแทนอำพรางของกลุ่มทัวร์สัญชาติจีน อีกทั้งบริเวณท่าเทียบเรือท่องเที่ยวของบริษัทนี้ยังทำการก่อสร้างโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นท่าเทียบเรือที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม ยิ่งไปกว่านั้นบริเวณดังกล่าวยังเป็นพื้นที่เขตป่าสงวนอีกด้วย

ก่อนเกิดภัย กรมอุตุนิยมวิทยาได้ออกประกาศเรื่อง สภาวะคลื่นลมแรงบริเวณทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบน ฉบับที่ 1 แจ้งเตือนว่ามีคลื่นลมในทะเลมีกำลังแรงในช่วงระหว่างวันที่ 5 – 12 กรกฎาคม 2561 ห้ามเรือเล็กออกจากฝั่งและให้ระมัดระวังในการเดินเรือ แม้ว่ากรมอุตุนิยมวิทยาจะมีการออกประกาศแจ้งเตือนให้ระมัดระวังในเช้าของวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 กรมเจ้าท่าไม่ได้สั่งห้ามการเดินเรือทุกประเภท หากแต่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและการประเมินสถานการณ์ของผู้ประกอบการ โดยในมุมนี้สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานในพื้นที่ไม่ได้มีการประสานข้อมูลระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง การประเมินสถานการณ์เกิดความคลาดเคลื่อน ไม่ได้มีการนำระบบการเตือนภัยเรื่องระดับและคลื่นลมแรงในทะเลมาปรับประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ทำให้เมื่อเกิดเหตุขึ้นแล้ว การจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินจึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ทันต่อความรุนแรงของเหตุการณ์ อุบัติเหตุทางทะเลครั้งนี้ เกิดขึ้นในรอบ 10 ปี และเกินกว่าความคาดคิดของหน่วยงานในพื้นที่จะคาดการณ์ และพร้อมรับสถานการณ์ได้อย่างทันทีทันใด

ระหว่างเกิดภัย ภายหลังจากการรับแจ้งเหตุในเวลา 17.45 น. ว่าเกิดอุบัติเหตุเรือล่ม บริเวณเกาะเฮ โดยมีผู้โดยสารและลูกเรือรวม 105 คน จังหวัดภูเก็ตได้ประกาศเป็นพื้นที่ประสบสาธารณภัย และจัดตั้งศูนย์บัญชาการฉุกเฉิน ณ บริเวณท่าเรืออ่าวฉลอง การจัดการวิกฤตในสถานการณ์อุบัติภัยเรือฟีนิกซ์ล่มครั้งนี้ นายนรภัทร ปลอดทอง ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเรือล่ม จังหวัดภูเก็ต มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับสั่งการและบริหารจัดการการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันเพื่อปฏิบัติการค้นหา และการช่วยชีวิต (Search and Rescue) ซึ่งภายใน

ศูนย์บัญชาการฉุกเฉิน ณ บริเวณท่าเรืออ่าวฉลอง มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนภายในประเทศ รวมถึงมีการประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ จากต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทประกอบไปด้วย ทัพเรือภาคที่ 3 ที่ใช้เรือหลวงเจ้าพระยาเปรียบเสมือน “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์” ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบเหตุ และบุคลากรทางทหารจากหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ (หน่วยซีล) รวมถึงตำรวจน้ำ หน่วยกู้ชีพกู้ภัยกว่า 800 คน ใช้เรือจำนวน 17 ลำ อากาศยาน 6 ลำ และนักประดาน้ำ 70 คน เข้าร่วมปฏิบัติการค้นหาผู้สูญหายจากเหตุการณ์เรือฟีนิกซ์ล่มกลางทะเลภูเก็ต ซึ่งการปฏิบัติการค้นหามีการจัดผู้ค้นหาออกเป็นทีม ซึ่งเป็นบุคลากรที่มาจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ทัพเรือภาคที่ 3 ตำรวจน้ำภูเก็ต มูลนิธิกุศลธรรม ภูเก็ตร่วมใจ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง โดยมนุษย์กบของทัพเรือภาคที่ 3 ได้ออกลาดตระเวนทั้งในจุดที่เรือล่มและรัศมีโดยรอบที่คาดว่าผู้ประสบภัยจะลอยไปถึง รวมถึงมีการจัดเฮลิคอปเตอร์หมุนเวียนขึ้นบินเพื่อค้นหาผู้ประสบเหตุตามบริเวณชายฝั่งและทะเล และเครื่องบินดอร์เนียร์ 228 ที่บินขยายพื้นที่ไปถึงเกาะพีพี และเกาะลันตาจังหวัดกระบี่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์จากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ตลอดจนการค้นหาใต้น้ำบริเวณที่เรือจม โดยมีทีมนักประดาน้ำจากจีน 17 นาย เข้าสนับสนุนการทำงานด้วย อีกทั้งมีการค้นหาบริเวณผิวน้ำ โดยใช้เรือลาดตระเวนในการค้นหาในกรณีมีศพลอยขึ้นมา

สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 5 สาขาภูเก็ต ได้ออกประกาศไม่ให้เรือทุกลำออกจากท่าเทียบเรืออ่าวฉลอง เพื่อเปิดทางให้ทีมกู้ชีพกู้ภัยได้ทำงานอย่างสะดวก ยกเว้นได้รับการอนุญาตจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเรือล่ม ซึ่งในการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือและค้นหาผู้ประสบภัย ทัพเรือภาคที่ 3 ในฐานะผู้ควบคุมการปฏิบัติในการดำน้ำกู้ร่างผู้เสียชีวิต ประสานกับเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัย Guangzhou Salvage ของประเทศจีน ได้ลงเรือหลวงทองหลางเพื่อออกเดินทางไปยังจุดที่เรือฟีนิกซ์จม เพื่อเริ่มปฏิบัติการค้นหาร่างผู้สูญหายที่ถูกเรือทับร่างอยู่ สำหรับแผนการปฏิบัตินั้นจะยังคงใช้แผนปฏิบัติงานแบบเดิม คือจะใช้ทีมประดาน้ำของกองทัพเรือไทยเป็นหลัก จะดำลงไปด้วยอุปกรณ์สคูบ้า และอุปกรณ์ดำน้ำลึกพิเศษ แบบครอบเต็มศีรษะ โดยจะนำท่อดูดทรายดำลงไปเพื่อทำการดูดทรายบริเวณที่ร่างผู้สูญหายติดอยู่ออกก่อนนำร่างผู้สูญหายออกมา โดยร่วมมือกับกองทัพบกที่เข้ามาให้การสนับสนุนภารกิจการค้นหาซึ่งมีการจัดตั้งกองอำนวยการร่วมบรรเทาสาธารณภัย กองทัพภาค 4 ประกอบด้วย กองอำนวยการ ชุดแพทย์ พยาบาล จากค่ายวิภาวดี และค่ายเทพสตรีศรีสุนทร จัดตั้งครัวทหารและชุดปฏิบัติการตามภารกิจที่จังหวัดร้องขอด้วย นอกจากนี้ ได้นำเฮลิคอปเตอร์จำนวน 3 ลำ จากมนุษย์กบของตำรวจน้ำมาช่วยสนับสนุนการค้นหา และขณะนี้ได้สั่งการให้สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจท่องเที่ยวและตำรวจทางหลวงมาบูรณาการความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วย ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตเป็นผู้บริหารจัดการความช่วยเหลือจากทุกภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ได้แก่ ทีมนักดำน้ำต่างชาติที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือและทำหน้าที่ค้นหาผู้สูญหาย ทั้งนี้ มีนักประดาน้ำจากจีนเข้าร่วมภารกิจ 17 คน รวมไปถึงหน่วยกู้ภัยจากจีน มีการจัดล่ามแปลภาษาจีนเพื่อสื่อสารกับผู้ประสบภัยและครอบครัวของผู้เสียชีวิต ผนวกกับประกาศขอความช่วยเหลือและขออาสาสมัครเป็นล่ามภาษาจีนเพิ่มเติม เพื่อเป็นผู้ประสานระหว่างญาติผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บกับทีมกู้ภัยที่ส่งผู้เสียชีวิตไปยังโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ก่อนติดต่อให้ญาติมารับร่างกลับไป ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้เร่งพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลของผู้เสียชีวิตทั้งหมด รวมถึงการส่งตัวผู้ได้รับบาดเจ็บไปพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลที่พื้นที่ได้อีกทางหนึ่งด้วย

หลังเกิดภัย ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้เสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลอ่าวฉลอง ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นศูนย์ถาวรในการรับมือหากเกิดอุบัติภัยทางทะเล โดยศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลแห่งนี้ทำหน้าที่ในการแจ้งเตือน การช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ และการช่วยเหลือหลังเกิดเหตุ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งจุดเช็คพอยท์ เพื่อตรวจความพร้อมของเรือท่องเที่ยวทุกลำที่จะออกจากฝั่ง และจำนวนผู้โดยสารพร้อมทั้งลูกเรือ และเตรียมความพร้อมหากเกิดอุบัติภัยทางทะเล ขณะที่กรมเจ้าท่าจะมีการปรับมาตรการป้องกันเหตุ โดยจะทำการวิเคราะห์ลม คลื่น จากข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยาอย่างละเอียดในทุกวัน พร้อมทั้งออกระเบียบป้องกันการออกเรือให้เข้มงวดมากขึ้นในฤดูมรสุม โดยมาตรการเหล่านี้เป็นการวางแนวทางในการแก้ปัญหาในระยะยาวภายหลังจากเกิดภัย เพื่อป้องกันการเกิดซ้ำ

บทเรียนจากเรือฟินิกซ์ล่ม จากเหตุการณ์ในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนที่สำคัญในการจัดการสาธารณภัย

1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย โดยอาศัยอำนาจตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยนั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพ ในการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและประสานการปฏิบัติร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยยังมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ดีในเหตุการณ์เรือฟินิกซ์ล่ม ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยและยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 2 เพื่อให้การจัดการมีความเป็นเอกภาพ

2) การเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยที่ไร้ประสิทธิภาพ การฝ่าฝืนระเบียบ และการแจ้งเตือน เหตุการณ์เรือฟีนิกซ์ล่มครั้งนี้ได้กลายเป็นอุบัติภัยครั้งใหญ่ เนื่องจากความประมาทของผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยวที่ฝ่าฝืนการแจ้งเตือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกเดินเรือในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งเป็นช่วงที่มีสภาพภูมิอากาศแปรปรวน มีมรสุม ฝนตกชุกหนาแน่น และคลื่นลมแรง ซึ่งผนวกกับการต่อเรือที่ผิดแบบของเรือฟินิกซ์และการออกเดินเรือจากท่าเทียบเรือที่ผิดกฎหมายและอยู่นอกเหนือการกำกับดูแลของกรมเจ้าท่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว การละเลยในการบันทึกข้อมูล ตรวจสอบจำนวนนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ประสบปัญหาในการปฏิบัติการการค้นหา และช่วยชีวิตผู้ประสบภัย เนื่องจากไม่ได้มีการเก็บบันทึกข้อมูลของนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและไม่มีมาตรการในการตรวจสอบจำนวนผู้โดยสารก่อนออกเรือ ทำให้ในระยะแรกของการดำเนินการให้ความช่วยเหลือการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์รวมถึงจำนวนผู้โดยสารและลูกเรือฟีนิกซ์ทั้งหมดยังมีความคลาดเคลื่อนอยู่ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อปฏิบัติการค้นหาผู้รอดชีวิตและผู้สูญเสียครั้งนี้ แม้ต่อมาจะสามารถสรุปได้ว่าบนเรือท่องเที่ยวฟีนิกซ์มีจำนวนคนทั้งหมด 105 คน ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งลูกเรือและนักท่องเที่ยว มีผู้รอดชีวิต 42 คน เสียชีวิต 47 คน

3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สำหรับเหตุการณ์เรือฟินิกส์ล่มนั้น สะท้อนให้เห็นปัญหา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานในช่วงก่อนเกิดภัย โดยกรณีที่เห็นได้ชัด คือ ข้อมูลสภาพภูมิอากาศ ที่กรมอุตุนิยมวิทยามีการแจ้งเตือนให้มีการระมัดระวังในการเดินทาง ในขณะที่กรมเจ้าท่าไม่ได้มีการติดตามข้อมูลสภาพอากาศอย่างใกล้ชิด ทำให้ข้อมูล และการประเมินสถานการณ์เกิดความคลาดเคลื่อน และไม่ได้มีการระงับการเดินเรือแต่อย่างใด

4) การเร่งหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีกับผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนระเบียบและเป็นตัวแทนอำพราง ขณะเดียวกันทางตำรวจท่องเที่ยวร่วมกับสถานีตำรวจภูธรฉลอง จังหวัดภูเก็ต ได้เร่งดำเนินคดีกับคนขับเรือและนายท้ายเรือฟินิกซ์ ฐานกระทำการโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต และได้เรียกผู้ประกอบการเจ้าของเรือมาพูดคุยเรื่องของการเยียวยาผู้ประสบเหตุ พร้อมเชิญผู้แทนและคณะทูตจากประเทศจีน สหรัฐอเมริกา และประเทศรัสเซีย ลงพื้นที่เพื่อทราบสถานการณ์จริงและติดตามการช่วยเหลือชาวต่างชาติที่ประสบเหตุทั้งหมด นอกจากนี้ ยังเตรียมประสานกับกรมเจ้าท่าและกรมการท่องเที่ยวให้มีการเพิกถอนหรือพักใบอนุญาตประกอบธุรกิจท่องเที่ยวกับบริษัทเรือที่ฝ่าฝืน โดยดำเนินคดีผู้เกี่ยวข้องกับเหตุเรือล่ม ทั้งในส่วนของเรือเจ้าของ-ช่างเครื่องของเรือฟีนิกซ์ ในข้อหาประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และได้แจ้งความดำเนินคดีกับกัปตันเรือด้วย อีกทั้งเร่งดำเนินการด้านการตรวจสอบมาตรฐานของการประกอบการเรือท่องเที่ยว รวมถึงมาตรฐานของเรือท่องเที่ยวที่ให้บริการนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4. พายุโซนร้อนปาบึก

พายุโซนร้อนปาบึกเป็นพายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวขึ้นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกเฉียงเหนือ โดยก่อตัวขึ้นจากหย่อมความกดอากาศต่ำในทะเลจีนใต้ ในช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ก่อนที่จะทวีกำลังแรงขึ้นกลายเป็นพายุดีเปรสชั่น โดยในวันที่ 31 ธันวาคม 2561 กรมอุตุนิยมวิทยาออกประกาศเรื่อง พายุดีเปรสชั่น ฉบับที่ 1 ที่มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางประมาณ 55 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และเคลื่อนตัวอย่างช้า ๆ ทางทิศตะวันตก โดยคาดว่าจะเคลื่อนผ่านแหลมญวณ ก่อนเคลื่อนลงอ่าวไทยในวันที่ 2 มกราคม 2562 ลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากบริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันออก แต่ในเวลาไม่กี่ชั่วโมงให้หลังกรมอุตุนิยมวิทยาญี่ปุ่นปรับระดับความรุนแรง หลังพายุดีเปรสชั่นทวีความรุนแรงกลายเป็นพายุโซนร้อน และถูกเรียกชื่อในเวลาต่อมาว่า “ปาบึก” นับเป็นพายุโซนร้อนลูกแรกที่เกิดนอกฤดูกาลที่เกิดพายุขึ้น และทำสถิติกลายเป็นพายุโซนร้อนลูกแรกที่เกิดขึ้นเร็วที่สุด โดยมีความเร็วลม 65 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สำหรับพายุโซนร้อนปาบึกได้ส่งผลกระทบใน 23 จังหวัด ประชาชน 268,051 คน ได้รับผลกระทบ โดยมีผู้เสียชีวิต 5 ราย และบ้านเรือนของประชาชนได้รับความเสียหาย 53,413 หลัง (รายงานสถานการณ์สาธารณภัย, 16 มกราคม 2562)

ก่อนเกิดภัย ภายหลังการออกประกาศเตือนภัยฉบับที่ 1 ของกรมอุตุนิยมวิทยา ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการแจ้งเตือนข่าวสภาพอากาศและเป็นหน่วยงานต้นทางในการแจ้งเตือนภัยทางอุตุนิยมวิทยาที่อาจจะเกิดขึ้น ได้ทำการแจ้งเตือนให้จังหวัดทางภาคใต้เตรียมความพร้อมในการรับมือฝนตกหนักถึงหนักมากในห้วงวันที่ 2 - 5 มกราคม 2562 แต่ในเวลาต่อมาพายุดีเปรสชั่นได้ทวีความรุนแรงกลายเป็นพายุโซนร้อนปาบึก กรมอุตุนิยมวิทยาจึงได้มีการออกประกาศฉบับที่ 5 แจ้งเตือนภัยพายุโซนร้อนปาบึก ในวันที่ 1 มกราคม 2562 โดยคาดการณ์ว่า พายุโซนร้อนปาบึกจะเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งในวันที่ 4 มกราคม 2562 ส่งผลให้เกิดฝนตกหนักในวันที่ 3 มกราคม 2562 บริเวณจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และจังหวัดสตูล และในวันที่ 4 มกราคม มีจังหวัดได้รับผลกระทบ ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง

และจังหวัดสตูล โดยมีฝนตกเป็นบริเวณกว้างและมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดความกังวลว่าพายุโซนร้อนปาบึกอาจมีความรุนแรงในระดับเดียวกันกับพายุโซนร้อนแฮเรียต พ.ศ. 2505 ที่เคยพัดถล่มแหลมตะลุมพุกจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 900 คน เนื่องจากตัวพายุจะเคลื่อนพาดผ่านพื้นที่ภาคใต้ ประกอบกับมีฝนตกหนักตามมาและมีโอกาสเกิดดินถล่มในหลายพื้นที่ อีกทั้งอาจเกิดคลื่นพายุซัดฝั่ง โดยภัยเหล่านี้เป็นภัยที่มาพร้อมกับพายุ สำหรับการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับพายุโซนร้อนปาบึกนั้น เริ่มปรากฏขึ้นภายหลังคำสั่งให้มีการอพยพคนออกจากแท่นขุดเจาะน้ำมันในฝั่งอ่าวไทย เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ด้วยเหตุนี้ จึงนำไปสู่คำสั่งเตรียมความพร้อมในการรับมือของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยให้มีการแจ้งเตือนประชาชน กลุ่มอาชีพ อาทิ การประมง การท่องเที่ยว รวมถึงการสัญจรโดยเฉพาะทางเรือให้งดออกจากฝั่งเพื่อความปลอดภัย ขณะเดียวกันนายกรัฐมนตรียังได้สั่งการให้กระทรวงมหาดไทย กองทัพ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเตรียมการในการประสานการปฏิบัติงานร่วมกันให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น และในวันที่ 3 มกราคม 2562 นายกรัฐมนตรีได้สั่งให้มีการประชุมวิดีโอผ่านทางไกลกับผู้ว่าราชการจังหวัด 16 จังหวัด ในพื้นที่ที่มีการคาดการณ์ว่าจะได้รับผลกระทบ โดยสั่งการให้จังหวัด และหน่วยงานในพื้นที่เตรียมการให้ความช่วยเหลือประชาชน พร้อมทั้งให้มีการตั้งศูนย์บัญชาการหลักอยู่ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีศูนย์กำกับเพื่อติดตามการทำงานที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง ขณะเดียวกันสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในภาวะวิกฤติขึ้น เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่ภาคใต้

ในส่วนของกระทรวงมหาดไทยที่มีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการปฏิบัติร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วันที่ 2 มกราคม 2562 พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเตรียมความพร้อมรับมือทั้งในด้านกำลังคน เครื่องมือ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นให้พร้อมรับมือกับพายุปาบึก พร้อมทั้งประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิดและติดตามการพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือและได้มีการประเมินความเสี่ยงล่วงหน้า หากพายุพัดขึ้นฝั่งอาจส่งผลต่อระบบการสื่อสาร การไฟฟ้า และเส้นทางการคมนาคมที่ถูกตัดขาด โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการเตรียมการบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเตรียมสถานที่ในการอพยพประชาชน

ในส่วนของกระทรวงกลาโหมและเหล่าทัพในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับพายุโซนร้อนปาบึก โดยพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้สั่งการให้ทุกเหล่าทัพติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและจัดกำลัง เครื่องมือช่าง รวมทั้งชุดแพทย์สนามและจัดเตรียมระบบสื่อสารสำรองในพื้นที่ให้พร้อมในการให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยกองทัพบกได้สั่งการให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกประสานงานและบูรณาการกับทุกภาคส่วนเตรียมรับมือสถานการณ์ โดยตั้งจุดบริการประชาชนส่วนหน้าในพื้นที่เสี่ยงภาคใต้ ในส่วนของกองทัพเรือได้มีการกำหนดให้กองเรือเตรียมเรือหลวงเพื่อใช้ในการสนับสนุนภารกิจในการเป็นฐานช่วยเหลือประชาชน และเตรียมโรงพยาบาลสนามหากเกิดเหตุฉุกเฉิน ขณะที่กองทัพอากาศนั้นให้มีการเตรียมพร้อมอากาศยานในการลำเลียงสิ่งของบรรเทาทุกข์เข้าสู่พื้นที่ประสบภัย ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่จัดเตรียมชุดช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนเครื่องมือและทรัพยากร รวมทั้งเฮลิคอปเตอร์ในการสนับสนุนการกู้ภัย

นอกจากนี้ส่วนราชการอื่น ๆ อาทิ กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือ โดยทำการป้องกันอาคารสถานที่ของโรงพยาบาล และอุปกรณ์ทางการแพทย์ในพื้นที่เสี่ยงภัย จัดสำรองยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ สำรวจผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ จัดเตรียมทีมเคลื่อนที่เร็ว เพื่อช่วยเหลือทางการแพทย์ พร้อมทั้งจัดเตรียมแผนในการอพยพผู้ป่วย และแผนบริหารความต่อเนื่อง ขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อเตรียมการในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านการสูบน้ำ การอพยพสัตว์ พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติตามแนวทางของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

อย่างไรก็ตามประเด็นที่หลายฝ่ายมีความเป็นห่วง คือ การเตรียมความพร้อมด้านพลังงานนั้น นายสมพงษ์ ปรีเปรม ผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในฐานะประธานการประชุมศูนย์อำนวยการช่วยเหลือสนับสนุนกรณีเหตุการณ์ไม่ปกติ (ศอส.) ได้ทำการประชุมวิดีโอผ่านทางไกลไปยังศูนย์ควบคุมการจ่ายไฟฟ้า (SCADA) ในพื้นที่ภาคใต้ 3 แห่ง คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสงขลา เพื่อติดตามและเตรียมพร้อมรับสถานการณ์พายุโซนร้อนปาบึก โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เตรียมความพร้อมในการดูแลรักษาระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้มีความปลอดภัย และเตรียมความพร้อมในการแก้ไขกระแสไฟฟ้าขัดข้อง ซ่อมแซมฟื้นฟูหากเกิดความเสียหายจากอิทธิพลของพายุ

สำหรับการดำเนินการในขั้นตอนก่อนเกิดภัยของจังหวัดในฐานะหน่วยงานในระดับพื้นที่ และเป็นหน่วยงานที่เผชิญกับพายุโซนร้อนปาบึก ได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติเป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละจังหวัด โดยมีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญ อาทิ จัดตั้งศูนย์อพยพ จัดเตรียมกำลัง เครื่องมือ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ พร้อมทั้งประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ ในพื้นที่มีการประเมินจุดเสี่ยงหรือพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยมีการสั่งอพยพประชาชน สัตว์เลี้ยงไปยังพื้นที่ปลอดภัย มีการจัดชุดเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ ขณะเดียวกันในบางพื้นที่ได้มีการสั่งหยุดเรียนเพื่อความปลอดภัยของเด็กนักเรียน

ระหว่างเกิดภัย อิทธิพลของพายุโซนร้อนปาบึกได้เริ่มส่งผลกระทบกับพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562 โดยจังหวัดที่ได้รับผลกระทบในช่วงแรก คือ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และจังหวัดพัทลุง ในวันที่ 4 มกราคม 2562 เวลา 12.45 น. พายุโซนร้อนปาบึกได้พัดขึ้นฝั่ง ด้วยความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางประมาณ 75 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อนที่จะอ่อนกำลังกลายเป็นพายุดีเปรสชั่นพาดผ่านบริเวณตอนกลางของภาคใต้ก่อนเคลื่อนไปยังฝั่งอันดามัน

ในส่วนของการปฏิบัติในขั้นตอนระหว่างเกิดภัยซึ่งเป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่ให้ความสำคัญกับการเผชิญเหตุ (Response) และการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ (Relief) แก่ผู้ประสบภัยนั้น กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ได้มีข้อสั่งการและแนวทางในการปฏิบัติในพื้นที่ โดยเน้นย้ำให้มีการใช้กลไกการปฏิบัติภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยทหารในพื้นที่ในการรับมือและจัดการสาธารณภัย เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งให้จังหวัดติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด หากในพื้นที่มีฝนตกหนักเป็นเวลานานให้เตรียมความพร้อมหากเกิดน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่มโดยเฉพาะพื้นที่ตามแนวเขา และให้มีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่

อย่างไรก็ดีก่อนที่พายุจะพัดขึ้นฝั่งในวันที่ 4 มกราคม 2562 นั้น ในช่วงระหว่างวันที่ 2 - 3 มกราคม 2562 ซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกหนักในหลายพื้นที่จากอิทธิพลของพายุ หลายจังหวัดในภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดปัตตานี นราธิวาส สงขลา นครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการสั่งการให้อพยพประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง ที่คาดว่าพายุจะพัดขึ้นฝั่งในบริเวณนี้ ได้มีการสั่งอพยพประชาชนออกนอกพื้นที่ทั้งหมด โดยให้ประชาชนอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยหรือจุดอพยพที่เตรียมไว้เพื่อความปลอดภัย โดยระดมกำลังเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในจังหวัดและหน่วยทหารในพื้นที่เข้าอพยพประชาชน ขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ ระดมกำลังพลและทรัพยากร ตลอดจนเครื่องมือหรือเครื่องจักรกลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณภัยเข้าสู่พื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยมีการจัดแบ่งหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามพื้นที่ ขณะที่หน่วยทหารได้มีการระดมกำลังพลและเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามพื้นที่ที่มีการจัดแบ่งไว้ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งจัดเตรียมหมู่เรือสาธารณภัยและอากาศยานสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัย นอกจากนี้สภากาชาดไทย มูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก และองค์กรสาธารณกุศล ได้จัดเตรียมอาหาร ถุงยังชีพให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นปฏิบัติงานภายใต้แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการจัดหาพื้นที่อพยพ แจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ประสบภัย และเตรียมสิ่งของบรรเทาทุกข์เบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่

หลังเกิดภัย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้หลายพื้นที่มีเสาไฟฟ้า ต้นไม้โค่นล้ม บ้านเรือนของประชาชนได้รับความเสียหาย 53,413 หลัง ขณะที่พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์กว่า 80,000 ไร่ ได้รับผลกระทบจากลมกรรโชกแรงและในหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ทำให้พืชผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ได้ทำการประเมินความเสียหาย และความต้องการช่วยเหลือพร้อมทั้งให้มีการสำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยและความเสียหายเบื้องต้น รายงานไปยังกระทรวงต้นสังกัด ขณะเดียวกันได้มีการระดมกำลังทหารในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งเครื่องจักรกลสาธารณภัยเข้าให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูที่อยู่อาศัย และพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559) และหลักเกณฑ์การช่วยเหลืออื่น ๆ ในส่วนของมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนั้น กระทรวงการคลัง ได้ออกมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ 2 มาตรการ คือ 1) มาตรการทางภาษี โดยเสนอให้มีการลดหย่อนภาษีสำหรับการบริจาคเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค รวมถึงการยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและรถยนต์ในพื้นที่ที่ประกาศให้เป็นพื้นที่ประสบภัย 2) มาตรการ ทางการเงินของสถาบันทางการเงิน 7 แห่งที่มีการออกมาตรการ เช่น การพักชำระหนี้ การให้สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน การลดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

บทเรียนจากพายุโซนร้อนปาบึก จากเหตุการณ์ในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนที่สำคัญในการจัดการสาธารณภัย

1) ขับเคลื่อนจากบทเรียนในอดีต เหตุการณ์พายุโซนร้อนปาบึกเป็นพายุโซนร้อนที่มีการคาดการณ์กันว่าจะมีระดับความรุนแรงใกล้เคียงกับพายุโซนร้อนแฮเรียตที่พัดถล่มพื้นที่แหลมตะลุมพุก ความทรงจำของผู้คนและความรุนแรงจากภัยในอดีตยังคงเป็นบทเรียนสำคัญที่ขับเคลื่อนให้การรับมือและการเตรียมความพร้อมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมไปถึงสร้างความตระหนักให้กับประชาชนให้พร้อมรับมือกับวาตภัยที่จะเกิดขึ้น นั่นหมายความถึง การที่ประชาชนจะตระหนักและให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการอพยพหรือเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ปลอดภัยเพื่อลดการสูญเสียต่อชีวิต และเป็นครั้งแรกที่ประชาชนปฏิบัติตนตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ให้คำแนะนำ ทำให้การจัดการมีความยากลำบากน้อยลง

2) การเตรียมความพร้อม ภายหลังการประกาศของกรมอุตุนิยมวิทยาว่า พายุดีเปรสชั่นได้ทวีความรุนแรงกลายเป็นพายุโซนร้อนปาบึก ทำให้รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญและมีการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ทำให้มีข้อมูลที่พร้อมต่อการตัดสินใจ มีการซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติ และมีการจัดทีมหรือหน่วยงานที่มีเครื่องมือเฉพาะเตรียมพร้อมให้การสนับสนุน ขณะที่หน่วยงานในระดับพื้นที่มีการเตรียมความพร้อมที่ดี มีการจัดเตรียมศูนย์อพยพรองรับการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนที่อาจกลายเป็นผู้ประสบภัย แต่ปัญหาที่เห็นได้ชัด คือ การประเมินจุดอพยพบางแห่งที่ไม่เหมาะสมในกรณีที่เกิดภัยโดยเฉพาะพายุโซนร้อน

3) การคาดการณ์ความเสี่ยงล่วงหน้า เหตุการณ์ในครั้งนี้มีการประเมินภัยในหลายด้านอย่างรัดกุมเพื่อให้ครอบคลุมทุกภัย ทุกผลกระทบ แต่ด้วยลักษณะของภัยในครั้งนี้ที่ประเทศไทยไม่ได้เผชิญมาเป็นระยะเวลากว่า 30 ปี นั้น ทำให้การคาดการณ์ผลกระทบบางอย่างคลาดเคลื่อน โดยตัวอย่างที่เห็นได้ คือ คลื่นพายุซัดฝั่งที่เกิดขึ้นบริเวณจังหวัดสมุทรสาครที่ไม่มีการแจ้งเตือนประชาชน

4) การปฏิบัติตามกลไกที่ถูกออกแบบและกำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กล่าวคือ มีการจัดหน่วยงานรองรับกับสาธารณภัย และมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน ตั้งแต่ช่วงที่ได้รับข่าวการยืนยันจากกรมอุตุนิยมวิทยา และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับมีการเริ่มปฏิบัติการเป็นบางส่วน ตั้งแต่ยังไม่มีผลกระทบเกิดขึ้น

5) สัมพันธภาพของหน่วยงานและการประสานการปฏิบัติ ในภาพรวมเหตุการณ์ครั้งนี้ เป็นเหตุการณ์ที่ได้รับความสำคัญอย่างยิ่งทำให้หน่วยงานต่าง ๆ พร้อมใจประสานการปฏิบัติในการดำเนินภารกิจร่วมกัน โดยมีการสั่งการให้หน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ประสานการปฏิบัติร่วมกันในการรับมือและตอบสนองต่อสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการสถานการณ์ในพื้นที่ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

6) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ที่ทั่วถึงทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น ที่มีการแจ้งเตือนข่าวสารจากทางการอย่างชัดเจน หากแต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คที่มีการคาดการณ์กันเอง หรือกรณีที่มีการปล่อยข่าวลือ และมีการแชร์ต่อกันอย่างรวดเร็ว ยังคงเป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบและความวิตกกังวลแก่ประชาชนในหลายพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อการจัดการสถานการณ์ในภาพรวม

(ที่มา : รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย ประเมินผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

5. กรณีเหตุระเบิดภายในโรงงานผลิตสารเคมี บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ประเด็น	รายละเอียด
1. ต้นเหตุการเกิดสถานการณ์เพลิงไหม้และสารเคมีรั่วไหล	**เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เวลา 03.20 น.** เกิดเหตุเพลิงไหม้ระเบิดภายในโรงงาน ชื่อ บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 87 ซอยกิ่งแก้ว 21 หมู่ 15 ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ เจ้าของเป็นชาวจีน เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ประกอบกิจการผลิตเม็ดโฟม และเม็ดพลาสติก คาดว่าเหตุเกิดจากสารเคมีรั่วไหล โดยสารเคมีส่วนใหญ่เป็นสารประเภท Styrene monomer รวมถึงสารเคมีใช้ประกอบการผลิตอีกหลายชนิด ทำให้เกิดระเบิดอย่างรุนแรง ส่งผลให้เพลิงลุกไหม้ **พื้นที่ได้รับผลกระทบ** รวม 4 ตำบล 29 หมู่บ้าน มีประชาชนแจ้งความบ้านเรือนได้รับผลกระทบจากแรงระเบิดเกิดความเสียหายเบื้องต้นประมาณ 2,390 หลังคาเรือน รถยนต์เสียหาย 224 คัน รถจักรยานยนต์เสียหาย 15 คัน ผู้บาดเจ็บ 49 ราย และผู้เสียชีวิต 1 ราย (ข้อมูล สภ.บางแก้ว ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2564)
2. การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่	**2.1 จังหวัดสมุทรปราการ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนี้** **(1) จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์** ณ มูลนิธิร่วมกตัญญูสมุทรปราการ โดยบริหารจัดการร่วมกับผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิและจิตอาสา 904 โดยสับเปลี่ยนกำลังปฏิบัติงานหมุนเวียนตลอด 24 ชั่วโมง มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติการกว่า 1,000 คน เครื่องจักรกลสาธารณภัยกว่า 200 รายการ **(2) ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน** ในพื้นที่อำเภอบางพลี รวม 4 ตำบล 29 หมู่บ้าน **(3) จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับผู้อพยพ** ในพื้นที่ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ รวม 9 จุด จำนวนผู้อพยพ 1,992 คน และจุดอพยพสำรอง จำนวน 2 จุด รองรับประชาชน จำนวนกว่า 2,000 คน โดยมีการจัดตั้งโรงครัวพระราชทานและมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ มอบเต็นท์พักอาศัย พร้อมสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นในชีวิตประจำวันสำหรับผู้อพยพเบื้องต้น โดยมีแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นผู้ดูแลด้านการป้องกันควบคุมโรค **(4) อพยพประชาชนออกจากพื้นที่** เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เวลา 09.30 น. นายอำเภอบางพลี ในฐานะผู้อำนวยการอำเภอ ได้ประเมินสถานการณ์ และได้สั่งการให้ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในรัศมีภายในระยะ 5 กิโลเมตร อพยพออกจากพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบจากกรณีการระเบิดและสารเคมีที่อาจฟุ้งกระจาย **2.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ในฐานะกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC) ณ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่ออำนวยการ ติดตาม แก้ไขสถานการณ์และประสานการปฏิบัติงานกับผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)

ประเด็น	รายละเอียด
	และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ณ ที่เกิดเหตุ (Incident Command : ICP) โดยได้ส่งกำลังเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการสนับสนุนจากศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 4 แห่ง นำเครื่องจักรกลสาธารณภัย ประกอบด้วย รถหอน้ำ 37 เมตร รถกู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว รถบรรทุกน้ำช่วยดับเพลิง รถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยเพื่อขนโฟมเคมีเข้าดับเพลิงและกู้ภัย รวม 48 รายการ กำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ 97 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (EOC) 30 คน รวม 127 คน พร้อมส่งอากาศยาน KA-32 ตามโครงการความร่วมมือระหว่างกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกองทัพบก จำนวน 2 ลำ และได้บินปฏิบัติการทิ้งน้ำดับเพลิง รวม 42 เที่ยว 126,000 ลิตร ทั้งนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ส่งรถประกอบอาหารและรถผลิตน้ำดื่มเข้าดูแลประชาชนผู้อพยพร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประกอบอาหารแจกจ่ายแก่ผู้อพยพ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ และวัดบางพลีใหญ่กลาง นอกจากนี้ ได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคเอกชน และอาสาสมัคร ขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรจากหน่วยงานที่มีศักยภาพในพื้นที่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดระยอง อาทิ น้ำยาโฟมดับเพลิง โดยเฉพาะกลุ่มปิโตรเคมี บริษัท ปตท. (NPC) กลุ่ม EMAG องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เทศบาลนครแหลมฉบัง และเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ รวมถึงประสานผู้เชี่ยวชาญด้านการระงับเหตุฉุกเฉินและการจัดการกากของเสียและการจัดการสารเคมี อาทิ 1) นายสุเมธา วิเชียรเพชร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ 2) นายณัฐธัญ ละอองทอง ผู้จัดการศูนย์ควบคุมภาวะฉุกเฉิน NPC Safety and Environmental Service Co.,Ltd. เป็นต้น เข้าให้คำแนะนำในการระงับเหตุฉุกเฉินและการจัดการสารเคมี
3. การแจ้งเตือนภัย	วันที่ 5 กรกฎาคม 2564 นายอำเภอบางพลี ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ได้ติดตามสถานการณ์ เนื่องจากโรงงานดังกล่าวประกอบกิจการผลิตเม็ดโฟมและเม็ดพลาสติก ที่มีสารประกอบการผลิตหลายชนิด และจากการประเมินสถานการณ์คาดว่าจะเกิดการระเบิดที่รุนแรงมากขึ้น จึงมอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งเตือนประชาชนในรัศมี 5 กิโลเมตร ผ่านระบบ Line ระบบเสียงตามสาย รถกระจายเสียงตามหมู่บ้าน Facebook Fanpage ต่าง ๆ ในพื้นที่ ให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ พร้อมสั่งการให้เจ้าหน้าที่จัดเตรียมสถานที่อพยพรองรับประชาชนที่ต้องอพยพในแต่ละพื้นที่ด้วย ในส่วนของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและรับมือเมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยได้พัฒนาเทคโนโลยีด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการรับแจ้งเหตุและแจ้งเตือนภัย ได้มีการจัดทำใน 5 ช่องทาง ได้แก่

ประเด็น	รายละเอียด
	1. Official Line @1784DDPM “ปภ.รับแจ้งเหตุ 1784” 2. Application “DPM Reporter” 3. Application “อาสาสู้ภัย” 4. Twitter @DDPMNews 5. Facebook Fanpage กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย DDPM โดยช่องทางดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ และจากการติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องพบว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุและติดตามข่าวสารผ่านช่องทางดังกล่าวเป็นอย่างดี
4. การดำเนินการภายหลังสถานการณ์ยุติ	**4.1 ภายหลังการประชุมของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด เพื่อประเมินสถานการณ์ และความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ได้มีความเห็นให้นายอำเภอบางพลีประกาศแจ้งให้ประชาชนกลับเข้าที่พักอาศัยได้** ดังนี้ - ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2564 เวลา 17.00 น. ให้ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในรัศมี 2 - 5 กิโลเมตร กลับเข้าที่พักอาศัยได้ - ตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม 2564 เวลา 17.00 น. ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในรัศมี 1 กิโลเมตรจากจุดเกิดเหตุ สามารถกลับเข้าที่พักได้ **ส่วนบริเวณที่เกิดเหตุยังคงเป็นพื้นที่ควบคุมไม่อนุญาตให้เข้าพื้นที่** **4.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ติดตามสถานการณ์ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด โดยให้เจ้าหน้าที่และเครื่องจักรกลเฝ้าระวังสถานการณ์ในพื้นที่จนมั่นใจว่าไม่มีเหตุปะทุของเพลิงอีก รวมทั้งสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และลงพื้นที่ร่วมกับมูลนิธินายช่างไทยใจอาสา เพื่อประเมินผลกระทบและตรวจสอบสภาพบ้านเรือนประชาชนบริเวณโดยรอบ เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นเอกสารประกอบการขอรับค่าชดเชยความเสียหายจากบริษัทต้นเหตุต่อไป **4.3 การกำกับ ติดตามการแก้ไขปัญหา เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น** มีแนวทาง ดังนี้ **(1) การขนย้ายและกำจัดสารเคมีที่ตกค้างในพื้นที่เกิดเหตุ** โดยนายอำเภอบางพลี ผู้เชี่ยวชาญจากกรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และเจ้าหน้าที่จากบริษัท อัคคีปราการ จำกัด (มหาชน) ได้ร่วมวางแผนดำเนินการขนถ่ายสารเคมี (สารสไตรีน) ที่เหลือในถังกักเก็บทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการระหว่างวันที่ 10 - 16 กรกฎาคม 2564 ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 7 วัน สามารถขนถ่ายสารเคมีรวมทั้งสิ้น 913 ตัน และกรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการ**ตรวจสอบสภาพอากาศและน้ำ การขนย้ายถ่านหิน การเก็บรวบรวมน้ำเสียจากการดับเพลิง** รวมทั้งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลสรุปการตรวจคุณภาพน้ำบาดาลพบว่าคุณภาพน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานปลอดภัยต่อประชาชน

ประเด็น	รายละเอียด
	4.4 แนวทางการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 เมื่อจังหวัดได้มีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือฯ แล้ว ก็สามารถใช้จ่ายเงินทดรองราชการ ในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด วงเงิน 20 ล้านบาท เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัย ซึ่งสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทุกจังหวัด มีวงเงินทดรองราชการฯ จังหวัดละ 20 ล้านบาท โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยแบ่งการช่วยเหลือเป็น 3 ประเภท ตามสภาพเหตุการณ์และความเหมาะสม ดังนี้ • **เงินสด** ได้แก่ **- ค่าจัดการศพแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต** รายละไม่เกิน 29,700 บาท **- ค่าซ่อมแซมบ้านที่ได้รับความเสียหาย**ไม่เกินหลังละ 49,500 บาท หากบ้านเสียหายทั้งหลังจะได้รับค่าดำรงชีพเบื้องต้น ครอบครัวละไม่เกิน 3,800 บาท **- ค่าช่วยเหลือผู้บาดเจ็บสาหัส** จำนวน 4,000 บาท / พิการไม่สามารถประกอบอาชีพได้ จำนวน 13,300 บาท **- ค่าเครื่องมือประกอบอาชีพ** ครอบครัวละไม่เกิน 11,400 บาท • **สิ่งของ** ได้แก่ วัสดุสมทบซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เช่น กระเบื้อง สังกะสี ตะปู ถุงยังชีพ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องครัว และเครื่องมือประกอบอาชีพ • **บริการ** ได้แก่ การจัดสร้างหรือดัดแปลงที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัย การจัดสิ่งสาธารณูปโภค ห้องน้ำ ห้องสุขา ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 5 - 21 กรกฎาคม 2564 เป็นต้นมา มีประชาชนแจ้งความแล้วจำนวน 2,315 คน ซึ่งระบุความเสียหายประกอบด้วย บ้านเสียหาย จำนวน 2,315 ราย รถยนต์เสียหาย จำนวน 221 คัน รถจักรยานยนต์เสียหาย จำนวน 15 คัน จากการประเมินมูลค่าความเสียหายเบื้องต้นจำนวนกว่า 1,074 ล้านบาท ในส่วนของกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เตรียมการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 ซึ่งคณะกรรมการฯ เคยมีมติให้ความช่วยเหลือ กรณีประชาชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิ หรืออาสาสมัครหรืออาสาสมัครกู้ภัยต่าง ๆ ที่เข้าไปช่วยเหลืองานของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นดับไฟป่า ไฟไหม้อาคาร อุทกภัย หรือเหตุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย ดังนี้ 1) ค่าจัดการศพรายละ 50,000 บาท และค่าเงินทุนเลี้ยงชีพครอบครัวผู้เสียชีวิตรายละ 50,000 บาท 2) ค่าบาดเจ็บ กรณีผู้บาดเจ็บสาหัส หากต้องพักรักษาตัวตั้งแต่ 20 วัน ค่าเงินทุนเลี้ยงชีพ รายละ 30,000 บาท และกรณีผู้บาดเจ็บ หากพักรักษาตัวน้อยกว่า 20 วัน ค่าเงินทุนเลี้ยงชีพ รายละ 15,000 บาท

ประเด็น	รายละเอียด
	4.5 การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้น กรณีเสียชีวิต มีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ กองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดสมุทรปราการ และสมาคมชาวไต้หวัน **รวมให้ความช่วยเหลือเป็นเงิน 440,000 บาท** สำหรับผู้บาดเจ็บ สมาคมชาวไต้หวัน มอบเงินสดและถุงยังชีพ ให้นายอำเภอบางพลี รวมมูลค่า 2,200,000 บาท เพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้บาดเจ็บต่อไป ทั้งนี้ การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ความช่วยเหลือจากกองทุนสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไป (ข้อมูล ณ วันที่ 19 ก.ค. 2564) **4.6 จังหวัดสมุทรปราการ/อำเภอ/อปท. ได้แต่งตั้งคณะทำงานสำรวจความเสียหาย และสนับสนุนการซ่อมสร้างบ้านฯ** และได้จัดตั้งจุดบริการผู้ประสบภัยเพื่อลงทะเบียนขอรับการเยียวยาผู้ประสบภัยตามระเบียบฯ เริ่มตั้งแต่วันที่ 9-23 ก.ค. 2564 ขณะนี้มีประชาชนมาลงทะเบียนแล้ว จำนวน 2,617 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 ก.ค. 2564) **4.7 การเปิดรับแจ้งความ** เพื่อลงบันทึกประจำวันใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีและรับสิทธิประกันภัย ตั้งแต่วันที่ 5-25 กรกฎาคม 2564 มีประชาชนมาแจ้งความที่ สภ. บางแก้วแล้ว จำนวน 2,390 คน จากการประเมินมูลค่าความเสียหายเบื้องต้นกว่า 1,080 ล้านบาท ซึ่ง**สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจังหวัดสมุทรปราการ** ได้เปิดศูนย์ช่วยเหลือประชาชนด้านการประกันภัย ณ สภ.บางแก้ว ด้วย **4.8 กรณีซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหาย** สำหรับประชาชนที่มีความประสงค์ให้ภาครัฐช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหาย จังหวัด อำเภอ อปท. และชุดอาสาสมัครอำเภอบางพลี ได้จัดชุดช่างเพื่อสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านเรือนได้รับความเสียหายตามความต้องการของประชาชน **4.9 การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย** มีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรการกุศลต่าง ๆ บริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ ถุงยังชีพ เครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร เครื่องดื่ม ยาเวชภัณฑ์ และหน้ากากอนามัย N95 เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย เต็นท์ และผ้าห่ม
5. ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรค	**5.1 เหตุการณ์ดังกล่าว เป็นเหตุการณ์ที่ต้องใช้ทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในระดับผู้ปฏิบัติ ณ หน้างานสูงมาก** เจ้าหน้าที่ดับเพลิงส่วนใหญ่ของภาครัฐแม้จะได้รับการฝึกอบรมในเรื่องสารเคมีและวัตถุอันตราย แต่สิ่งสำคัญ คือ การได้รับคำแนะนำด้านเทคนิคจากเจ้าของสารเคมีหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จริง ซึ่งในหลาย ๆ กรณีต้องขอรับการสนับสนุนจากนอกพื้นที่

ประเด็น	รายละเอียด
	5.2 วัสดุ อุปกรณ์ในการเผชิญเหตุด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย อาทิ โฟมสำหรับใช้ดับเพลิงจากสารเคมีในแต่ละพื้นที่ ภาครัฐมีใช้ในระดับหนึ่ง แต่จะเห็นได้ว่าในเหตุการณ์ที่เกิดการลุกไหม้สารเคมีในปริมาณมากนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องร้องขอจากพื้นที่อื่น หรือขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนด้วย ซึ่งใช้เวลานานในการขนย้ายโฟมเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ **5.3 ระบบบัญชาการเหตุการณ์** ตามกฎหมายและแผนว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รับการยอมรับในการใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะภาคเอกชน อาทิ กลุ่มบริษัทด้านปิโตรเคมี จากจังหวัดระยอง เมื่อได้รับการประสานในการขอรับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงโฟมเคมีสามารถระดมสรรพกำลังเข้าสนับสนุน และร่วมบูรณาการการทำงานได้ทันที ทำให้สามารถบริหารจัดการได้จนประสบผลสำเร็จ **5.4 ส่งเสริมให้การพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่** โดยจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วางระบบการเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัยให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ พร้อมมีระบบการประเมินความเสี่ยงภัยเป็นประจำทุกปี จัดเตรียมบุคลากร จัดสรรงบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงภัย รวมถึงวางแนวทางการรับมือทั้งก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดภัยอย่างเป็นระบบ

6. การดำเนินการของกระทรวงมหาดไทยในกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดการประชุมหารือแนวทางการจัดทำแผนเผชิญเหตุหลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” เป็นแนวทางปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน กรณีการเกิดอุทกภัยพร้อมกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์การเตรียมความพร้อม ขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉิน และแนวทางในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินจากอุทกภัย และสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ซึ่งเป็นการยกระดับกระบวนการปฏิบัติงานการจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับรูปแบบการทำงานให้สอดรับกับสถานการณ์ความปกติใหม่ (New Normal) โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานให้ชัดเจน

แนวทางการจัดทำแผนเผชิญเหตุหลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)”

เพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัตินั้นต้องเป็นไปตามกฎหมายและแผนว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนระเบียบ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้ในการปฏิบัติการเผชิญเหตุ ทั้งนี้กรณีการเกิดอุทกภัยพร้อมกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้มุ่งความสำคัญกับประเด็นด้านสาธารณสุขในระหว่างการรับมือกับสาธารณภัย ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินมีประสิทธิภาพเมื่อกรณีเกิดอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) รวมถึงสร้างความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัย

1.2 เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินที่ชัดเจนกรณีเกิดอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2. การดำเนินการขั้นเตรียมการ

2.1 การประเมินสถานการณ์ ใช้สถานการณ์ในภาพรวมของจังหวัดในเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับประเภทภัยหรืออาจได้รับผลกระทบจากประเภทภัย ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมของจังหวัดในเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับประเภทภัย ได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ การปกครองท้องที่และท้องถิ่น ประชากร สิ่งสาธารณประโยชน์ พื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ โรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ โบราณสถานสำคัญ ฯลฯ เพื่อใช้ประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัยและการระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

ปัจจัยความเสี่ยง	อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. สถิติการเกิด	- จำนวนครั้งที่เกิดรายเดือน รายปี	- สถิติผู้ติดเชื้อรายวัน รายเดือน และผู้ที่ได้รับการรักษาหาย	ปภ./สธ.
2. พื้นที่/สถานที่สำคัญ	- สถานที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ความเสียหายด้านต่าง ๆ ด้านชีวิต ด้านทรัพย์สิน พื้นที่ทางการเกษตร สิ่งสาธารณประโยชน์ - พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย	- สถานที่ที่มีการรวมตัวของกลุ่มคน เช่น โรงแรม สถานบริการ สถานบันเทิง โรงมหรสพ สนามกีฬา สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา วัด มัสยิด โบสถ์ ระบบไฟฟ้า/ประปา - อาชีพที่เสี่ยงต่อการระบาด - พื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด	ปภ.
3. ประชากร	กลุ่มประชากรเปราะบางในพื้นที่	จำนวนกลุ่มเสี่ยง 2 กลุ่ม ตามสาธารณสุขกำหนด คือ (1) ผู้ที่ถูกกักกัน ได้แก่ กลุ่มที่ถูกกักกันโรคโดยพื้นที่แห่งรัฐ และกลุ่มที่ถูกกักโรคโดยพื้นที่แห่งท้องถิ่น (State & Local Quarantine:) และ (2) ผู้ที่ติดเชื้อ Covid-19 ณ โรงพยาบาล	ปภ./พม.
4. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน	- บัญชีรายชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วน	- บัญชีรายชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วน	ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย
5. การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	- การกู้ชีพกู้ภัย - การอพยพ - การบริหารและการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว - การแจกสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย - การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัย - การประชุมเจ้าหน้าที่ (ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด) หรือการประชุมประสานงานอื่นๆ		ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2 การเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ

2.2.1 การเตรียมความพร้อมทรัพยากร ด้านกำลังคน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
- บัญชีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรกล สาธารณภัย ยานพาหนะ รายชื่อบุคลากรที่จำเป็นที่พร้อมเรียกใช้ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการเฝ้าระวัง และการแจ้งเตือนภัยให้พร้อมใช้งาน วงรอบการปฏิบัติงาน - ความพร้อมของพื้นที่ จำนวนบุคลากร	- ข้อมูลเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการป้องกันที่จำเป็นในการปฏิบัติการ เช่น หน้ากากอนามัย ชุดป้องกัน อุปกรณ์วัดไข้ แอลกอฮอล์ เจลล้างมือ ถุงมือ ยารักษาโรค เป็นต้น - บัญชีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ยานพาหนะ รายชื่อบุคลากรที่จำเป็น - ศักยภาพพื้นฐานทางด้านสาธารณสุข เช่น จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ จำนวนโรงพยาบาล ศักยภาพของโรงพยาบาล	ปภ.

2.2.2 กระบวนการแจ้งเตือนภัย ระบุแนวทาง กระบวนการ/ขั้นตอนการแจ้งเตือนภัย สัญลักษณ์การแจ้งเตือนภัย ตลอดจนช่องทางในการแจ้งข่าวสารเตือนภัย โดยให้ความสำคัญในประเด็น ดังนี้

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
- การจัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวัง - การมอบหมายภารกิจ - การส่งต่อข้อมูลทั้งในแนวระนาบและแนวดิ่ง - การแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง - การปฏิบัติการข่าวสาร Information Operation: IO	- การจัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด - การมอบหมายภารกิจ - การส่งต่อข้อมูลทั้งในแนวระนาบและแนวดิ่ง - การแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง - การปฏิบัติการข่าวสาร Information Operation : IO	ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2.3 การปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ ระบุแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทา

สาธารณภัย ร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ตามบันทึกความตกลงที่จัดทำขึ้นตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 8

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
รายชื่อหน่วยทหารในพื้นที่ ขั้นตอน รายละเอียดการประสานงาน การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร นายทหารติดต่อประสานงาน และการติดต่อ สื่อสาร ตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม	- รายชื่อหน่วยทหาร (โรงพยาบาลทหาร) ที่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนด้านการแพทย์ การรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	ปภ./หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2.4 การปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม องค์กรสาธารณกุศล ประชาชนจิตอาสาในพื้นที่ ให้ระบุแนวทาง/ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินของภาคประชาสังคม องค์กรสาธารณกุศล ประชาชนจิตอาสาในพื้นที่

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
- รายนามองค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีชุดกู้ชีพ กู้ภัย ประเภท จำนวน อุปกรณ์พิเศษ ฯลฯ ทักษะความถนัดของประชาชนจิตอาสา - การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ	- รายชื่อองค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม ที่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนด้านการแพทย์สาธารณสุข รักษาพยาบาลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) - อุปกรณ์พิเศษของหน่วยสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม ในการสนับสนุนด้านการแพทย์สาธารณสุข	ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2.5 แนวทางการกำหนดพื้นที่ที่ปลอดภัย/ศูนย์พักพิงชั่วคราว และการอพยพ

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
- พิจารณากำหนดพื้นที่ที่ปลอดภัย/พื้นที่เตรียมจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยให้ระบุสถานที่ จำนวนที่สามารถรองรับได้ และหน่วยงานรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดเส้นทางการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ที่ปลอดภัย/พื้นที่เตรียมจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยอาจใช้แผนที่หรือแผนผังอธิบายเส้นทางการอพยพไปยังพื้นที่ที่ปลอดภัย/พื้นที่เตรียมจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวในแต่ละจุด ตลอดจนเตรียมแผนรองรับการอพยพประชาชน	- ดำเนินการแยกประเภทการจัดการตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มที่ถูกกักโรคโดยพื้นที่แห่งรัฐ (State & Local Quarantine) (2) กลุ่มที่ถูกกักโรคโดยพื้นที่แห่งท้องถิ่น (Self - Quarantine) (3) กลุ่มผู้ติดเชื้อ Covid-19 และ (4) กลุ่มผู้ไม่ติดเชื้อ โดย - กำหนดพื้นที่อพยพและขั้นตอน วิธีการอพยพ ทรัพยากรในการอพยพเพิ่มเติม - กำหนดการบริหารจัดการศูนย์พักพิง - กำหนดให้จัดระบบคัดกรอง การเว้นระยะห่างทางสังคม สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับตั้งเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวเพิ่มเติมกรณีศูนย์พักพิงชั่วคราวหลักไม่เพียงพอ	ปภ./หน่วยงานรับผิดชอบ/ภาคีเครือข่าย

3. ขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉิน

3.1 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน

3.1.1 ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ให้กำหนดอำนาจหน้าที่ แนวทางการปฏิบัติ โครงสร้างและกลไกของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ประกอบด้วย ศูนย์ประสานการปฏิบัติ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ร่วม คณะที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนปฏิบัติการ ส่วนอำนวยการ และส่วนสนับสนุนพร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบและพื้นที่ปฏิบัติงานให้ชัดเจน

3.1.2 ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด ให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ให้สอดคล้องตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 กรณียกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 - 4

ทั้งนี้กรณีมีการระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้มีมาตรการป้องกันตนเองและเว้นระยะห่างทางสังคมตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเมื่อมีการจัดประชุมศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

3.2 แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์

3.2.1 การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command) กำหนดให้ผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ (จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

3.2.2 การบัญชาการเหตุการณ์ร่วม (Unified Command) ให้กำหนดแนวทางการประสานงานการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย มีความแตกต่างในด้านภารกิจ พื้นที่รับผิดชอบ ให้สามารถประสานงาน วางแผนปฏิบัติในภารกิจร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน

(1) อุทกภัย กำหนดให้มีการบัญชาการร่วมกับกรอบโครงสร้างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจน้ำ (ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำเฉพาะกิจ) เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาอุทกภัยแบบบูรณาการ

(2) ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) กำหนดให้มีการบัญชาการร่วมกับศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดและคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด

3.3 การเผชิญเหตุอุทกภัย กำหนดแนวทาง/ขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้น โดยให้มอบหมายภารกิจ พื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่เหมาะสมให้เกิดความชัดเจนสอดคล้องกับข้อเท็จจริงและความเสี่ยงในพื้นที่ ซึ่งกรณีเมื่อเกิดอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) จะมุ่งเน้นความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัยจากอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19)

การเผชิญเหตุ	สาธารณภัย		หน่วยงานรับผิดชอบ
	อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	
การบริหารจัดการ	การระบายน้ำเข้าทุ่ง การเปิดทางน้ำ การทำแนวป้องกัน การวางกระสอบทราย การผลักดันน้ำ	การสนับสนุนสาธารณสุขจังหวัดในการคัดกรอง การอำนวยความสะดวกการตรวจหาเชื้อ	ปภ./หน่วยงานภาคีเครือข่าย
การอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมและการจราจร	ด้านการคมนาคมและการจราจร กรณีเส้นทางคมนาคมได้รับความเสียหายหรือถูกน้ำท่วมจนประชาชนไม่สามารถสัญจรได้ พร้อมทั้งมอบหมายหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ	- ด้านการคมนาคมและการจราจร กรณีเส้นทางคมนาคมได้รับความเสียหาย หรือถูกน้ำท่วมจนประชาชนไม่สามารถสัญจรได้ (กรณีขนย้ายผู้ป่วย) - การอพยพให้ความสำคัญกับหลักของสาธารณสุขการป้องกันตนเองและการเว้นระยะห่างทางสังคม และจัดยานพาหนะที่มีความเหมาะสมเพียงพอต่อจำนวนผู้อพยพ	อปท.

การเผชิญเหตุ	สาธารณภัย		หน่วยงานรับผิดชอบ
	อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	
การดูแลด้านการแพทย์และสาธารณสุข	สนับสนุนด้านการแพทย์และสาธารณสุข เช่น การจัดเตรียมเวชภัณฑ์ การจัดชุดเจ้าหน้าที่สาธารณสุขลงพื้นที่ให้คำแนะนำ และการป้องกันควบคุมโรคจากอุทกภัย รวมถึงการดูแลผู้ประสบภัย พร้อมทั้งมอบหมายหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ เป็นต้น		ปภ./สธ.
การดูแลรักษาความปลอดภัย	การดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น การจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อาสาสมัครรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ที่ประชาชนอพยพออกจากบ้านเรือนหรือกรณีที่ประชาชนไม่อพยพให้ใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมกรณีมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) เป็นต้น		ปภ.
การดูแลรักษาสถานที่สำคัญ	การดูแลป้องกันสถานที่สำคัญไม่ให้ได้รับผลกระทบ/เสียหายจากอุทกภัย เช่น โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โบราณสถาน พื้นที่หวงห้ามเพื่อให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง		ปภ./หน่วยงานภาคีเครือข่าย
การประชาสัมพันธ์ในภาวะฉุกเฉิน	กำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ และการตอบโต้ข่าวเท็จ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนและลดความตระหนกในช่วงเกิดสถานการณ์อุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเกิดความปลอดภัย		ปภ./หน่วยงานภาคีเครือข่าย

3.4 การประกาศกรณีพื้นที่ประสบอุทกภัย

3.4.1 การประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย ให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการจัดการสาธารณภัยของพื้นที่และเป็นการรับรองการเกิดอุทกภัยหรือโรคระบาดให้กับผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

3.4.2 การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แนวทางการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

3.5 การสนับสนุน

3.5.1 ด้านงบประมาณ เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณอื่น ๆ ได้แก่ งบกลาง เงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและเงินบริจาค เป็นต้น

3.5.2 แนวทางการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน เช่น เครื่องผลักดันน้ำ อากาศยานไร้คนขับ เครื่องมืออุปกรณ์ของหน่วยทหาร เป็นต้น โดยจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานของหน่วยงานให้ชัดเจน

3.6 การสื่อสารและโทรคมนาคม การติดต่อประสานงาน กำหนดช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง โดยมีแผนผังการติดต่อสื่อสาร ระบุหมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร ระบุข่ายวิทยุ รวมถึงการใช้ช่องทางออนไลน์โซเชียลมีเดียเพื่อให้เกิดความครอบคลุม และสามารถติดต่อการประสานงานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ของงาน

- เชิงปริมาณ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ได้นำแนวทางดังกล่าวมาจัดทำแผนเผชิญเหตุหลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” เพื่อให้จังหวัดได้นำไปใช้ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้ง 76 จังหวัด

- เชิงคุณภาพ : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสามารถนำแนวทางจากแผนเผชิญเหตุหลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” ไปปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่

(ที่มา : กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

ภาคผนวก ฉ

การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural – based Solutions: Nbs) เป็นองค์ประกอบไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570

จากการถอดบทเรียนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 พบว่า การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural - based Solutions: Nbs) ยังมีความไม่ชัดเจน จึงได้นำมาบรรจุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2564 - 2570 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้นแล้ว โดยการศึกษาและวิเคราะห์การเชื่อมโยงในเรื่องการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural - based Solutions: Nbs) และใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

❶ Nature - based Solutions to address global societal challenges. Gland, Switzerland: IUCN การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural - based Solutions: Nbs) นั้น เป็นกรอบใหญ่เพื่อเชื่อมโยงไปยัง Ecosystem - Based Disaster Risk Reduction (Eco - DRR) ให้มีแนวทางการใช้ธรรมชาติเพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ระบบนิเวศเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทำให้เกิดความสมดุลและใช้ระบบนิเวศ เช่น การเพิ่มพื้นที่ของการปลูกป่าชายเลน ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ และไม้พุ่ม เพื่อลดความรุนแรงของการกัดเซาะชายฝั่งและสามารถอยู่ร่วมกับการรักษาวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยใกล้ชายฝั่ง

❷ Ecosystem - Based Disaster Risk Reduction, Implementing Nature - Based Solutions for Resilience: UNDRR ประเด็นนี้ได้มีการเชื่อมโยงกับแนวทางธรรมชาติที่เป็นฐานดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 ที่ประเทศไทยได้รับรองกรอบดังกล่าวตั้งแต่ พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ได้นำเอาบทเรียนการอยู่ร่วมกันของชาวบ้านบริเวณอ่าวตัว ก ของประเทศไทย ที่มีส่วนร่วมดูแลรักษาและช่วยปลูกป่าชายเลน ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อช่วยลดผลกระทบของพื้นที่ชายฝั่งทะเลจากการกัดเซาะชายฝั่งและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้วิถีชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

❸ The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review, Patha Dasdupta การศึกษาวิเคราะห์โดยใช้แนวทางเศรษฐศาสตร์เน้นการแสวงหาผลประโยชน์และรายได้ ยังเป็นแนวทางที่ต้องปรับให้มีความสอดคล้องกับการรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งถือว่าเป็นกรอบการพัฒนาที่ประเทศไทยได้ดำเนินอยู่แล้ว และดำเนินการตามแนวทางของกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573

❹ Can Mangroves Minimize Property Loss during Big Storms? An Analysis of House Damage due to the Super Cyclones in Orissa, SANDEE Working Paper การศึกษาวิจัยถึงประโยชน์ของต้นโกงกางที่ทำเป็นแนวกันลมของเมืองโอริสสา ประเทศอินเดีย แม้ว่าการวิจัยจะยังมีผลที่ไม่ชัดเจนเรื่องการเป็นแนวกันลมกั้นการกัดเซาะชายฝั่ง แต่ทำให้เห็นประโยชน์ในเบื้องต้นของการใช้ป่าไม้ที่มีรากยึดไม่ให้ชายฝั่งถูกทำลาย

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติและทางเลือกยุทธศาสตร์.** เข้าถึงได้จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560 - 2561/PDF/8412st/5.2บทที่ 2.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573.** กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ม.ป.ป.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.** กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ.** กรุงเทพฯ : ส่วนกฎหมาย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย, ม.ป.ป.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558.** กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. 2558.

ชัชดาพร บุญพีระณัช, (2562). **แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทยภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (รายงานผลการวิจัย).** กรุงเทพฯ : สถาบันการพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ดร.สรวิศ วิฑูรทัศน์ Dr. Marqueza Cathalina Reyes และ Mr. Matthew Sarsycki. **คู่มือการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย, 2559

ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลเอก. **กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่.** กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580). เข้าถึงได้จาก http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20200602-164903-389698.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).

รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาระบบ National Single Window: NSW. เข้าถึงได้จาก http://www.thainsw.net/INSW/index.jsp (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563). สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ร่าง) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2563). กรุงเทพฯ : 2562

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยประเมินผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558.** กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. **แผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565).** กรุงเทพฯ : 2563

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. **หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/32627 ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2561 เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) ครั้งที่ 1/2561**

องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านอุทกภัยอย่างบูรณาการ.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย, 2556.

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN). **การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solutions) เพื่อรับมือกับความท้าทายทางสังคมของโลก.** Gland, Switzerland : IUCN (International Union for Conservation of Nature) Global Forest and Climate Change Programme, 2016.

ASEAN Secretariat. **ASEAN Vision 2025 on Disaster Management.** Jakarta : ASEAN Secretariat, 2016.

Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. **Disaster Year in Review 2019.** Cred Crunch. 2020(58).

Department of Economic and Social Affairs, United Nations. Ten key findings. **World Population Prospects 2019 : Highlights.** 2019. เข้าถึงได้จาก http://population.un.org/wpp (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2562).

Eckstein, D., Künzel, V., Schäfer, L., & Winges, M., **Global Climate Risk Index 2020.** Bonn : Germanwatch e.V., 2019.

Economic Research institute for ASEAN and East Asia. **ASEAN Vision 2040: Towards a Bolder and Stronger ASEAN Community Volume 1.** ERIA, 2019.

Federal Emergency Management Agency. **Incident Management Handbook,** FEMA B-761/Interim change 1 Hallegatte, S., Rentschler, J., & Walsh, B., Building Back Better Achieving resilience through stronger, faster, and more inclusive post-disaster reconstruction. Washington, DC : The World Bank, 2018.

Sarah Opitz-Stapleton, Rebecca Nadin, Jan Kellett, Margherita Calderone, Adriana Quevedo, Katie Peters and Leigh Mayhew. **Report Risk – Informed development, From crisis to resilience.** United Nations Development Programme. 2019.

United Nations Development Programme. **Risk-informed development from crisis to resilience.** UNDP, 2019.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Build Back Better in recovery, rehabilitation and reconstruction.** Geneva : United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2017

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction.** Geneva : UNDRR, 2019.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **How to make Cities more Resilient – A Handbook For Local Government Leader, A contribution to Global Campaign 2010 – 2020 Making Cities Resilient – "My City is Getting Ready!".** 2017.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Partnership and Stakeholder Engagement Strategy.** UNDRR, 2016.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Words into action guidelines,** National Disaster Risk Assessment, Governance system, Methodology, and Use of results. 2017.

แผนแม่บทภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. เข้าถึงได้จากhttps://www.disaster.go.th/th/download/download/7

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด. เข้าถึงได้จาก https://www.disaster.go.th/th/download/download/25

แผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินของกลุ่มจังหวัด. เข้าถึงได้จาก https://www.disaster.go.th/th/download/download/26

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
3. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการคนที่สอง
4. ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
9. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กรรมการ
10. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
12. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
13. ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการ
14. ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
15. ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
16. ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
17. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
18. รองศาสตราจารย์เสรี ศุภราทิตย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
19. นายสมเกียรติ ประจำวงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
20. ร้อยโท วโรดม สุจริตกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
21. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการและเลขานุการ
22. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ฝ่ายปฏิบัติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ
23. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี
3. บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ
4. ให้คำแนะนำ ปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง
6. ปฏิบัติการอื่นที่บัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
ที่ ๐๑ /๒๕๖๐
เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ ให้ปรับปรุงองค์ประกอบคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสอดคล้องกับสถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบัน นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบมติที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ จึงยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

<u>องค์ประกอบ</u>

๑. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒. รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานอนุกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง	
๓. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	รองประธานอนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	อนุกรรมการ

/๑๙. ผู้แทน...

๑๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้แทนกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้แทนกรมองค์การระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
๒๔. ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
๒๕. ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้แทนกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
๒๗. ผู้แทนกรมธุรกิจพลังงาน	อนุกรรมการ
๒๘. ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๒๙. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๓๐. ผู้แทนกรมอุตุนิยมวิทยา	อนุกรรมการ
๓๑. ผู้แทนกองบัญชาการกองทัพไทย	อนุกรรมการ
๓๒. ผู้แทนกองทัพบก	อนุกรรมการ
๓๓. ผู้แทนกองทัพเรือ	อนุกรรมการ
๓๔. ผู้แทนกองทัพอากาศ	อนุกรรมการ
๓๕. ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการ
๓๖. ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๗. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๘. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๙. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๔๐. ผู้แทนสภากาชาดไทย	อนุกรรมการ
๔๑. ผู้แทนสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๔๒. ผู้แทนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์	อนุกรรมการ
๔๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวิดา กมลเวชช รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
๔๔. ดร. สุธาริน คูณผล Program Specialist โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)	อนุกรรมการ
๔๕. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๔๖. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๔๗. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๔๘. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

/อำนาจหน้าที่...

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดแนวทางในการจัดทำและปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามแนวนโยบายที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด

๒. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามกรอบของประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๓. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพร้อมทั้งรายงานผล และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๔. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๕. พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย

๖. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก
(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คำสั่งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ....

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ (๑) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี และมาตรา ๔๔ กำหนดให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อใช้มาครบ ๕ ปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ซึ่งจะครบกำหนด ๕ ปีในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมการให้เป็นไปตามข้อกฎหมายและให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ มีประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบันที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงมีมติเมื่อคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. .... โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

ที่ปรึกษา

๑. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ประธานที่ปรึกษา
๒. นายสุพร รัตนนาคินทร์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสาธารณภัย (ด้านการประสานงานสาธารณภัยระหว่างประเทศ) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ที่ปรึกษา

คณะทำงาน

๑. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ได้รับมอบหมาย	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	คณะทำงาน
๓. ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม	คณะทำงาน
๔. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	คณะทำงาน
๗. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	คณะทำงาน
๘. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	คณะทำงาน
๙. ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะทำงาน
๑๐. ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	คณะทำงาน
๑๑. ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	คณะทำงาน
๑๒. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน
๑๓. ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	คณะทำงาน
๑๔. ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	คณะทำงาน

๑๕. ผู้แทนสำนักงาน ...

๑๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คณะทำงาน
๑๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คณะทำงาน
๑๗. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ คณะทำงาน
๑๘. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะทำงาน
๑๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) คณะทำงาน
๒๐. พลตรี นายแพทย์ คเชนทร์ ปิ่นสุวรรณ คณะทำงาน
ผู้ทรงคณวุฒิ กองทัพบก
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
๒๑. พลตรี พจน์ เอมพันธุ์ คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสำนักงานแพทย์ สำนักงานสนับสนุน
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
๒๒. นางสาวฐิติพร สินสุพรรณ คณะทำงาน
ผู้จัดการโครงการ
ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย
๒๓. ดร. รัฐ ธนาดิเรก คณะทำงาน
๒๔. ผู้อำนวยการกองมาตรการป้องกันสาธารณภัย คณะทำงาน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒๕. ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย คณะทำงาน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒๖. ผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ คณะทำงาน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒๗. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะทำงาน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒๘. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คณะทำงาน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒๙. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คณะทำงาน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๓๐. นายเธียรชัย ชูกิตติวิบูลย์ คณะทำงาน
ผู้อำนวยการกองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๓๑. นายณัฐวรรธน์ พรรังสรรค์ คณะทำงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
รักษาการในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๓๒. นายปรีชา ทองคำ คณะทำงาน
ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๑ ปทุมธานี
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๓๓. ว่าที่ร้อยตรี ณัฐพงศ์ ฐิตวิกรานต์ คณะทำงาน
หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระบุรี
๓๔. นายพิสิษฐ์ วงศ์เธียรธนา คณะทำงาน
นิติกรชำนาญการพิเศษ
กองกฎหมาย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๕. นางสาวดวงนภา ...

๓๕. นางสาวดวงนภา อุตตมางคพงศ์ คณะทำงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๖. นางสาวกนกภรณ์ ชูเชิด คณะทำงาน
นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ
สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๗. ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากธรรมชาติ คณะทำงาน
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเลขานุการ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๘. ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์และความมั่นคง คณะทำงาน
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเลขานุการ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๙. นางสาวฉัตราภรณ์ แก้วยนต์ คณะทำงาน
นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ และผู้ช่วยเลขานุการ
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๔๐. นางสุปรียา พันธุ์สังวร คณะทำงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ และผู้ช่วยเลขานุการ
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

<u>อำนาจหน้าที่</u>

๑. ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการในการปรับปรุง ทบทวน แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. .....

๒. ดำเนินการปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ....

๓. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๔. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายปวิณ ชำนิประศาสน์)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง
ประธานอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

1. นายบุญธรรม	เลิศสุขีเกษม	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นายเชษฐา	โมสิกรัตน์	ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. นายชัยณรงค์	วาสนะสมสิทธิ์	รักษาการที่ปรึกษาด้านความมั่นคง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
4. นายรัฐพล	นราดิศร	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. นายเธียรชัย	ชูกิตติวิบูลย์	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
6. ผศ.ดร. ทวิดา	กมลเวชช	รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

คณะผู้จัดทำ

1. นางสาวชัชดาพร	บุญพีระณัช	ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นางสาวพัลลรินทร์	ภูกิจ	รักษาการในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. นางสาวฉัตราภรณ์	แก้วยนต์	เลขานุการกรม
4. นางมณีรัตน์	อดุลยประภากร	รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม
5. นางสาวอังศุมาลิน	อังศุสิงห์	ผู้อำนวยการส่วนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
6. นายพิสิษฐ์	วงศ์เธียรธนา	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนากฎหมายและให้คำปรึกษา กองกฎหมาย
7. นางสาวจุฑามาศ	เดชพิทักษ์	ผู้อำนวยการส่วนข้อมูลและติดตามประเมินผลความปลอดภัยทางถนน กองบูรณาการความปลอดภัยทางถนน
8. นางสาวดวงนภา	อุตตมางคพงศ์	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากธรรมชาติ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
9. นางสาวอารีรัตน์	วิจิตรพัชรผล	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
10. นางสาววิยดา	โสภณ	ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
11. นายรัฐธิปัตย์	ปางวัชรากร	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
12. นางสาวดาวหวัน	แสงอ่อง	ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเพชรบูรณ์
13. นางสาวอนัญญา	เทียนหอม	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์และความมั่นคง กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

14. นางสาวสุจินต์พร	ผานุการณ์	ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
15. นางสาวนฤมล	ตันสุวรรณดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองบูรณาการความปลอดภัยทางถนน
16. นางสุปรียา	พันธุ์สังวร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
17. นางสาวปรางค์เนตร	เฟื่องฟุ้ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
18. นางสาวอรอนงค์	มโนหรทัต	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
19. นางสาวภาปวิอร	ฉันทเนรมิตร	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
20. นางสาววิภาวี	ศรีประไพ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
21. นายสันติ	บุษบงทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
22. นางสิริพิน	ทิพย์รภัสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
23. นางสาวกมลวรรณ	เอกโชติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
24. นายสาโรจน์	ทิพย์รัตน์	วิศวกรโยธาชำนาญการ กองมาตรการป้องกันสาธารณภัย
25. นางสาวกรณิศนันท์	วิลาวัลย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
26. นางสาวทัศนีย์	ศรีสวัสดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
27. นางสาวโสภิตา	ธัญลักษณ์เมธา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
28. นายกิตติบดี	ชินโคตรพงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
29. นายภาณุวัฒน์	จำปาศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. นางสาวพันธาทิพย์	ศรีขวัญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักเลขานุการกรม

31. นางสาวธันย์ชนก	นันตติกูล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
32. นางสาวธนวรรณ	จูห้อง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
33. นางสาวลลิตา	ปนุตติกร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
34. นายปิยชนม์	อนุศาสนกุล	นักวิชาการตรวจสอบภายในปฏิบัติการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
35. นางสาวชวิศา	ธรรมนิมิตโชค	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
36. นางสาวปาริฉัตร	นิมิตกุล	พนักงานนโยบายและแผนงาน กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

คณะพิสูจน์อักษร

1. นางสาววาริกา	ริ้วเหลือง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นางสาวสิริลักษณ์	จันทรเกตุ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. นางสาวปุณิกา	พรานพนัส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. นางบุษบา	สุวรรณเวช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. นางสาวณัฐณิชา	รัตนธรรม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ปภ.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร. 0 2637 3304-9 Fax. 0 2243 2178

www.disaster.go.th

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570